

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ & ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ

Διπλωματική Εργασία

**ΟΙ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΚΑΙ Η ΣΧΟΛΙΚΗ
ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ ΩΣ ΜΕΣΟ ΕΙΡΗΝΙΚΗΣ ΕΠΙΛΥΣΗΣ ΤΟΥΣ: ΟΙ
ΑΠΟΨΕΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ.**

της

ΛΟΥΙΖΑΣ ΜΑΓΚΟΥ

Επιβλέπων Καθηγητής

Γεώργιος Κοκκίνης

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του μεταπτυχιακού
διπλώματος ειδίκευσης στη διοίκηση & οργάνωση εκπαιδευτικών μονάδων

Θεσσαλονίκη, Ιούνιος 2019

Η παρούσα Διπλωματική Εργασία καλύπτεται στο σύνολό της νομικά από δημόσια άδεια πνευματικών δικαιωμάτων CreativeCommons:

Αναφορά Δημιουργού - Μη Εμπορική Χρήση - Παρόμοια Διανομή

Μπορείτε να:

- **Μοιραστείτε:** αντιγράψετε και αναδιανέμετε το παρόν υλικό με κάθε μέσο και τρόπο
- **Προσαρμόστε:** αναμείξτε, τροποποιήστε και δημιουργήστε πάνω στο παρόν υλικό

Υπό τους ακόλουθους όρους:

- **Αναφορά Δημιουργού:** Θα πρέπει να καταχωρίσετε αναφορά στο δημιουργό, με σύνδεσμο της άδειας, και με αναφορά αν έχουν γίνει αλλαγές. Μπορείτε να το κάνετε αυτό με οποιονδήποτε εύλογο τρόπο, αλλά όχι με τρόπο που να υπονοεί ότι ο δημιουργός αποδέχεται το έργο σας ή τη χρήση που εσείς κάνετε.
- **Μη Εμπορική Χρήση:** Δε μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το υλικό για εμπορικούς σκοπούς.
- **Παρόμοια Διανομή:** Αν αναμείξετε, τροποποιήσετε, ή δημιουργήσετε πάνω στο παρόν υλικό, πρέπει να διανείμετε τις δικές σας συνεισφορές υπό την ίδια άδεια CreativeCommonsόπως και το πρωτότυπο.

Αναλυτικές πληροφορίες νομικού κώδικα στην ηλεκτρονική διεύθυνση:

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/legalcode>

Υπεύθυνη Δήλωση

Με ατομική μου ευθύνη και γνωρίζοντας τις κυρώσεις που προβλέπονται από τον Κανονισμό Σπουδών του Μεταπτυχιακού Προγράμματος στη Διοίκηση & Οργάνωση Εκπαιδευτικών Μονάδων του Αλεξάνδρειου ΤΕΙ Θεσσαλονίκης, δηλώνω υπεύθυνα ότι:

- Η παρούσα Διπλωματική Εργασία αποτελεί έργο αποκλειστικά δικής μου δημιουργίας, έρευνας, μελέτης και συγγραφής.
- Για τη συγγραφή της Διπλωματικής μου Εργασίας δεν χρησιμοποίησα ολόκληρο ή μέρος έργου άλλου δημιουργού ή τις ιδέες και αντιλήψεις άλλου δημιουργού χωρίς να γίνεται σαφής αναφορά στην πηγή προέλευσης (βιβλίο, άρθρο από επιστημονικό περιοδικό, ιστοσελίδα κλπ.).

Θεσσαλονίκη, 10, Ιουλίου, 2019

Ο/Η Δηλών/ούσα: Λουίζα Μάγκου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι εντάσεις και οι συγκρούσεις αποτελούν καθημερινότητα σε όλες τις εκφάνσεις της κοινωνικής και οικογενειακής ζωής. Η σύγκρουση κλιμακώνεται και αναπτύσσεται κυρίως όταν τα συμβαλλόμενα μέρη δεν μπορούν ή δεν γνωρίζουν πώς να επικοινωνήσουν ανοιχτά και ειλικρινά.

Η επικοινωνία είναι πιο αποτελεσματική όταν οι άνθρωποι είναι σε θέση να ανταλλάσσουν πληροφορίες με ακρίβεια σχετικά με τα γεγονότα και τα συναισθήματα και η κακή επικοινωνία εμφανίζεται όταν οι άνθρωποι δεν μπορούν να κατανοήσουν με ακρίβεια τα γεγονότα, ή και τα συναισθήματα που μοιράζονται. Η κακή επικοινωνία είναι συχνά αυτό που κρύβεται κάτω από παρεξηγήσεις οι οποίες στη συνέχεια μπορεί να εξελίσσονται σε βίαιες συγκρούσεις.

Τις τελευταίες δεκαετίες η παγκόσμια εκπαιδευτική κοινότητα μελετά το θέμα της σχολικής βίας και του εκφοβισμού. Η σύγχρονη Ελληνική κοινωνία και η σχολική πραγματικότητα διαμορφώνεται στο ίδιο πλαίσιο, καθώς ταυτόχρονα μαστίζεται από την οικονομική και ανθρωπιστική κρίση.

Η παρούσα έρευνα πραγματοποιήθηκε προκειμένου να δημιουργήσει δεδομένα και να ανιχνεύσει την αντίληψη, η οποία μπορεί να επικρατεί σχετικά με το θεσμό της σχολικής διαμεσολάβησης ως μέσο πρόληψης και επίλυσης περιστατικών βίας και εκφοβισμού στα Ελληνικά σχολεία και ειδικά στα σχολεία της περιοχής των Ιωαννίνων.

Τα στοιχεία της έρευνας είναι ενθαρρυντικά για την πρόθεση των εκπαιδευτικών για τη σχολική διαμεσολάβηση, καθώς 55,77% συμφωνεί απόλυτα με την καθιέρωση του θεσμού στα σχολεία και 70% περίπου θεωρεί ότι μπορεί να βελτιωθεί το έργο των εκπαιδευτικών με την υιοθέτηση της διαδικασίας της σχολικής διαμεσολάβησης.

Επιπλέον, παρά το χαμηλό ποσοστό των ήδη επιμορφωμένων εκπαιδευτικών στη σχολική διαμεσολάβηση (ποσοστό 11,54%), ποσοστό 80,77% των συμμετεχόντων στην έρευνα απάντησε πως θα ήθελε να συμμετάσχει στη διαδικασία αυτή.

Τέλος, διαφαίνεται ως θετική η επίδραση που μπορεί να έχει για τους μαθητές, το σχολείο και κατ' επέκταση την κοινωνία.

Περαιτέρω έρευνα θεωρείται απαραίτητη προκειμένου να διερευνηθούν οι επιλογές που μπορεί να φανούν χρήσιμες στην ειρηνική επίλυση των συγκρούσεων μέσα στα σχολεία και να προληφθεί το φαινόμενο του σχολικού εκφοβισμού και της βίας.

Λέξεις κλειδιά: συγκρούσεις, σχολική βία, σχολική διαμεσολάβηση

ABSTRACT

Incidents of conflicts occur commonly into all aspects of social and family life. The conflict escalates and develops especially when the parties can't, or do not know, how to communicate openly and honestly.

Communication is more effective when people are able to exchange information accurately about events and feelings and bad communication occurs when people can't accurately understand the events or feelings they share. A poor communication is often what is hidden under misunderstandings that can then evolve into violent conflicts.

Over the last decades, the global educational community has been studying the issue of school violence, called "bullying". Modern Greek society and school are shaped in the same context, while at the same time being plagued by the economic and humanitarian crisis.

The present study was conducted in order to generate data on the perception of the institution of school mediation as a means of preventing and resolving cases of violence and intimidation in Greek schools and especially in schools in the region of Ioannina.

Research evidence is encouraging teachers' intent for school mediation, as 55.77% fully agree with the introduction of the institution in schools, and about 70% think that teachers work can be improved by adopting the schooling process mediation.

Moreover, despite the low percentage of already trained teachers in school mediation (11.54%), a percentage of 80.77% of the respondents said they would like to participate in this process.

Finally, it can be seen as a positive effect on pupils, school and, by extension, society. Further research is considered necessary in order to explore the options that may be useful in solving conflicts within schools and to prevent school bullying.

Key words: conflict, school violence, peer school mediation

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	13
1. ΣΚΟΠΟΣ, ΣΤΟΧΟΙ – ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ.....	18
2. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ.....	21
2.1. Η σύγκρουση και τα χαρακτηριστικά της	21
2.1.1. Στάδια της σύγκρουσης	23
2.2. Σχολική Βία και Εκφοβισμός (ΣΒΕ)	24
2.3. Μορφές σχολικού εκφοβισμού	25
2.3.1. Εκφοβιστικά επεισόδια.....	26
2.3.2. Περιστατικά σωματικής βίας.....	26
2.3.3. Περιστατικά ψυχολογικού εκφοβισμού.....	26
2.3.4. Περιστατικά διαδικτυακού εκφοβισμού (cyberbullying).....	27
2.4. Επιπτώσεις	27
2.5. Η Ελληνική πραγματικότητα	29
2.6. Ο ρόλος της οικογένειας και του σχολείου.....	31
2.7. Αποκαταστατική δικαιοσύνη	34
2.8. Σχολική Διαμεσολάβηση.....	36
2.8.1. Η Διαδικασία της Σχολικής Διαμεσολάβησης	38
2.8.2. Τα 4 κύρια βήματα της σχολικής διαμεσολάβησης.....	40
2.9. Η Σχολική Διαμεσολάβηση στην πράξη.....	42
3. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ.....	46
3.1. Επιλογή μεθοδολογίας.....	46
3.2. Το δείγμα της έρευνας.....	47
3.3. Χρονοδιάγραμμα.....	47
3.4. Διαθέσιμοι πόροι.....	48
3.5. Ερωτηματολόγιο.....	48
3.6. Δομή του ερωτηματολογίου.....	49

4.	ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	50
4.1.	Κοινωνικά – Δημογραφικά στοιχεία.....	50
4.2.	Ερωτήσεις με διχοτομημένες απαντήσεις	52
4.3.	Ερωτήσεις κλίμακας Lickert	53
5.	ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	58
5.1.	Ανάλυση αξιοπιστίας (Reliability Analysis).....	58
5.1.	Υποδείγματα Έρευνας	75
5.2.	Συσχέτιση μεταβλητών με τα δημογραφικά στοιχεία.....	101
6.	ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ - ΣΥΖΗΤΗΣΗ.....	107
7.	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	112
8.	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ.....	114
8.1.	Ελληνική Βιβλιογραφία	114
8.2.	Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία.....	116
9.	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	119
9.1.	Ενημερωτικό έντυπο	119
9.2.	Ερωτηματολόγιο.....	120

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΙΝΑΚΩΝ

Εικόνα1: Πηγή: https://www.commonsevaluation.com/2012/01/13/optical-illusion-of-the-day-4-or-3/	22
Εικόνα 2: Παράγοντες που επιδρούν αναφορικά με το σχολικό εκφοβισμό (Fried & Fried, 1996:7) Από (Μενίκη, 2017)	32
Εικόνα3: Πηγή:Συνήγορος του παιδιού. Αποκτήθηκε από: www.0-18.gr	37
Πίνακας 1: Απαντήσεις ανά φύλο	50
Πίνακας 2: Απαντήσεις ανά Ηλικία.....	51
Πίνακας 3: Ανά σχολική μονάδα	51
Πίνακας 4: Α μέρος ερωτήσεων	52
Πίνακας 5: Απαντήσεις στην ερώτηση με αριθμό 7.....	53
Πίνακας 6: Απαντήσεις στην ερώτηση με αριθμό 8.....	54
Πίνακας 7: Απαντήσεις στην ερώτηση με αριθμό 9.....	54
Πίνακας 8: Απαντήσεις στην ερώτηση με αριθμό 10.....	55
Πίνακας 9: Απαντήσεις στην ερώτηση με αριθμό 11	55
Πίνακας 10: Απαντήσεις στην ερώτηση με αριθμό 12.....	56
Πίνακας 11: Απαντήσεις στην ερώτηση με αριθμό 13.....	56
Πίνακας 12: Απαντήσεις στην ερώτηση με αριθμό 14.....	57
Πίνακας 13: Κωδικοποίηση μεταβλητών για την ανάλυση αξιοπιστίας.....	58
Πίνακας 14: Ανάλυση αξιοπιστίας για τις μεταβλητές οι οποίες αποτελούν τα δημογραφικά χαρακτηριστικά και τη μεταβλητή στην οποία οι ερωτηθέντες απάντησαν εάν γνωρίζουν τι είναι η σχολική διαμεσολάβηση.	59
Πίνακας 15: Ανάλυση αξιοπιστίας για τις μεταβλητές οι οποίες αποτελούν το Β τμήμα του παρόντος ερωτηματολογίου και τη μεταβλητή στην οποία οι ερωτηθέντες απάντησαν αν γνωρίζουν τι είναι η σχολική διαμεσολάβηση....	60
Πίνακας 16: Στατιστικά αξιοπιστίας για όλες τις προτάσεις των πινάκων 14 και 15.	62
Πίνακας 17: Ανάλυση αξιοπιστίας ερωτήσεων Α μέρους σε σχέση με τη μεταβλητή αν έχουν επιμορφωθεί στη σχολική διαμεσολάβηση.	63
Πίνακας 18: Ανάλυση αξιοπιστίας ερωτήσεων Β μέρους σε σχέση με τη μεταβλητή αν έχουν επιμορφωθεί στη σχολική διαμεσολάβηση.	64

Πίνακας 19: Στατιστικά αξιοπιστίας για όλες τις προτάσεις των πινάκων 17 και 18.	65
Πίνακας 20: Ανάλυση αξιοπιστίας για τις μεταβλητές δημογραφικών χαρακτηριστικών και τη μεταβλητή στην απάντηση αν έχουν κληθεί να επιλύσουν διαφορές μέσα στο σχολείο, τηρώντας άτυπα το ρόλο του διαμεσολαβητή.....	66
Πίνακας 21: Ανάλυση αξιοπιστίας ερωτήσεων Β μέρους σε σχέση με τη μεταβλητή αν έχουν κληθεί να επιλύσουν διαφορές μέσα στο σχολείο, τηρώντας άτυπα το ρόλο του διαμεσολαβητή.	67
Πίνακας 22: Στατιστικά αξιοπιστίας για όλες τις προτάσεις των πινάκων 20 και 21.	68
Πίνακας 23: Ανάλυση αξιοπιστίας για τις μεταβλητές δημογραφικών χαρακτηριστικών και τη μεταβλητή στην απάντηση αν αν θα πρότειναν στους μαθητές τους να γίνουν διαμεσολαβητές συνομηλίκων.	69
Πίνακας 24: Ανάλυση αξιοπιστίας ερωτήσεων Β μέρους σε σχέση με τη μεταβλητή αν θα πρότειναν στους μαθητές τους να γίνουν διαμεσολαβητές συνομηλίκων.....	70
Πίνακας 25: Στατιστικά αξιοπιστίας για όλες τις προτάσεις των πινάκων 23 και 24.	71
Πίνακας 26: Ανάλυση αξιοπιστίας για τις μεταβλητές δημογραφικών χαρακτηριστικών και τη μεταβλητή αν θεωρούν ότι οι μαθητές τους θα δέχονταν την πρόσκληση να γίνουν διαμεσολαβητές συνομηλίκων.....	72
Πίνακας 27: Ανάλυση αξιοπιστίας ερωτήσεων Β μέρους σε σχέση με τη μεταβλητή αν θεωρούν ότι οι μαθητές τους θα δέχονταν την πρόσκληση να γίνουν διαμεσολαβητές συνομηλίκων.	73
Πίνακας 28: Στατιστικά αξιοπιστίας για όλες τις προτάσεις των πινάκων 26 και 27.	74
Πίνακας 29: Δημογραφικοί παράγοντες και VAR001	76
Πίνακας 30: VAR001 και απαντήσεις Β μέρους.....	77
Πίνακας 31: VAR001 και πίνακες 29 και 30.....	79
Πίνακας 32: VAR002 και δημογραφικοί παράγοντες.....	81
Πίνακας 33: VAR002 και ερωτήσεις Β μέρους.....	82
Πίνακας 34: VAR002 και πίνακες 32 και 33.....	83

Πίνακας 35: VAR003 και δημογραφικοί παράγοντες	85
Πίνακας 36: VAR003 και ερωτήσεις Β μέρους.....	86
Πίνακας 37: VAR003 και πίνακες 35 και 36.....	87
Πίνακας 38: VAR004 και δημογραφικοί παράγοντες	89
Πίνακας 39: VAR004 και ερωτήσεις Β μέρους.....	90
Πίνακας 40: VAR004 και πίνακες 38 και 39.....	92
Πίνακας 41: VAR005 και δημογραφικά στοιχεία	93
Πίνακας 42: VAR005 και ερωτήσεις Β μέρους.....	94
Πίνακας 43: VAR005 και πίνακες 41 και 42.....	96
Πίνακας 44: VAR006 και δημογραφικοί παράγοντες	97
Πίνακας 45: VAR006 και ερωτήσεις Β μέρους.....	99
Πίνακας 46: VAR006 και πίνακες 44 και 45.....	100
Πίνακας 47: Ανάλυση των απαντήσεων 1 και 2 Α μέρους, ανά ηλικιακή ομάδα.....	102
Πίνακας 48: ΦΥΛΟ * Γνωρίζει	103
Πίνακας 49: ΦΥΛΟ * Πρόθεση συμμετοχής	104
Πίνακας 50: ΣΧΟΛΕΙΟ * Πρόθεση συμμετοχής	105
Γράφημα 1: Απαντήσεις ανά φύλο.....	50
Γράφημα 2: Αποτύπωση συχνότητας και ποσοστών εμφάνισης των τιμών της μεταβλητής «έτη προϋπηρεσίας».....	51
Γράφημα 3: Απαντήσεις 1 και 2 Α μέρους, ανά ηλικιακή ομάδα.....	102
Γράφημα 4: Απαντήσεις 1 και 2 Α μέρους, ανά τύπο σχολείου	103

Ευχαριστίες

Ευχαριστώ θερμά τον επιβλέποντα Καθηγητή Κο Γεώργιο Κοκκίνη για την συνεργασία και την καθοδήγησή του κατά την εκπόνηση της διπλωματικής μου διατριβής.

Ευχαριστώ το προσωπικό του Αριστοτέλειου ΤΕΙ Θεσσαλονίκης και ιδιαιτέρως τους εκπαιδευτικούς και δασκάλους μου.

Ευχαριστώ όλες και όλους τους εκπαιδευτικούς και διευθυντές των σχολείων, οι οποίοι δέχτηκαν να συμμετάσχουν και να υποστηρίξουν την έρευνά μου.

Τέλος, ευχαριστώ την οικογένειά μου και τους φίλους μου και ιδιαίτερα τον γιό μου τον Δημήτρη, για την υποστήριξη, την εμπιστοσύνη και την υπομονή τους σε όλη την διάρκεια των σπουδών μου, καθώς και για τον ενθουσιασμό τους να ενημερωθούν και οι ίδιοι σχετικά με τη διαδικασία της Σχολικής Διαμεσολάβησης.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Συγκρούσεις διαφορετικών επιπέδων έντασης είναι ένα καθημερινό φαινόμενο μεταξύ των ανθρώπων σε όλες τις εποχές και σε όλες τις κοινωνίες. Τα επίπεδα έντασης των συγκρούσεων μπορεί να διαφέρουν και μπορεί να διαχειρίζονται με διαφορετικούς τρόπους και ακολουθούμενες μεθόδους. Η σύγκρουση κλιμακώνεται και αναπτύσσεται κυρίως όταν τα συμβαλλόμενα μέρη δεν μπορούν ή δεν γνωρίζουν πώς να επικοινωνήσουν ανοιχτά και ειλικρινά. Τα προγράμματα Σχολικής Διαμεσολάβησης παρέχουν στους νέους και τους ενήλικες τα εργαλεία και τις δεξιότητες για τη μη βίαιη επίλυση των συγκρούσεων.

Η Σχολική Διαμεσολάβηση είναι μία μέθοδος για την ειρηνική διαχείριση των συγκρούσεων και των προβλημάτων που προκύπτουν μέσα στο σχολείο, κυρίως μεταξύ των μαθητών. Επιμορφωμένοι μαθητές των μεγαλύτερων τάξεων του σχολείου, σε συνεργασία με υπεύθυνους για τη σχολική διαμεσολάβηση εκπαιδευτικούς, γίνονται διαμεσολαβητές για την επίλυση των συγκρούσεων που προκύπτουν στη σχολική καθημερινότητα μεταξύ των μαθητών. Τελικός στόχος είναι η πρόληψη της ενδοσχολικής βίας και η διαχείριση των συγκρούσεων με ανάπτυξη δεξιοτήτων όπως ο διάλογος και η συνεργασία, προς αποφυγή τιμωριών και ποινών.

Στη σύγχρονη Ελληνική πραγματικότητα η οικονομική κρίση των τελευταίων δέκα ετών επέφερε αύξηση των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων μεταφέροντας τα προβλήματα της οικονομικής ύφεσης στον κοινωνικό ιστό, δημιουργώντας μια παράλληλη ανθρωπιστική κρίση, η οποία απειλεί την υγεία, τη μόρφωση ακόμα και τη ζωή των ανθρώπων. Τα τελευταία χρόνια προστέθηκε μια νέα ευάλωτη ομάδα στην Ελληνική κοινωνία, αυτή των προσφύγων κυρίως από την Συρία και άλλες χώρες, όπως Αφγανιστάν, Πακιστάν, Νιγηρία κ.α.

Οι συνταρακτικές αυτές αλλαγές στην Ελληνική κοινωνία δεν είναι δυνατόν να αφήσουν ανεπηρέαστη καμιά πτυχή της ζωής στη χώρα και κατ' επέκταση δεν μπορούν παρά να μεταφερθούν σε κάθε τομέα και δομή της κοινωνικής ζωής. Έτσι οι επιπτώσεις της οικονομικής και κοινωνικής-ανθρωπιστικής κρίσης επηρέασαν και την Ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα, καθώς οι νέοι άνθρωποι απομακρύνονται από την Ελληνική εκπαίδευση με την αύξηση της σχολικής διαρροής με σκοπό την πρόσβαση στην εργασία, την περιθωριοποίηση ατόμων που ανήκουν σε ευάλωτες κοινωνικές ομάδες και την μετανάστευση. Αντίστοιχα οι

μαθητές που παραμένουν στην εκπαίδευση είναι σε μεγάλο βαθμό επηρεασμένοι από τη φτώχεια, τα οικονομικά και κοινωνικά αδιέξοδα που αντιμετωπίζουν και μεταφέρουν στο σχολείο την ανασφάλεια, την ένταση και τα προβλήματα που βαραίνουν την οικογένεια.

Παιδιά με διαφορετικές κουλτούρες, διαφορετικές εμπειρίες και γλώσσες προσπαθούν καθημερινά να επικοινωνήσουν και να κοινωνικοποιηθούν μέσα στο σχολείο, αντιμετωπίζοντας σε καθημερινή βάση προβλήματα επικοινωνίας, κυρίως λόγω γλώσσας, αλλά επίσης και λόγω της ύπαρξης προκαταλήψεων, ρατσιστικών αντιλήψεων και φόβων.

Μέσα σε αυτό το κλίμα είναι εύκολο να ενταθούν οι διαφορές, να δημιουργούνται προβλήματα και προστριβές και να αυξάνονται οι συγκρούσεις μέσα στο σχολείο, το οποίο αναπαράγει το ευρύτερο κοινωνικό γίνεσθαι. Επιπλέον, λόγω του ευαίσθητου ρόλου του σχολείου και λόγω της συμμετοχής στο σχολικό περιβάλλον ομάδων με διαφορετική θέση, αντίληψη και προσδοκίες σχετικά με το σχολικό πλαίσιο -εκπαιδευτικοί, μαθητές και γονείς- τα προβλήματα τα οποία προκύπτουν συνήθως διογκώνονται και δραματοποιούνται σε μεγαλύτερο βαθμό.

Όλα αυτά τα στοιχεία υποδεικνύουν την ανάγκη να υιοθετηθούν διαδικασίες και μέθοδοι για την επίλυση των σχολικών συγκρούσεων, την πρόβλεψη φαινομένων βίας και τη διαμόρφωση πολιτισμένου και δημοκρατικού κλίματος επίλυσης των διαφορών μέσα στο σύγχρονο πολυ-πολιτισμικό Ελληνικό σχολείο.

Χαρακτηριστικά η εξέλιξη των περιστατικών σχολικής βίας και εκφοβισμού μέχρι το 2000 δεν εμφανίζεται σαν πρόβλημα της Ελληνικής εκπαίδευσης (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2000). Μέσα στα επόμενα χρόνια, το 2014 η Ελλάδα εμφανίζεται να καταλαμβάνει την 4η θέση πανευρωπαϊκά σε έρευνα για τον σχολικό εκφοβισμό και το 2015, σε ημερίδα με θέμα τη σχολική βία και το σχολικό εκφοβισμό στη Μόσχα, η Ελλάδα κατατάχθηκε στην 4η θέση παγκοσμίως σε φαινόμενα ενδοσχολικής βίας, μεταξύ 41 χωρών (Δασκαλάκης, 2016).

Το προσωπικό μου ενδιαφέρον για το θέμα της σχολικής διαμεσολάβηση προέκυψε καθώς τα σχετικά άρθρα και οι μελέτες για την βία στα σχολεία, αλλά και οι προσωπικές εμπειρίες από αντίστοιχα περιστατικά στο οικείο περιβάλλον, μου προκαλούσαν ανασφάλεια καθώς αναγνώριζα σε πολλά από αυτά την αδυναμία διαχείρισης των περιστατικών συγκρούσεων.

Το θέμα της σχολικής διαμεσολάβησης ως μέθοδος ειρηνικής επίλυσης των συγκρούσεων αποτέλεσε προσωπικά για μένα μια ενδιαφέρουσα ανακάλυψη, καθώς σαν μητέρα και σαν εν δυνάμει εκπαιδευτικός αντιλαμβάνομαι ότι οι συγκρούσεις μέσα στο σχολείο αποτελούν ένα κυρίαρχο θέμα ενδιαφέροντος για όλη την κοινωνία, τα τελευταία χρόνια.

Ταυτόχρονα στην πόλη των Ιωαννίνων την τελευταία πενταετία λειτουργεί το Δίκτυο Σχολείων Σχολικής Διαμεσολάβησης (ΔΣΣΔ) στο πλαίσιο του εργαστηρίου Παιδαγωγικής και Διδακτικής Μεθοδολογίας του Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, με σκοπό την εκπαίδευση των εκπαιδευτικών στη σχολική διαμεσολάβηση.

Θεωρώντας ότι η εκπαίδευση σε δεξιότητες επικοινωνίας και διαχείρισης των συγκρούσεων μπορεί να ωφελήσει τους μαθητές και γνωρίζοντας μέσα από άρθρα, βιβλία και παρουσιάσεις την διαδικασία της σχολικής διαμεσολάβησης, εμπνεύστηκα να μελετήσω κατά πόσο γνωρίζουν τη σχολική διαμεσολάβηση οι εκπαιδευτικοί των Ιωαννίνων, ποια είναι η άποψή τους για την υιοθέτησή της από τις σχολικές μονάδες και κατά πόσο προτίθενται να την υιοθετήσουν στο σχολείο που διδάσκουν.

Η υπόθεση ότι θα μπορούσαν οι εκπαιδευτικοί να γνωρίζουν ή να έχουν επιμορφωθεί στη σχολική διαμεσολάβηση και να έχουν την πρόθεση να την εφαρμόσουν στα σχολεία που υπηρετούν αποτέλεσε το έναυσμα για την παρούσα έρευνα.

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε στην Ελλάδα και συγκεκριμένα στην περιοχή της πόλης των Ιωαννίνων, προκειμένου να μελετηθεί η διαδικασία της Σχολικής Διαμεσολάβησης ως μέθοδο ειρηνικής επίλυσης των συγκρούσεων μέσα στο σχολείο και να αναδειχτούν οι απόψεις των εκπαιδευτικών για την πιθανότητα εφαρμογής της στο σχολικό περιβάλλον.

Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται μια παρουσίαση του σκοπού και των στόχων της έρευνας προκειμένου να οριοθετηθεί το εύρος του θέματος και να καταστούν σαφή τα ερευνητικά ερωτήματα.

Στο δεύτερο κεφάλαιο ακολουθεί η βιβλιογραφική επισκόπηση, μια μελέτη βιβλιογραφικών πηγών, αρχικά ορίζοντας την σύγκρουση καθώς και τα χαρακτηριστικά και τα στάδια εξέλιξης μιας σύγκρουσης, σε μια προσπάθεια να αναδειχθεί η εξέλιξη των συγκρουσιακών περιστατικών ως αφετηρία των βίαιων επεισοδίων. Στη συνέχεια γίνεται ορισμός της σχολικής βίας και του εκφοβισμού

καθώς και περιγραφή των χαρακτηριστικών των διαφόρων κατηγοριών περιστατικών βίας και εκφοβισμού και των επιπτώσεών τους, όπως αυτά περιγράφονται στη σύγχρονη βιβλιογραφία.

Σε μια προσπάθεια να αναδειχθεί η ανάγκη για τρόπους πρόληψης αλλά και επίλυσης των περιστατικών σχολικής βίας και εκφοβισμού στην σύγχρονη ελληνική κοινωνία, γίνεται αναφορά στην ελληνική σχολική πραγματικότητα και στον σημαντικό ρόλο των εκπαιδευτικών και της οικογένειας, ως αρωγών προς την κατεύθυνση αυτή.

Στη συνέχεια του δεύτερου κεφαλαίου γίνεται αναφορά στην αποκαταστατική δικαιοσύνη, την ιδέα αποκατάστασης των ζημιών για τα άτομα που δέχονται σχολική βία και εκφοβισμό, με την αποφυγή τιμωριών και κυρώσεων προς τους δράστες των επεισοδίων. Η μέθοδος της σχολικής διαμεσολάβησης εδράζεται στην ιδέα της αποκαταστατικής δικαιοσύνης, για την αποκατάσταση των σχέσεων και την ειρηνική επίλυση των συγκρούσεων. Στο σημείο αυτό δίνονται τα χαρακτηριστικά της σχολικής διαμεσολάβησης και περιγράφονται τα στάδια της διαδικασίας καθώς και αποτελέσματα από την μέχρι τώρα εφαρμογής της σε σχολεία.

Στο τρίτο κεφάλαιο ακολουθεί το ερευνητικό μέρος, με την περιγραφή της μεθοδολογίας και των βασικών χαρακτηριστικών της έρευνας.

Ακολουθεί στο τέταρτο κεφάλαιο η καταγραφή των αποτελεσμάτων της έρευνας, με την μορφή πινάκων και διαγραμμάτων αποτύπωσης των δεδομένων που συλλέχθηκαν.

Στο πέμπτο κεφάλαιο παρατίθεται η στατιστική ανάλυση των δεδομένων, προκειμένου να αναδειχθεί η αξιοπιστία και η εγκυρότητα της έρευνας και να ελεγχθεί αν από τη συσχέτιση των δεδομένων αυτών προκύπτουν συμπεράσματα που εξυπηρετούν τη σκοπιμότητα της έρευνας.

Η συζήτηση των αποτελεσμάτων στο έκτο κεφάλαιο δίνει απαντήσεις με βάση την επεξεργασία των δεδομένων στα ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν κατά την περιγραφή της έρευνας.

Τέλος, στο έβδομο κεφάλαιο παρατίθενται συμπεράσματα και προτάσεις για το ερευνώμενο ζήτημα, της εφαρμογής της σχολικής διαμεσολάβησης στα ελληνικά σχολεία.

Τα στοιχεία που προέκυψαν από την έρευνα είναι ενθαρρυντικά για την άποψη που φαίνεται να έχουν οι εκπαιδευτικοί για τη σχολική διαμεσολάβηση, παρά το γεγονός ότι το δείγμα της έρευνας είναι αρκετά μικρό.

Τα στοιχεία που συλλέχθηκαν από τα ερωτηματολόγια που συμπλήρωσαν εκπαιδευτικοί που υπηρετούν σε σχολεία του νομού Ιωαννίνων είναι δυνατόν να αξιοποιηθούν περαιτέρω και να προσφέρουν επιπλέον απαντήσεις σε νέα ερευνητικά ερωτήματα.

1. ΣΚΟΠΟΣ, ΣΤΟΧΟΙ – ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

Η παρούσα έρευνα μελετά το θέμα των συγκρούσεων και την διαδικασία της σχολικής διαμεσολάβησης ως απάντηση για την πρόληψη και επίλυσή τους.

Οι εντάσεις και οι συγκρούσεις αποτελούν καθημερινότητα σε όλες τις εκφάνσεις της κοινωνικής και οικογενειακής ζωής. Πρόσφατα ανέκυψε παγκόσμια το θέμα της σχολικής βίας και του εκφοβισμού. Η σύγχρονη Ελληνική κοινωνία και η σχολική πραγματικότητα διαμορφώνεται στο ίδιο πλαίσιο, καθώς μαστίζεται από την οικονομική και ανθρωπιστική κρίση.

Το θέμα της σχολικής βίας απασχολεί τα τελευταία χρόνια και την χώρα μας, ενώ ταυτόχρονα η εκπαίδευση τείνει σε όλο τον πλανήτη να γίνει μαθητοκεντρική, να σέβεται τα δικαιώματα του παιδιού και να πλατύνει τη λογική της και την οργάνωσή της, με γνώμονα την επιτυχία των μαθητών. Βασικός σκοπός της παιδείας δεν είναι μόνο η αποκατάσταση και επιτυχία στον επαγγελματικό τομέα, αλλά πρωτίστως να δημιουργήσει ισορροπημένους, μορφωμένους και υγιείς ανθρώπους (Μπουζάκης, 1989).

Γονείς και εκπαιδευτικοί αποτελούν το άμεσο κοινωνικό-σχολικό περιβάλλον των μαθητών και ταυτόχρονα πρότυπα συμπεριφορών και αξιών για τα παιδιά. Μέσα από το πρίσμα αυτό η πρόθεση και η συμμετοχή των γονέων και εκπαιδευτικών στην υιοθέτηση διαδικασιών για την πρόληψη και την αποκατάσταση περιστατικών βίας και εκφοβισμού μέσα στο σχολείο αποτελεί σημαντική εξέλιξη για το σχολικό περιβάλλον. Ειδικά η ανταπόκριση των εκπαιδευτικών αποτελεί σημαντικό θέμα τόσο για την ανάληψη πρωτοβουλιών όσο και για την επιτυχία της εφαρμογής διαδικασιών επίλυσης των συγκρούσεων.

Η διαδικασία της σχολικής διαμεσολάβησης αφορά άμεσα και εμπλέκει τους γονείς και κυρίως τους εκπαιδευτικούς, καθώς η απόφαση για εφαρμογή της θα χρειαστεί την συνδρομή όλων και την εμπλοκή των εκπαιδευτικών, καθώς μπορεί να πραγματοποιηθεί με διεπιστημονική εκπαίδευση των μαθητών, χρειάζεται να οριστεί υπεύθυνος εκπαιδευτικός της διαδικασίας, συγκεκριμένος χρόνος εκπαίδευσης και πιθανά ώρες ενασχόλησης εκτός ωραρίου. Δημιουργείται έτσι η ανάγκη οι εκπαιδευτικοί, οι οποίοι θα πλαισιώσουν μια διαδικασία όπως η σχολική διαμεσολάβηση, να έχουν εμπιστοσύνη στην διαδικασία και τα αποτελέσματά της,

ενθουσιασμό για την εφαρμογή της και διάθεση να εκπαιδευτούν και να συνδράμουν στην επιτυχία του εγχειρήματος.

Το ακαδημαϊκό έτος 2015-2016 δημιουργήθηκε το Δίκτυο Σχολείων Σχολικής Διαμεσολάβησης (ΔΣΣΔ) στο πλαίσιο του εργαστηρίου Παιδαγωγικής και Διδακτικής Μεθοδολογίας του Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών Πανεπιστημίου Ιωαννίνων με έναν από τους βασικούς στόχους την εκπαίδευση των εκπαιδευτικών στην σχολική διαμεσολάβηση και επιπλέον την επέκταση της εφαρμογής της στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Πέραν του Βαλάνειου Δημοτικού σχολείου Ιωαννίνων, σύμφωνα με τον επιστημονικό υπεύθυνο του προγράμματος Κο Θεόδωρο Θάνο, η ανταπόκριση των εκπαιδευτικών δεν ήταν η αναμενόμενη (Θάνος, 2017).

Τα δεδομένα αυτά καθώς και η ανάγκη υποστήριξης από την πλευρά των εκπαιδευτικών της διαδικασίας της σχολικής διαμεσολάβησης αποτέλεσαν το κίνητρο για την δημιουργία της παρούσας έρευνας.

Ο βασικός στόχος της έρευνας είναι να μελετηθεί αν οι εκπαιδευτικοί των σχολείων της περιοχής των Ιωαννίνων έχουν θετική άποψη για την εφαρμογή της διαδικασίας της Σχολικής Διαμεσολάβησης, στα σχολεία που εργάζονται.

Συνοψίζοντας, τα ερευνητικά ερωτήματα, στα οποία καλείται να απαντήσει η έρευνα είναι τα εξής:

1. Γνωρίζουν οι εκπαιδευτικοί της περιοχής των Ιωαννίνων την Σχολική διαμεσολάβηση;
2. Θεωρούν εφικτή την υιοθέτηση της διαδικασίας της Σχολικής Διαμεσολάβησης από τα σχολεία των Ιωαννίνων;
3. Έχουν οι εκπαιδευτικοί την πρόθεση να υποστηρίξουν τον ρόλο του διαμεσολαβητή για τους μαθητές τους;

Τα ερωτήματα αυτά θα βοηθήσουν σε μια προσπάθεια να ανιχνεύσουμε τις δυνατότητες διαμόρφωσης μιας νέας εκπαιδευτικής αντίληψης στην περιοχή των Ιωαννίνων, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες που παρουσιάζει η περιοχή και ευρύτερα η περιφέρεια της Ηπείρου, όπου χαρακτηρίζεται από ψηλά ποσοστά ανεργίας και μετανάστευσης, καθώς και πολυμορφία των σχολικών μονάδων, στις οποίες συμμετέχουν μαθητές από αγροτικές και αστικές περιοχές και τα τελευταία χρόνια μετανάστες και πρόσφυγες.

Οι διαπολιτισμικές διαφορές, οι διαφορετικές αντιλήψεις και εμπειρίες των μαθητών είναι δυνατόν να αποτελέσουν αφορμές συγκρούσεων και προστριβών. Το

σχολείο, η Διεύθυνση και οι εκπαιδευτικοί οφείλουν να διαφυλάξουν την ειρηνική συνύπαρξη των μαθητών και μπορούν παράλληλα να επιδιώξουν να εμφυσήσουν στους μαθητές τους ηθικές αξίες, όπως η δημοκρατία, ο σεβασμός και η συνεργασία, και να τους διαπαιδαγωγήσουν ώστε να αναπτυχθούν συναισθηματικά και κοινωνικά.

Τα περιστατικά βίας παρουσιάζουν μεγάλη ποικιλία και είναι σημαντικό να οριοθετηθούν και να μπορέσουν να εκπαιδευτούν οι μαθητές στην ψύχραιμη αντιμετώπισή τους, με δημοκρατικό διάλογο και ενεργητική ακρόαση. Οι δεξιότητες αυτές αναπτύσσονται και εξελίσσονται με διαδικασίες όπως της σχολικής διαμεσολάβησης καθώς η συμμετοχή στην διαδικασία μπορεί να ωφελήσει τόσο τους διαμεσολαβητές όσο και τα μέρη της σύγκρουσης που προσέρχονται σε αυτή και να λειτουργήσει τόσο προληπτικά όσο και επιλυτικά για τα περιστατικά σχολικής βίας (Θάνος, 2017).

Η σχολική βία αντανακλά την βία που επικρατεί στο ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον. Οι εντάσεις και οι συγκρούσεις αποτελούν καθημερινότητα μέσα και έξω από το πλαίσιο της σχολικής κοινότητας. Το σχολείο αποτελεί κοινωνικό περιβάλλον που συνδέεται με την μείωση της βίας και της παραβατικότητας και είναι θεμιτό να πιστεύουμε ότι *«όταν ανοίγει ένα σχολείο κλείνει μια φυλακή»* (Γεωργούλας, 2000, σ.98).

2. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

2.1. Η σύγκρουση και τα χαρακτηριστικά της

*«Το αντίθετο ενός γεγονότος είναι ένα ψέμα.
Το αντίθετο μιας βαθιάς εδραιωμένης αλήθειας
μπορεί κάλλιστα να είναι
μια άλλη βαθιά εδραιωμένη αλήθεια.»
Neils Bohr, Φυσικός*

Κάθε γεγονός περιλαμβάνει μια αντικειμενική αλήθεια. Όμως οι ανάγκες, οι ανασφάλειες, τα στερεότυπα επηρεάζουν την προσωπική οπτική του καθενός για τα γεγονότα, έτσι που δημιουργείται μια προσωπική αλήθεια για κάθε έναν από τους εμπλεκόμενους στο συμβάν. Κάθε αλήθεια είναι τόσο «αληθινή» όσο και του άλλου. Οι διαφορετικές αυτές αλήθειες μπορεί να εμποδίζουν τις ανθρώπινες σχέσεις και την επίλυση των συγκρούσεων.

Σύμφωνα με τους Wilmot & Hocker (2011) «*Σύγκρουση, είναι μια αισθητή διαμάχη μεταξύ δύο ή περισσότερων ατόμων γύρω από θεωρούμενες ασυμβίβαστες διαφορές, πάνω σε πεποιθήσεις, αξίες και στόχους ή γύρω από διαφορές στις επιθυμίες για εκτίμηση, έλεγχο και σύνδεση*» (Βασιλείου & Κεχάογλου, 2015).

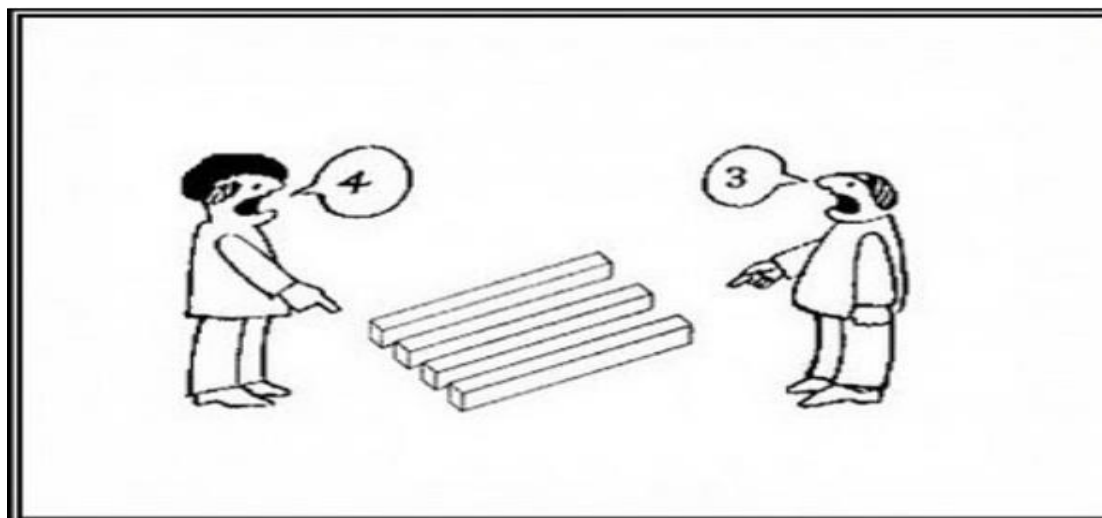
Στα κινέζικα, η λέξη για την σύγκρουση είναι ένας συνδυασμός της λέξης για "κίνδυνο" και της λέξη για "ευκαιρία". Ο τρόπος με τον οποίο χειριζόμαστε τη σύγκρουση καθορίζει εάν το αποτέλεσμα θα είναι αρνητικό ή θετικό.

Με αυτόν τον τρόπο, η σύγκρουση είναι σαν τη φωτιά - μπορεί να είναι χρήσιμη για το μαγείρεμα ή για τη δημιουργία ζεστασιάς, και ταυτόχρονα, αν ξεπεραστεί ο έλεγχος, μπορεί επίσης να είναι επιβλαβής ή να προκαλέσει πολλές ζημιές. Όταν αντιμετωπίζουμε αποτελεσματικά τις συγκρούσεις, είναι δυνατόν να δούμε τις θετικές πτυχές της. Μπορούμε να μάθουμε πολλά για τους εαυτούς μας και για τους άλλους μέσα από αυτές, μπορούμε να βρούμε δημιουργικούς τρόπους αντιμετώπισης των προβλημάτων και μπορούμε ακόμη να πλησιάσουμε τους ανθρώπους μέσω των συγκρούσεων (IREX, 2013).

Όταν οι συγκρούσεις δεν αντιμετωπίζονται αναποτελεσματικά μπορεί να κλιμακωθούν γρήγορα και να οδηγήσουν σε συναισθηματική ή και σε σωματική βία. Η σύγκρουση είναι φυσιολογική, φυσική και αναγκαία. Παρά τη διαδεδομένη τάση να βλέπουμε τη σύγκρουση ως αρνητική, οι διαμεσολαβητές και οι ειρηνοποιοί βλέπουν τις συγκρούσεις ως μια ευκαιρία εξέλιξης και ανάπτυξης. Είναι σημαντικό να μάθουμε πώς να αντιμετωπίζουμε τις συγκρούσεις και πώς να ανταποκριθούμε σε αυτές (IREX, 2013).

Μια σύγκρουση ξεκινά ως διαφορά και καθώς αυξάνεται εξελίσσεται σε ένταση στη σχέση και σε επόμενο στάδιο γίνεται μια διαμάχη. Όσο η διαμάχη αυτή δεν επιλύεται το επόμενο στάδιο είναι να οδηγηθεί σε σύγκρουση. Η σύγκρουση που δεν επιλύεται μπορεί να εξελιχθεί σε «πόλεμο» με βίαιες αντιδράσεις (Βασιλείου & Κεχάογλου, 2015).

Μια σύγκρουση κινείται ταυτόχρονα σε τρία επίπεδα. Είναι *διαπροσωπική*, ανάμεσα δηλαδή σε δύο ανθρώπους, *εσωτερική*, σύγκρουση δηλαδή ανάμεσα σε δύο εσωτερικές πλευρές και *κοινωνική*, σύγκρουση δηλαδή μεταξύ των διαφορετικών κοινωνικών ρόλων (Ψάλτη, 2018).

Εικόνα1:Πηγή:<https://www.commonsevaluation.com/2012/01/13/optical-illusion-of-the-day-4-or-3/>

Η σύγκρουση δημιουργείται τη στιγμή που δεν μπορεί να λειτουργήσει η επικοινωνία. Σημαντικό παράγοντα για την επίλυση μιας σύγκρουσης αποτελεί η επίγνωση της περιορισμένης οπτικής του καθενός από τα μέρη της. Η διεύρυνση της αντίληψης για την πραγματικότητα του γεγονότος μπορεί να βοηθηθεί με την επικοινωνία, την αναγνώριση των συναισθημάτων από την κάθε πλευρά και την

παραδοχή ότι το αντικειμενικό συμβάν εκλαμβάνεται από την κάθε πλευρά μέσα από το πρίσμα των προσωπικών συναισθημάτων, εμπειριών, αναγκών και ανασφαλειών. Η παραδοχή και η αναγνώριση της προσωπικής, υποκειμενικής αλήθειας μπορεί να βοηθήσει στην αποδοχή και τον σεβασμό των άλλων και της δικής τους αλήθειας, αποκομίζοντας έτσι μια δίκαιη κοινή λύση και για τα δύο μέρη της σύγκρουσης (Βασιλείου & Κεχάογλου, 2015).

Οι συγκρούσεις μπορούν συχνά να επιλυθούν μέσω της ενεργητικής ακρόασης, καθώς σε όλη τη διαδικασία ακρόασης, ακούγοντας αληθινά ο ένας τον άλλον, είναι δυνατόν και για τα δύο μέρη να αντιληφθούν ότι η σύγκρουση είναι απλώς το αποτέλεσμα παρεξήγησης. Σε περιπτώσεις όπου υπάρχει πραγματική διαφωνία και σύγκρουση των αναγκών, των αξιών ή των πόρων, οι άνθρωποι που έχουν τη δυνατότητα να ακούσουν την προοπτική τους είναι πιο πιθανό να δεσμευτούν για την επίτευξη μιας λύσης κερδοφόρας και για τα δύο μέρη και να είναι καλύτερα εξοπλισμένοι για την τελική να φτάσουν σε μία λύση win-win, επειδή είναι σε θέση να κατανοήσουν και να συνειδητοποιήσουν ο καθένας την αλήθεια του άλλου μέρους (IREX, 2013).

2.1.1. Στάδια της σύγκρουσης

Για την καλύτερη κατανόηση της διαδικασίας εξεύρεσης λύσης σε μια σύγκρουση, είναι χρήσιμο να αναφερθούν τα στάδια εξέλιξης μιας σύγκρουσης.

Δυσφορία: Κατά το στάδιο αυτό κυριαρχεί περισσότερο μια αίσθηση παρά μια λογική σκέψη. Είτε έχει προκύψει κάποιος λόγος, είτε απλά υπάρχει μια αίσθηση ενόχλησης.

Περιστατικό: Το πραγματικό συμβάν, μια συναλλαγή που δημιουργεί δυσαρέσκεια ή εκνευρισμό μεταξύ των δύο μερών.

Παρεξήγηση: Το στάδιο όπου οι προθέσεις και τα αντικειμενικά γεγονότα κατά το περιστατικό παρεξηγούνται, δεδομένης της ύπαρξης της αρχικής δυσφορίας.

Ένταση: Στο στάδιο αυτό κυριαρχεί η ανησυχία και η σχέση των δύο μερών φορτίζεται από αρνητικές συμπεριφορές.

Κρίση: Η στιγμή που μεταβάλλεται η συμπεριφορά και χάνεται ο έλεγχος των αντιδράσεων με κίνδυνο την διακοπή της σχέσης, καθώς εμφανίζεται στο στάδιο αυτό λεκτική ή σωματική βία.

Κατά την εξέλιξη και την κορύφωση της σύγκρουσης, οι επιλογές οι οποίες μπορούν να επιλεγούν από τους συμμετέχοντες μπορούν να οριοθετηθούν σε τρεις επιλογές: πάλη, φυγή, ροή.

Η πάλη είναι η επιλογή του «εγώ κερδίζω, εσύ χάνεις». Είναι έντονη η παρουσία της ανάγκης για έλεγχο και εκφράζεται με συμπεριφορά απαίτησης.

Η φυγή είναι αντίστοιχα η παραίτηση και υποταγή στην ισχύ του άλλου μέρους, η αποδοχή «εγώ χάνω, εσύ κερδίζεις» ή μπορεί να είναι και «εγώ χάνω/εσύ χάνεις», η υποχώρηση δηλαδή με συμβιβασμό.

Η ροή, «εγώ κερδίζω-εσύ κερδίζεις» αφορά στο μοίρασμα της ισχύος με από κοινού συνεργασία για εξεύρεση λύσης.

2.2. Σχολική Βία και Εκφοβισμός (ΣΒΕ)

Οι έννοιες σχολική βία και εκφοβισμός μπορούν να περιγραφούν συνοπτικά ως ο συνδυασμός λεκτικών ή σωματικών επιθετικών ενεργειών ενός ή περισσότερων παιδιών απέναντι σε ένα άλλο παιδί, με σκοπό να το εκφοβίσουν ή να το βλάψουν. Τα σημαντικότερα σημεία για τον καθορισμό μιας συμπεριφοράς ως σχολική βία και εκφοβισμό αποτελούν η αρνητική πράξη, η σκοπιμότητα για βλάβη, η επανάληψη της συμπεριφοράς από το ίδιο ή τα ίδια άτομα προς τον δέκτη του εκφοβισμού, η ανισορροπία δύναμης ή εξουσίας μεταξύ των δύο μερών και οι αρνητικές επιπτώσεις από τις συμπεριφορές αυτές (Σμυρνάιου, 2017).

Ο σχολικός εκφοβισμός αποτελεί μια κατηγορία της επιθετικής συμπεριφοράς ενώ αντίστοιχα η βίαιη συμπεριφορά είναι το αποτέλεσμα της σύγκρουσης που δεν επιλύεται. Στο πλαίσιο του σχολείου, οι δύο συμπεριφορές μπορεί να συνυπάρχουν ή και να επικαλύπτονται (Μενίκη, 2017).

Στα εκφοβιστικά επεισόδια είναι παρόντες οι «θύτες» (bullies), τα άτομα που ασκούν τον εκφοβισμό, τα «θύματα» (victims), που δέχονται τον εκφοβισμό και οι παρατηρητές (bystanders), οι μάρτυρες των εκφοβιστικών επεισοδίων (Μενίκη, 2017; Ζαχαρίου & Αντωνίου, 2015).

Οι παρατηρητές εμφανίζονται άλλοτε να συντάσσονται με την «πλευρά» του θύτη, άλλοτε να υπερασπίζονται το θύμα και άλλοτε να μένουν απαθείς, παρακολουθώντας απλώς το επεισόδιο να εξελίσσεται. Διάφορες έρευνες δείχνουν ότι οι παρατηρητές μπορούν να επηρεάσουν την έκβαση του επεισοδίου εκφοβισμού. Οι

αντιδράσεις τους μπορεί να είναι η υπεράσπιση ενός από τα δύο μέρη ή και παθητική, αδιάφορη στάση απέναντι στο συμβάν. Ο ρόλος τους είναι σημαντικός όχι τόσο για την επίλυση της κάθε σύγκρουσης όσο για την διερεύνηση των αντιλήψεων και των στερεοτύπων που μπορεί να αφορούν στη στάση που επιλέγουν να τηρήσουν (Ζαχαρίου & Αντωνίου, 2015).

2.3. Μορφές σχολικού εκφοβισμού

Η σχολική βία εμφανίζεται με διαφορετικές μορφές και έχει γίνει προσπάθεια να κατηγοριοποιηθούν, χωρίς να παραγνωρίζεται το γεγονός ότι μπορεί σε ένα περιστατικό να εμφανίζονται περισσότερες από μία μορφές της.

Εκδηλώσεις σχολικής βίας μπορεί να αφορούν όχι μόνο περιστατικά βίας και εκφοβισμού που ασκείται μεταξύ των προσώπων, αλλά επισημαίνονται επίσης περιστατικά τα οποία μπορεί να αποτελούν σχολική βία κατά την διάρκεια της διδασκαλίας, όπως φασαρία ή διακοπή του μαθήματος, η χρήση κινητού ή άλλες ενασχολήσεις, και άλλα. Περιγράφονται ως βίαια περιστατικά και η βία κατά του σχολείου, όπως καταστροφές και φθορές των εγκαταστάσεων, ρύπανση του σχολικού περιβάλλοντος κ.α. (Θάνος, 2017).

Για τις ανάγκες της συγκεκριμένης έρευνας θα περιοριστούμε στο να καταγράψουμε τις μορφές με τις οποίες εμφανίζεται ο σχολικός εκφοβισμός μεταξύ των προσώπων, οι οποίες καταγράφονται σε γενικές γραμμές ως εξής:

- άμεσος ή σωματικός εκφοβισμός (κλωτσιές, γρονθοκοπήματα),
  - λεκτικός εκφοβισμός (προσβολές και απειλές),
  - έμμεσος ή σιωπηλός εκφοβισμός (όπως η διάδοση φημών),
  - ρατσιστικός εκφοβισμός (προσβολή χαρακτηριστικών διαφορετικότητας),
  - βιαιοπραγίες (κλοπές, αρπαγή υλικών αγαθών)
  - συναισθηματική βία (απομόνωση, αποκλεισμός)
  - οπτικός εκφοβισμός (απειλητικά σημειώματα ή graffiti),
  - σεξουαλικός εκφοβισμός (σεξουαλικές χειρονομίες),
  - διαδικτυακός εκφοβισμός (η ταπείνωση ή η απειλή του θύματος μέσω ηλεκτρονικών μέσων ή κοινωνικών δικτύων)
- (Θάνος, 2017; Ζαχαρίου & Αντωνίου, 2015).

2.3.1. Εκφοβιστικά επεισόδια

Τα επεισόδια μπορεί να εμφανίζονται με τη μορφή σωματικής βίας, ψυχολογικού εκβιασμού, που αφορά σε λεκτική ή μη λεκτική βία η οποία εκδηλώνεται σε φυσικό χώρο και εκφοβισμό μέσω διαδικτύου, ο οποίος εκδηλώνεται στους εικονικούς ψηφιακούς χώρους. Ο σκοπός εκδήλωσης επεισοδίων εκφοβισμού είναι συνήθως ο υποβιβασμός και ο εξευτελισμός του δέκτη και η επίδειξη ισχύος από την πλευρά του «θύτη» (Μενίκη, 2017).

Το επεισόδιο μπορεί να θεωρηθεί ως επεισόδιο σχολικού εκφοβισμού εφόσον πληροί τις προϋποθέσεις της επαναληψιμότητας, της αρνητικής επίπτωσης του ατόμου που δέχεται τον εκφοβισμό (στην ψυχική και σωματική του υπόσταση) και της διάθεσης για «βλάβη» από την πλευρά αυτού που ασκεί τον εκφοβισμό, ο οποίος συνήθως βρίσκεται σε σχέση ισχύος με τον δέκτη της εκφοβιστικής συμπεριφοράς (Ψάλλη, 2018).

2.3.2. Περιστατικά σωματικής βίας

Η σωματική βία είναι εξίσου βίαιη με οποιασδήποτε άλλης μορφής βία εκδήλωση, αλλά η πιο εμφανής. Η εξέλιξη μιας σύγκρουσης σε βίαη σύγκρουση και η άσκηση σωματικής βίας εμφανίζεται περισσότερο μεταξύ των αγοριών. Ποσοστό 23,9% (1:4) των έφηβων αγοριών δηλώνει ότι έλαβε μέρος σε βίαη σύγκρουση με κάποιον ή κάποιους, τουλάχιστον 3 φορές τον τελευταίο χρόνο, ενώ αντίστοιχο ποσοστό για τα κορίτσια εμφανίζεται στο 8,3% (Κοκκέβη κ.α.,2015).

Περιστατικά σωματικής βίας μπορεί να αποτελούν για παράδειγμα επεισόδια με επίθεση σε κάποιον μαθητή από έναν ή περισσότερους μαθητές με χτυπήματα στο σώμα (κλωτσιές, γροθιές κ.α.), η καθήλωση , το δέσιμο κ.α.

2.3.3. Περιστατικά ψυχολογικού εκφοβισμού

Τα περιστατικά ψυχολογικού εκφοβισμού περιλαμβάνουν λεκτική ή μη λεκτική βία που εκδηλώνεται κυρίως στον φυσικό χώρο.

Οι συχνότεροι τρόποι εκφοβισμού σε εφήβους καταγράφονται τα λεκτικά πειράγματα, τα πειράγματα και οι χειρονομίες σεξουαλικού περιεχομένου, η διάδοση φημών και συκοφαντιών και τα πειράγματα - ενοχλήσεις μέσω ηλεκτρονικού υπολογιστή και κινητού τηλεφώνου (Κοκκέβη κ.α., 2011).

Παραδείγματα περιστατικών αυτής της μορφής είναι η ταπεινωτική και κοροϊδευτική συμπεριφορά απέναντι σε ένα άτομο, η οποία μπορεί να αφορά φυσικά χαρακτηριστικά του (ψηλός, κοντός, αδύνατος, υπέρβαρος), φυλετικά χαρακτηριστικά (χρώμα δέρματος, σχήμα ματιών), το βιολογικό φύλο (αγόρια, κορίτσια), κάποια ιδιαιτερότητα που μπορεί να έχει το άτομο (π.χ. κοροϊδεύουν τον τρόπο που μιλάει, τον τρόπο που περπατάει, αν έχει κάποιο τικ ή αν τραυλίζει κ.λ.π.), ακόμη και την καταγωγή ή τη θρησκεία του.

2.3.4. Περιστατικά διαδικτυακού εκφοβισμού (cyberbullying)

Τα περιστατικά εκφοβισμού με διαδικτυακά και ψηφιακά μέσα αποτελούν αποτέλεσμα της έκρηξης στη χρήση των νέων τεχνολογιών, χωρίς επαρκή πρόβλεψη για κακή χρήση από τους κατασκευαστές των μέσων και των λογισμικών αλλά και από τους ίδιους τους χρήστες.

Συνήθη περιστατικά αποτελούν οι απειλές και τα υβριστικά μηνύματα με σκοπό την ταπείνωση του αποδέκτη τους μέσω εφαρμογών διαδικτύου, κοινωνικών δικτύων ή και τηλεφώνων. Σημειώνονται επίσης και ως περιστατικά εκδίκησης με κοινοποίηση προσωπικών μηνυμάτων, φωτογραφιών ή βίντεο με σκοπό να βλάψουν τη φήμη του θύματος και να το διασύρουν (Μενίκη, 2017).

Παραδείγματα αυτής της μορφής εκφοβισμού μπορεί να είναι η αποστολή μηνυμάτων με υβριστικό περιεχόμενο, η διασπορά αρνητικών φημών μέσω κοινωνικών δικτύων όπως και ο σχολιασμών αναρτήσεων στα κοινωνικά δίκτυα με υβριστικούς χαρακτηρισμούς, παρακίνηση σε βία και έκφραση απειλών.

2.4. Επιπτώσεις

Οι επιπτώσεις από την άσκηση σχολικής βίας στα Ελληνικά σχολεία μόλις τα τελευταία χρόνια αρχίζουν να ερευνώνται και να καταγράφονται. Κάθε περιστατικό είναι διαφορετικό και οι παράγοντες που μπορεί να επηρεάζουν την εμφάνιση επεισοδίων και συγκρούσεων αναφέρονται πολλοί και με μεγάλη ποικιλία.

Ορισμένοι παράγοντες από αυτούς που καταγράφονται μπορεί να είναι ο τρόπος διαπαιδαγώγησης από την οικογένεια, οι παρέες συνομηλίκων ειδικά στην ηλικία της εφηβείας, η εφηβεία ως φάση ανάπτυξης του ατόμου, διάφορα ψυχολογικά ή προβλήματα επικοινωνίας που μπορεί να υπάρχουν κυρίως μεταξύ των μελών της

οικογένειας, η βία που προβάλλεται στα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας, στα ηλεκτρονικά παιχνίδια και στα σύγχρονα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και άλλα. Σύμφωνα με μελετητές δεν φαίνεται να υπάρχει στενή συσχέτιση μεταξύ της εμφάνισης επεισοδίων βίας και της εθνοπολιτισμικής ετερότητας μαθητών (Θάνος, 2016; Νικολάου, 2013).

Τα περιστατικά σχολικού εκφοβισμού μεταξύ εφήβων που έχουν καταγραφεί στη χώρα μας το 2012, εμφανίζουν ποσοστό 8,5% για τους έφηβους που αναφέρουν ότι υφίστανται σχολικό εκφοβισμό τουλάχιστον 2 με 3 φορές το μήνα. Ποσοστό (15,8%) δηλώνουν ότι εκφοβίζουν οι ίδιοι άλλους με την ίδια συχνότητα. Οι μαθητές που εκφοβίζουν είναι κυρίως αγόρια ενώ εκφοβίζονται τόσο αγόρια όσο και κορίτσια (Κοκκέβη κ.α., 2011).

Ανησυχητικό εμφανίζεται το δεδομένο της έρευνας ότι στοιχεία συγκριτικά του 2010 με τα δεδομένα από το 2010 εμφανίζουν σημαντική αύξηση στο ποσοστό των εφήβων που αναφέρουν ότι έχουν υπάρξει θύτες εκφοβισμού (15,8% και 9,1%, αντίστοιχα) ενώ το ποσοστό μαθητών που έχουν υπάρξει θύματα εκφοβισμού μένει αμετάβλητο.

Η αποδοχή του ρόλου του θύτη και η αύξηση που καταγράφεται οφείλουν να προβληματίσουν τη σχολική κοινότητα και γενικά την Ελληνική κοινωνία. Διαχρονικές μελέτες που εξετάζουν τις δυνητικές επιπτώσεις του σχολικού εκφοβισμού στην ενήλικη ζωή των θυμάτων διατείνονται ότι άτομα που έχουν υποστεί εκφοβισμό στην εφηβική ηλικία είναι πιθανότερο να παρουσιάσουν ψυχοκοινωνικά προβλήματα, κατάθλιψη και να έχουν χαμηλή αυτοπεποίθηση ως ενήλικες (Κοκκέβη κ.α., 2011).

Τόσο οι θύτες, όσο και τα θύματα του σχολικού εκφοβισμού στην εφηβεία εμφανίζουν συμπτώματα ψυχολογικών διαταραχών σε υψηλότερα ποσοστά, συγκριτικά με συνομήλικούς τους που δεν έχουν υποστεί εκφοβισμό.

Η σχετική έρευνα δεν έχει αναδείξει συσχέτιση ανάμεσα σε περιστατικά εκφοβισμού και της εθνικότητας των εφήβων. Η αυξανόμενη όμως κρίση σε κοινωνικό επίπεδο και η αύξηση κρουσμάτων εθνικιστικής και ρατσιστικής βίας οφείλει να μας αφυπνίσει και να μας θέσει σε εγρήγορση καθώς η κοινωνία μας εξελίσσεται σε πολυπολιτισμική ενώ αντίστοιχα αυξάνονται οι ρατσιστικές και ξενοφοβικές θέσεις και αντιλήψεις στην ελληνική κοινωνία.

Τα αποτελέσματα των συνεχών περιστατικών συγκρούσεων μέσα στο σχολείο όμως φαίνεται εκτός από τους μαθητές που εμπλέκονται, να επηρεάζουν και το προσωπικό του σχολείου, Διευθυντές και εκπαιδευτικούς. Η Υπηρεσία Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής της Διεύθυνση Μέσης Εκπαίδευσης Κύπρου αναφέρει ότι σε σχολεία στα οποία τα ποσοστά βίας, παραβατικότητας και συγκρούσεων εμφανίζουν ψηλά ποσοστά, εμφανίζεται μεγάλος αριθμός απουσιών του προσωπικού. Αντίστοιχα οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί αναφέρουν δυσφορία, αύξηση του στρες, μείωση κινήτρων και ενδιαφέροντος για το αντικείμενό τους, καθώς και εκδήλωση επιθυμίας να μετατεθούν.

Τέλος, η επιβολή ποινών χωρίς προσπάθεια για επίλυση και διαχείριση των σχολικών συγκρούσεων δημιουργεί συναισθήματα ενοχής στους «θύτες» και φόβου στους υπόλοιπους μαθητές, καθώς η αποκατάσταση εμφανίζει εκδικητική ή τιμωρητική μορφή. Η εξέλιξη αυτή δεν ωφελεί στην σταθερή μείωση του φαινομένου και μπορεί να καλλιεργήσει περαιτέρω ανάλογες συμπεριφορές, ή και να οδηγήσει σε εδραίωσή τους μέσω του μηχανισμού της «αυτοεκπληρούμενης προφητείας». Να παγιωθεί δηλαδή στην αντίληψη του «θύτη» ενός επεισοδίου, ο ρόλος του σαν δράστη-θύτη εκφοβισμού (Δασκαλάκης, 2016).

2.5. Η Ελληνική πραγματικότητα

Οι αιτίες της έξαρσης του φαινομένου στη σύγχρονη Ελληνική πραγματικότητα, μπορούν να αναζητηθούν στην οικονομική κρίση που διανύει η χώρα τα τελευταία δέκα χρόνια. Η Ελληνική κοινωνία αναγκάστηκε να δει καθαρά το βίαιο πρόσωπό της και να αποδεχτεί την ύπαρξη της βίας στην καθημερινή ζωή αλλά και στο κοινωνικό και πολιτικό επίπεδο γενικότερα.

Χαρακτηριστικό είναι το δεδομένο ότι οι έφηβοι που προέρχονται από οικογένειες με χαμηλό οικονομικό επίπεδο εμφανίζονται σε μεγαλύτερα ποσοστά ως θύματα εκφοβισμού, σε σχέση με εφήβους που προέρχονται από οικογένειες μεσαίου ή ανώτερου οικονομικού επιπέδου (Κοκκέβη κ.α., 2011).

Παράλληλα έρευνα σχετικά με τη βία των εφήβων στην Ελλάδα διαπιστώνει ότι τόσο αυτοί που ασκούν σχολικό εκφοβισμό όσο και αυτοί που τον δέχονται εμφανίζουν σε μεγάλο βαθμό ψυχοσωματικά συμπτώματα, σε σχέση με όσους δεν εμπλέκονται σε παρόμοια περιστατικά (Κοκκέβη κ.α., 2015).

Οι μελέτες για τον σχολικό εκφοβισμό και τη σχολική βία αναφέρονται κυρίως στις μεγαλύτερες τάξεις του Δημοτικού και τις τάξεις του Γυμνασίου και του Λυκείου αναδεικνύοντας το ζήτημα της έντασης και των συγκρούσεων που κυριαρχεί στην ηλικία της εφηβείας. Οι σύγχρονοι έφηβοι εμφανίζουν τα χαρακτηριστικά της εφηβείας με την ευερεθιστότητα, την αμφισβήτηση και την παρορμητικότητα που διακρίνεται στην εφηβεία, αλλά ταυτόχρονα δεν μπορεί να παραγνωριστεί η κοινωνική και οικογενειακή πραγματικότητα που βιώνουν. Η πραγματικότητα των σύγχρονων Ελληνικών οικογενειών σκιαγραφείται από έναν άνεργο τουλάχιστον σε κάθε οικογένεια, χαμηλούς μισθούς και συντάξεις, με συνεχώς αυξανόμενα τα ποσοστά ανεργίας και μετανάστευσης των νέων, καθώς και τα ποσοστά μαθητικής διαρροής.

Μέσα σε αυτό το κλίμα οι διαφορές, οι παρεξηγήσεις και οι προστριβές είναι εύκολο να αυξάνονται τόσο σε κοινωνικό επίπεδο όσο και στη σχολική πραγματικότητα. Σε μια εποχή «ομαλή» για τα κοινωνικά συστήματα η βία θεωρείται εξαίρεση, περιθωριοποιημένη, σαν να υπάρχει έξω από τα όρια της κοινωνίας. Η οικονομική και παραγωγική κρίση, η οποία επέφερε αύξηση στις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες του πληθυσμού και ταυτόχρονα η αύξηση των ρατσιστικών αντιλήψεων και της φασιστικής βίας ανέδειξαν την καθημερινή βία και πιστοποίησαν την ύπαρξή της στην ενδοοικογενειακή, την ενδοσχολική και την κοινωνική βία κάθε μορφής (Τζαρέλλας, 2015).

Η εισροή μεγάλου μεταναστευτικού κύματος από την εμπόλεμη Συρία τα τελευταία χρόνια δημιούργησε ένα διαφορετικό καμβά στην ευρύτερη κοινωνία και στα Ελληνικά σχολεία. Οι διαφορετικές εμπειρίες, η διαφορετική κουλτούρα και η διαφορετική γλώσσα αποτελούν εμπόδια στην επικοινωνία και είναι εύκολο να δημιουργήσουν εντάσεις και συγκρούσεις.

Παρόλο που η βιβλιογραφία δεν φαίνεται να αναδεικνύει την συσχέτιση των περιστατικών σχολικής βίας με την διαφορετική πολιτισμική και εθνοτική προέλευση των μαθητών, εμφανίζεται ως σύγχρονη αναγκαιότητα και προτεραιότητα η ανάγκη να δημιουργηθεί και να διατηρηθεί πολιτισμένο και δημοκρατικό κλίμα στη σύγχρονη Ελληνική κοινωνία και μέσα στο σύγχρονο πολυ-πολιτισμικό Ελληνικό σχολείο. Η παιδεία για το σεβασμό των δικαιωμάτων και την προστασία της διαφορετικότητας των ανθρώπων μπορεί να βοηθήσει στην επίλυση των σχολικών

συγκρούσεων, την πρόληψη των φαινομένων βίας και τη διαμόρφωση πολιτισμένου κλίματος επίλυσης των διαφορών.

Μελετητές αναφέρουν την ανάγκη δημιουργίας ενός σύγχρονου μοντέλου της σχολικής κουλτούρας που θα συμπεριλαμβάνει τόσο τους εκπαιδευτικούς όσο και τους γονείς, προκειμένου να λειτουργήσει η σχολική διαμεσολάβηση αλλά και να διατηρηθεί σαν θεσμός μέσα στη σχολική κοινότητα (Θάνος,2010; Flecknoe,2005;Sellman;2004).

Οι επιλογές των επίσημων εκπαιδευτικών πολιτικών βασίζονται στην προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών και αρωγοί σε αυτή την εξέλιξη μπορούν να γίνουν η οικογένεια του κάθε μαθητή και όλα τα άτομα που απαρτίζουν το σχολικό περιβάλλον.

2.6. Ο ρόλος της οικογένειας και του σχολείου

Ο ρόλος της οικογένειας και ο ρόλος του σχολείου σε σχέση με τα περιστατικά σχολικής βίας είναι από τα πιο σημαντικά θέματα που μελετώνται και απασχολούν γενικότερα τόσο την σχολική κοινότητα όσο και την ευρύτερη κοινωνία.

Η βιβλιογραφία περιγράφει εκτενώς τον σημαντικό ρόλο που διαδραματίζει η οικογένεια και το σχολείο σαν παράγοντες που επιδρούν στην επιθετικότητα των ανηλίκων και την εκδήλωσή της με τη μορφή της σχολικής βίας (Μενίκη,2017;Θάνος,2017;Αρτινοπούλου,2010). Σύμφωνα με το κοινωνικό-οικολογικό μοντέλο των Fried & Fried (1996:6-8) ο πολιτισμός, η κοινότητα, το σχολείο, η οικογένεια και προσωπικά θέματα αποτελούν παράγοντες που επηρεάζουν και επιδρούν στην εκδήλωση της σχολικής βίας. Οι παράγοντες αυτοί εμφανίζονται ως πέντε ομόκεντροι κύκλοι, με τον μαθητή στο επίκεντρο.

Εικόνα 2: Παράγοντες που επιδρούν αναφορικά με το σχολικό εκφοβισμό (Fried & Fried, 1996:7) Από (Μενίκη, 2017)

Η οικογένεια αποτελεί τον πρώτο φορέα άσκησης επιρροής και εξουσίας για το παιδί και η συναισθηματική σχέση μεταξύ των μελών μπορεί να διαρκέσει μια ολόκληρη ζωή (Θάνος, 2017). Οι γονείς κυρίως, αλλά και τα μεγαλύτερα σε ηλικία μέλη της οικογένειας, αποτελούν πρότυπο για το παιδί το οποίο μέσα από διαδικασίες εγχάραξης και εξομοίωσης διαμορφώνουν αξίες, στάσεις ζωής και συμπεριφορές. Οι κοινωνικές στάσεις των γονιών γίνονται ιδανικά του παιδιού και καταγράφονται στον εσωτερικό του κόσμο σαν απαιτήσεις από τον εαυτό του. Σαν αποτέλεσμα, μπορεί το παιδί να βοηθηθεί στην κοινωνικοποίησή του ή μπορεί και να δημιουργηθούν εσωτερικές συγκρούσεις στο παιδί, συμβάλλοντας στην ανάπτυξη ενός αυταρχικού υπερεγώ (Φρόντ, 1992).

Τα θύματα του σχολικού εκφοβισμού φαίνεται να ζουν σε οικογένειες όπου οι γονείς είναι αυταρχικοί ή υπερπροστατευτικοί, ασκούν πιέσεις για την σχολική επίδοσή του, ή μπορεί να είναι και αδιάφοροι. Οι θύτες σχολικού εκφοβισμού φαίνεται να προέρχονται συνήθως από οικογένειες όπου οι γονείς χρησιμοποιούν συχνά τιμωρίες, κυρίως σωματικές (Θάνος, 2017). Η άσκηση βίας μέχρι τη μεταπολίτευση -και ίσως και αργότερα- αποτελούσε μέσο διαπαιδαγώγησης τόσο για την Ελληνική οικογένεια όσο και για το Ελληνικό σχολείο (Τσιπλητάρης, 1996). Ο τρόπος διαπαιδαγώγησης όπου ο πατέρας, ή ο δάσκαλος, ή ο κάθε μεγαλύτερος από

ένα παιδί, ο οποίος έχει θέση εξουσίας πάνω του, φαίνεται να έχει το δικαίωμα να του φερθεί αυταρχικά αντί να του δώσει εξηγήσεις, μαθαίνει στο παιδί πως όλοι οι κανόνες έχουν την ίδια σπουδαιότητα και ότι είναι υποχρεωμένο να τους τηρεί. Η διαδικασία εγχάραξης των προτύπων κατά την κοινωνικοποίηση του παιδιού γίνεται ασυνείδητα, χωρίς το παιδί να μπορεί να αντιληφθεί τις αποκλίσεις των συμπεριφορών και των στάσεων αυτών από τα κοινά αποδεκτά κοινωνικά πρότυπα. Οι γονείς και τα άτομα που μπορούν να ασκούν εξουσία στα πλαίσια των κοινωνικών φορέων κοινωνικοποίησης του παιδιού οφείλουν να αιτιολογούν και να δίνουν εξηγήσεις για τους λόγους που επιβάλλεται μια συγκεκριμένη επιλογή, αποφεύγοντας με τον τρόπο αυτό τον δεσποτισμό και δίνοντας στο παιδί περισσότερα δεδομένα, έτσι ώστε να μπορεί να αντιληφθεί το ίδιο, τί είναι σωστό και τί λάθος (Κόκκοτας, 1983).

Το σχολείο είναι το επόμενο περιβάλλον, μετά την οικογένεια το οποίο αποτελεί βασικό φορέα κοινωνικοποίησης του παιδιού και παρουσιάζει πολλές ομοιότητες με το περιβάλλον της οικογένειας. Οι απαιτήσεις προβάλλονται και πάλι από ένα πρόσωπο που αποτελεί φορέα εξουσίας, το δάσκαλο, τον οποίο το παιδί αντιμετωπίζει ερωτικά, τον θαυμάζει και τον ανάγει σε αντικείμενο ταύτισης. Για το παιδί η υπόλοιπη τάξη είναι απρόσωπη. Το σημείο που διαφοροποιείται η διαδικασία προσαρμογής στο σχολείο σε σχέση με την προσαρμογή στο οικογενειακό περιβάλλον αφορά το γεγονός ότι μέσα στην ίδια τάξη οι κανόνες για όλα τα παιδιά είναι οι ίδιοι, παρά τις ατομικές τους διαφορές. Αυτό μπορεί να οδηγήσει κάποια παιδιά σε δυσκολία προσαρμογής στο σχολείο. Τέλος, από το σχολείο προς τη ζωή της κοινότητας εξαφανίζονται και τα τελευταία δείγματα κατανόησης και ανοχής των προσωπικών ιδιαιτεροτήτων.

Ψυχολογικά το παιδί προβάλλει τα βιώματα της οικογένειάς του στο χώρο του σχολείου και ξαναζεί έτσι βιώματα της οικογενειακής του ζωής και κάποιες φορές οι αντιδράσεις στο σχολικό περιβάλλον μπορεί και να το βοηθήσουν, όταν αντιμετωπίζει μια προβληματική κατάσταση, να τα θεραπεύσει. Το παιδί έχει ανάγκη από την παραδοχή των γονιών και το ίδιο ακριβώς και από τον δάσκαλο. Η ανάγκη για εκτίμηση είναι η ανταμοιβή του και μέσω αυτής χτίζεται το κλίμα εμπιστοσύνης, προωθείται η συνεργασία και αποφεύγεται το άγχος (ΕΨΨΕΠ, 1993).

Η εμπλοκή και ο ρόλος που διαδραματίζουν για την εξέλιξη ενός παιδιού οι γονείς, οι δάσκαλοι και οι άνθρωποι του περιβάλλοντός του είναι σημαντική και

αποτελεί ένα ευρύτερο ζήτημα με εμπλεκόμενους το σχολείο, την οικογένεια και την ίδια την κοινωνία. Ο εκδημοκρατισμός της κοινωνίας κρίνεται αναγκαίος για να μπορέσει να οικοδομηθεί μια νέα κουλτούρα στους πολίτες, την κοινωνία και την εκπαίδευση. Η σοβαρότητα των περιστατικών σχολικής βίας είναι σημαντικός παράγοντας και σίγουρα το σχολείο δεν μπορεί να λύσει όλα τα προβλήματα, ούτε η διαδικασία της σχολικής διαμεσολάβησης.

Οι διαπολιτισμικές διαφορές, οι διαφορετικές αντιλήψεις και εμπειρίες των μαθητών από το άμεσο περιβάλλον τους μπορεί να αποτελούν αφορμές για συγκρούσεις και προστριβές. Το πολιτισμικό κεφάλαιο το οποίο ο κάθε μαθητής φέρει στο σχολείο από το οικογενειακό του περιβάλλον μπορεί να αναπτυχθεί και να εμπλουτιστεί μέσω της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Το σχολείο είναι ο αμέσως επόμενος κοινωνικός πυρήνας για την εξέλιξη του παιδιού μετά την οικογένεια και οι εκπαιδευτικοί οφείλουν να διαφυλάξουν την ειρηνική συνύπαρξη των μαθητών αλλά μπορούν παράλληλα να επιδιώξουν να εμφυσήσουν στους μαθητές τους ηθικές αξίες, όπως η δημοκρατία, ο σεβασμός και η συνεργασία, και να τους διαπαιδαγωγήσουν ώστε να αναπτυχθούν συναισθηματικά και κοινωνικά (Θάνος, 2017).

Καινοτόμες προσεγγίσεις στην επίλυση των συγκρούσεων τόσο μέσα στο σχολείο όσο και στο κοινωνικό σύνολο μπορούν να βοηθήσουν στην ανάπτυξη δημοκρατικής επίλυσης των διαφορών και των συγκρούσεων αναπτύσσοντας ικανότητες και δεξιότητες στους εμπλεκόμενους, προκειμένου να αποφύγουν την επανάληψη των άδικων και βίαιων συμπεριφορών και πράξεων. Η Σχολική Διαμεσολάβηση ως θεσμός εντάσσεται στο πλαίσιο της «αποκαταστατικής δικαιοσύνης» για την δημοκρατική επίλυση των διαφορών εστιάζοντας στην πράξη και όχι στον δράστη, αποσκοπώντας στην αποκατάσταση του θύματος.

2.7. Αποκαταστατική δικαιοσύνη

Η πρακτική εφαρμογή της σχολικής διαμεσολάβησης εδράζεται στην ιδέα αποκατάστασης των σχέσεων και επίλυσης των συγκρούσεων με αποφυγή των τιμωριών και κυρώσεων, με την αποδοχή εκ μέρους των δύο μερών της βλάβης, της πράξης και των συνεπειών της και για τα δύο μέρη. Στο σημείο αυτό η ηθική αποκατάσταση του «θύματος» μέσω εναλλακτικών, απομακρυσμένων από την προσφυγή στην δικαιοσύνη διαδικασιών προσφέρει την δυνατότητα επίλυσης των

διαφορών εστιασμένη στην συμφιλίωση των δύο μερών (Θάνος, 2017; Αρτινοπούλου, 2010b). Η έντονη δυναμική ακαδημαϊκή και πολιτική διαβούλευση τα τελευταία πενήντα χρόνια, σχετικά με το ζήτημα της αποφυγής της πρόσβασης στην δικαιοσύνη και προσπάθειας αποκατάστασης των σχέσεων μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών οδήγησε στην εισαγωγή του όρου «αποκαταστατική δικαιοσύνη» το 1977, από τον Albert Eglash (Θάνος, 2017). Ο όρος «αποκαταστατική δικαιοσύνη» ή «επανορθωτική δικαιοσύνη» αποδίδει στα Ελληνικά τον διεθνή όρο “restorative justice”, ο οποίος χρησιμοποιείται τις τελευταίες δεκαετίες για την οριοθέτηση της θεωρητικής κυρίως διαδικασίας αποκατάστασης της βλάβης μεταξύ «θύτη» και «θύματος».

Η φιλοσοφία του όρου καθώς και της ίδιας της διαδικασίας πηγάζει για πολλούς μελετητές από το «Επανορθωτικό Δίκαιο» του Αριστοτέλη, όπως αναφέρεται στο κεφάλαιο «Περί του δικαίου των αντιποίνων» στο πέμπτο βιβλίο των Ηθικών Νικομαχειών. Εκεί ο Αριστοτέλης υποστηρίζει την αξίωση επανόρθωσης της βλάβης του θύματος, μέσω της οποίας επέρχεται η συγχώρεση του δράστη χωρίς να επιβληθεί ποινή. Το αντάλλαγμα της αξίωσης για επανόρθωση, η «αίδεσις», διέφερε ανάλογα με την άδικη πράξη καθώς και με το κατά πόσο υπήρξε πρόθεση για την πρόκληση βλάβης (Θάνος, 2017).

Η βασική διαφορά της αποκαταστατικής δικαιοσύνης σε σχέση με την ποινική δικαιοσύνη αφορά στην μετατόπιση της εστίασης της δικαιοσύνης από τον «θύτη» στο «θύμα». Η προσέγγιση αυτή αποσκοπεί δηλαδή στην αποκατάσταση της βλάβης που προκλήθηκε στο θύμα και όχι στην τιμωρία του θύτη. Το εγχείρημα είναι αρκετά δύσκολο και πολύπλοκο στην λειτουργία του όπως και στον θεωρητικό ορισμό του. Αποτελεί μια ολιστική προσέγγιση της σύγκρουσης και επιχειρεί να εξετάσει την σύγκρουση δίνοντας την δυνατότητα να εκφραστούν οι απόψεις των δύο εμπλεκόμενων μερών με δημοκρατικό τρόπο και να προταθούν λύσεις μέσα από την διαδικασία που θα αποτελέσουν κοινά αποδεκτή επίλυση της διαφοράς, βοηθώντας έτσι την αποκατάσταση των σχέσεων, την αποφυγή τιμωριών του δράστη και την ψυχολογική και ηθική αποκατάσταση του θύματος (Θάνος, 2017).

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο πραγματοποιούνται οι διαμεσολαβήσεις σε κοινωνικό επίπεδο καθώς και στην διαδικασία της σχολικής διαμεσολάβησης. Η έκφραση των συναισθημάτων και της οπτικής για τα γεγονότα από το κάθε ένα μέρος που έλαβε μέρος στην σύγκρουση αποτελεί και για τα δύο μέρη μια ευκαιρία να αναγνωρίσουν

τις ευθύνες τους, να κατανοήσουν ο ένας τον άλλον και να αποκαταστήσουν την σχέση τους προτείνοντας λύσεις και συμφωνώντας σε αυτές. Σημαντικό στοιχείο για την επιλογή και την επιθυμία των δύο μερών να προσφύγουν στην διαδικασία διαμεσολάβησης μέσω αποκαταστατικής δικαιοσύνης είναι για τα δύο μέρη η γρήγορη διευθέτηση του ζητήματος, αλλά ταυτόχρονα τόσο για τους ίδιους όσο και για το κοινωνικό τους περιβάλλον σημαντικό όφελος μπορεί να είναι η αποκατάσταση των σχέσεων μεταξύ τους, καθώς επίσης και η πρόληψη παρόμοιων μελλοντικών συμβάντων. Ο διαμεσολαβητής στην διαδικασία αυτή δεν παίρνει θέση ούτε ορίζει ποινές, δρομολογεί την διαδικασία, καθοδηγεί τους συμμετέχοντες, προτρέπει στην εξεύρεση λύσεων και προωθεί την επίλυση μέσω μιας κοινά αποδεκτής λύσης.

2.8. Σχολική Διαμεσολάβηση

Η Σχολική Διαμεσολάβηση ορίζεται ως η διαδικασία ειρηνικής επίλυσης μιας σύγκρουσης, στο πλαίσιο της σχολικής ζωής, μεταξύ δύο μερών μέσω ενός τρίτου, του διαμεσολαβητή. Η διαδικασία της Σχολικής Διαμεσολάβησης έχει σαφή δομή και όρια, λειτουργεί με ενεργητική συμμετοχή και άμεση επικοινωνία, και αποσκοπεί σε μια εποικοδομητική επίλυση της διαφωνίας μέσα από πολιτισμένο διάλογο, δημοκρατία και αλληλεγγύη. Απώτερο στόχο αποτελεί η πρόληψη και η αντιμετώπιση της βίας ως μέσο επίλυσης των συγκρούσεων, με ανάπτυξη δεξιοτήτων όπως:

- ο διάλογος,
- η ενεργητική ακρόαση,
- η ενσυναίσθηση
- η συνεργασία και
- η αποφυγή τιμωριών και ποινών (Θάνος, 2017; Αρτινοπούλου, 2010αα).

Σημαντικό στοιχείο αποτελεί όχι μόνο η επίλυση των διαφορών, αλλά η «αποκαταστατική δικαιοσύνη», η οποία αφορά όχι μόνο στην διευθέτηση με δικαιοσύνη και την αποκατάσταση της βλάβης του δέκτη των αρνητικών ενεργειών, αλλά κυρίως στην επανόρθωση των σχέσεων και της επικοινωνίας των ατόμων μέσα στο πλαίσιο του σχολείου (Karp & Breslin, 2001).

Η διαδικασία της σχολικής διαμεσολάβησης ακολουθείται εφόσον τα εμπλεκόμενα μέρη ζητήσουν τη διαμεσολάβηση των ομηλίκων τους και στη συνέχεια με συγκεκριμένες διαδικασίες δεχθούν τη βοήθειά τους για την επίλυση της διαφοράς τους, ερευνώντας τα πραγματικά αίτια της σύγκρουσης και συμφωνώντας από κοινού τον τρόπο επίλυσής της (Θάνος, 2017).

Η μέθοδος της αμοιβαίας επιχειρηματολογίας και συμφωνίας βασίζεται στο διάλογο, την ενεργητική ακρόαση, την οριοθέτηση, την ενσυναίσθηση και τον αλληλοσεβασμό και αποσκοπεί στο να δημιουργήσει ένα ειρηνικό κλίμα μέσα σε ένα δημοκρατικό σχολείο, όπου οι μαθητές και οι μαθήτριες θα μπορούν να διαχειρίζονται τις διαφορές τους και τις συγκρούσεις που προκύπτουν και να βελτιώσουν τις σχέσεις τους, τόσο μέσα στο σχολείο όσο και έξω από αυτό (Θάνος, 2017;Μενίκη, 2017).

Σημαντικό ζήτημα για την διαδικασία της σχολικής διαμεσολάβησης αποτελεί επίσης η εχεμύθεια και εμπιστευτικότητα των όσων λέγονται κατά την διαδικασία, καθώς αποτελεί προϋπόθεση για τον ειλικρινή διάλογο και την πρακτική της σχολικής διαμεσολάβησης, η οποία δεν έχει πειθαρχικό χαρακτήρα, αλλά αποσκοπεί στον ουσιαστικό διάλογο που θα προωθήσει την επίλυση της σύγκρουσης με σεβασμό και ισοτιμία εξίσου σε όλα τα μέρη, συμπεριλαμβανόμενου και του διαμεσολαβητή (Θάνος, 2017).

Εικόνα3:Πηγή:Συνήγορος του παιδιού. Αποκτήθηκε από: www.0-18.gr

Η Σχολική Διαμεσολάβηση βασίζεται στη «θεωρία της Επικοινωνίας Δίχως Βία» του Marshall Rosenberg. Ο Marshall Rosenberg (1934-2015), Αμερικανός

ψυχολόγος, συγγραφέας και εκπαιδευτικός ανέπτυξε στις αρχές της δεκαετίας του 1960 μια διαδικασία για την επίλυση των συγκρούσεων μεταξύ των ανθρώπων στις σχέσεις και στην κοινωνία, την μη βίαιη επικοινωνία. Η θεωρία της επικοινωνίας χωρίς βία προσδοκά τη δημιουργία ενός υγιούς τρόπου σκέψης και καλλιεργεί την κουλτούρα της ειρηνικής επίλυσης των συγκρούσεων. Διδάσκει τους μαθητές να απορρίπτουν τη βία ως μέσο επικοινωνίας και διαχείρισης των προβλημάτων και των διαφορών τους, δημιουργώντας έτσι τις συνθήκες για την ομαλή συνύπαρξη με τους άλλους. Το σχολείο οφείλει να είναι ένας ασφαλής τόπος για τους μαθητές, όπου οι συγκρούσεις θα αντιμετωπίζονται ως μέρος της εποικοδομητικής κοινωνικής και συναισθηματικής ανάπτυξης τόσο των εμπλεκόμενων, όσο και όλων των μαθητών (Μενίκη, 2017).

2.8.1. Η Διαδικασία της Σχολικής Διαμεσολάβησης

Η εκπαίδευση των διαμεσολαβητών περιλαμβάνει διδασκαλία θεωρητικών γνώσεων για την επίλυση των διαφορών και βιωματική εκπαίδευση στο ζήτημα της διαμεσολάβησης, προκειμένου να εφοδιαστούν οι διαμεσολαβητές με εμπειρίες και αξίες όπως την ενσυναίσθηση, τον αυτοέλεγχο, τον αλληλοσεβασμό, την υπευθυνότητα, την υπομονή και την αμεροληψία (Θάνος, 2017).

Η εξάσκηση στη διαδικασία και στα στάδια της Διαμεσολάβησης γίνεται με τη χρήση της «Γλώσσας της Καμηλοπάρδαλης» (Μενίκη, 2017). Σύμφωνα με τον Rosenberg «η γλώσσα αυτή μας προσφέρει τη δυνατότητα να μιλάμε από την καρδιά, να διαπραγματευόμαστε με ανοιχτή επικοινωνία, προβάλλοντας αυτά που επιθυμούμε ή ζητάμε σε σχέση με εμάς και τα συναισθήματά μας και όχι κρίνοντας τους άλλους».

Η "γλώσσα της Καμηλοπάρδαλης" είναι η γλώσσα της προαίρεσης. Μας δίνει τη δυνατότητα να μιλάμε από την καρδιά, να διαπραγματευόμαστε αυτά που συμβαίνουν για εμάς χωρίς άσκηση κριτικής. Όταν μιλάμε με τη γλώσσα της καμηλοπάρδαλης, αναφέρει ο Rosenberg, διατυπώνουμε αιτήματα όσον αφορά το τι θέλουμε να κάνουν οι άνθρωποι και όχι αυτό που θέλουμε να αισθάνονται (Μενίκη, 2017).

Η «γλώσσα της καμηλοπάρδαλης» λοιπόν ανιχνεύει την προδιάθεση της επιλογής και βασίζεται σε τέσσερα βήματα επικοινωνίας:

Παρατήρηση: Ο διαμεσολαβητής παρατηρεί και ακούει χωρίς να κρίνει την κατάσταση που περιγράφεται από τα μέρη της σύγκρουσης και στη συνέχεια περιγράφει με σαφήνεια το γεγονός, σύμφωνα με τις παρατηρήσεις του.

Συναισθήματα: Οι εμπλεκόμενοι καλούνται να εκφράσουν τα συναισθήματά τους παρατηρώντας το γεγονός που περιγράφεται από τον διαμεσολαβητή.

Ανάγκες: Τα δύο μέρη εκφράζουν τις ανάγκες που είναι συνδεδεμένες με το γεγονός και τα συναισθήματά τους.

Αιτήματα: Εκφράζονται τα αιτήματα για την επίλυση της διαφοράς.

Οι βασικές συναισθηματικές ανάγκες οι οποίες αποζητούν για όλους τους ανθρώπους την πλήρωσή τους και περιγράφονται στο εγχειρίδιο της σχολικής διαμεσολάβησης συνομηλίκων του IREX, μπορούν να καταγραφούν ως εξής:

- Ασφάλεια: η ανάγκη για δομή, σταθερότητα, προβλεψιμότητα και απαλλαγή από φόβο και άγχος.
- Συμμετοχή / αγάπη: Η ανάγκη του ατόμου να γίνει αποδεκτό από τους άλλους και να έχει ισχυρούς προσωπικούς δεσμούς με την οικογένεια, τους φίλους και τις ομάδες ταυτότητας.
- Αναγνώριση: η ανάγκη του ατόμου να αναγνωρίζεται από τον εαυτό του και τους άλλους ως ισχυρό, δυνατό και ικανό. Περιλαμβάνει επίσης την ανάγκη να γνωρίζουμε ότι κάποιος έχει κάποια επίδραση στο περιβάλλον του.
- Προσωπική εκπλήρωση: η ανάγκη να επιτευχθεί το δυναμικό κάποιου σε όλους τους τομείς της ζωής.
- Ταυτότητα: η ανάγκη να έχουμε μια αίσθηση του εαυτού σε σχέση με τον κόσμο και οι άλλοι να το αναγνωρίσουν ως νόμιμο.
- Ελευθερία: η ανάγκη να ασκείται η επιλογή σε όλες τις πτυχές της ζωής κάποιου.
- Δικαιοσύνη: η ανάγκη για δίκαιη κατανομή των πόρων.
- Διασκέδαση: η ανάγκη του ατόμου να απολαύσει τη ζωή, την απόλαυση και την αναψυχή (IREX,2013).

Οι βασικές αρχές και προϋποθέσεις για την τήρηση της διαδικασίας είναι η εκούσια συμμετοχή των μερών, η ισοτιμία όλων των πλευρών που συμμετέχουν στην διαδικασία, ο σεβασμός του διαμεσολαβητή για την άποψη και την περιγραφή του

περιστατικού από τα εμπλεκόμενα μέρη, καθώς και η τήρηση εχεμύθειας και εμπιστευτικότητας (Θάνος, 2017).

Αυτό σημαίνει ότι θα πρέπει να είμαστε πολύ προσεκτικοί στις αντιδράσεις και στους χαρακτηρισμούς που θα αποδώσουμε στις συμπεριφορές των μελών που παίρνουν μέρος σε μια σχολική σύγκρουση. Κι αυτό διότι ο χαρακτηρισμός μιας συμπεριφοράς δεν έχει μόνο διαπιστωτικό χαρακτήρα αλλά συχνά και δημιουργικό. Κινδυνεύει να οδηγήσει στη δαιμονοποίηση των μαθητών – «θυτών» σχολικής βίας ή ακόμη και συλλήβδην της εφηβικής ηλικίας, εξατομικεύοντας τα δομικά προβλήματα, ενοχοποιώντας τα θύματα των βίαιων πολιτικών που εφαρμόζονται τα τελευταία χρόνια και αθρώνοντας τις δομές και τις πολιτικές που τα προκαλούν. Ταυτόχρονα καλλιεργεί το έδαφος για την έλευση του προβλήματος, μέσω του μηχανισμού της αυτοεκπληρούμενης προφητείας, αφού συμβάλλει στη δημιουργία ενός ψυχολογικού κλίματος, καταστάσεων και συνθηκών που ευνοούν την εμφάνιση και ενίσχυση της βίας, της καχυποψίας και της ανασφάλειας στο σχολείο (Δασκαλάκης, 2016).

Συνοψίζοντας, θα λέγαμε ότι δεν φαίνεται να υπάρχει ιδιαίτερο πρόβλημα σχολικής βίας στα Ελληνικά σχολεία και ότι σε κάθε περίπτωση το σχολείο δε δείχνει να αποτελεί ανεξάρτητο παράγοντα δημιουργίας τέτοιων φαινομένων. Στο βαθμό που υπάρχουν τέτοια φαινόμενα ή που υπάρχουν ενδείξεις αυξητικών τάσεων, αποτελεσματικές απαντήσεις μπορούν να δοθούν έξω από το σχολείο. Εκτεταμένα φαινόμενα σχολικής βίας μόνο με μέτρα κοινωνικής πολιτικής μπορούν να αντιμετωπιστούν. Η ενίσχυση του κοινωνικού κράτους αποτελεί το κλειδί για μια σοβαρή αντιμετώπιση. Κάθε μέτρο που μειώνει τις εντάσεις στον κοινωνικό χώρο συμβάλλει στην άμβλυνση τέτοιων φαινομένων στο σχολικό χώρο.

2.8.2. Τα 4 κύρια βήματα της σχολικής διαμεσολάβησης

Η διαδικασία της σχολικής διαμεσολάβησης περιλαμβάνει 4 βήματα, κατά τα οποία πραγματοποιείται το καλωσόρισμα στην διαδικασία, η διερεύνηση του γεγονότος που έφερε τα δύο μέρη στη διαδικασία, η αναπλαισίωση του περιστατικού, η παροχή βοήθειας για επίλυση και η συμφωνία των δύο μερών. Η συμφωνία αυτή επανεξετάζεται για να ελεγχθεί η πορεία της διαμεσολάβησης.

Το πρωτόκολλο της σχολικής διαμεσολάβησης περιλαμβάνει τα βήματα:

1. **Θερμό καλωσόρισμα** σε αυτήν ή/και αυτόν που έρχεται στην ομάδα για να μιλήσει. (λεκτικά, π.χ. “καλωσόρισες, χαιρόμαστε πολύ που είσαι εδώ”, με τη γλώσσα του σώματος π.χ. χαμογελάμε, κοιτάμε στα μάτια, δεν σταυρώνουμε τα χέρια μας, στρεφόμαστε προς αυτήν ,αυτόν).

2. **Διερεύνηση του γεγονότος:**

Εμπνέουμε και εγγυόμαστε την εμπιστοσύνη. Εκτός αν υπάρχει πολύ σοβαρή ένδειξη ότι απειλείται η ζωή κάποιου ή κάποιας, οπότε θα πρέπει να το αναφέρουμε σε κάποιον ενήλικα.

Απαραίτητα λειτουργούμε με ενσυναίσθηση και ενεργητική ακρόαση. Ακούμε την άλλη και τον άλλον με ενδιαφέρον, με προσοχή, με σοβαρότητα.

Προσπαθούμε να μάθουμε για αυτόν ή αυτήν που μας μιλάει, κάνοντας ερωτήσεις ανοιχτού τύπου που η απάντηση δεν είναι με ένα ναι ή όχι, αλλά αναλυτική. Κάνουμε χρήση της Γλώσσας της Καμηλοπάρδαλης (παρατήρηση, συναίσθημα, ανάγκη, αίτημα). Η επικοινωνία γίνεται τηρώντας τις βασικές αρχές της αποδοχή της διαφορετικότητας και του σεβασμού.

3. **Αναπλαισίωση:** Όταν ο μαθητής, η μαθήτρια που ήρθε στη διαμεσολάβηση, ολοκληρώσει όσα έχει να πει, επαναλαμβάνουμε με δικά μας λόγια, σε μία περίληψη όλα όσα μας είπε.

4. **Αίτημα προς βοήθεια:** Στο τέλος, προσφέρουμε τη βοήθεια, ρωτώντας στην αρχή και τις δύο πλευρές: «εσύ πως θα ήθελες να σε βοηθήσουμε, τι θα ήθελες να γίνει και τι πιστεύεις ότι πραγματικά μπορεί να γίνει»; Έπειτα βρίσκουμε μία κοινή λύση και από τις δύο πλευρές και συνυπογράφουν ένα συμβόλαιο μη επανάληψης του περιστατικού.

Μετά από 5- 10 ημέρες, επανεξετάζουμε το αίτημά τους για να δούμε αν τηρούνται οι από κοινού όροι της συμφωνίας.

Η σχολική διαμεσολάβηση είναι ομόκεντροι κύκλοι, στους οποίους εστιαζόμαστε μεθοδικά και στοχευόμενα έτσι ώστε να φτάσουμε στο βασικό πυρήνα του γεγονότος, στην ανίχνευση της αιτίας της σύγκρουσης. Δεν ρωτάμε καθόλου ανοιχτά το γιατί συνέβη, αλλά αυτό εκμαιεύεται και διατυπώνεται σταδιακά από τα ίδια τα μέρη της σύγκρουσης.

Γίνεται δηλαδή μία μετάβαση από την ψυχική αφωνία των παιδιών στην έκφραση του προσωπικού λόγου κάθε παιδιού που έρχεται στη διαμεσολάβηση.

Ανεβαίνουν κλιμακωτά μία σκάλα, της οποίας τα σκαλοπάτια αποκαλύπτουν καταρχήν την ένταση του γεγονότος και μετά τα κίνητρα.

Σε όλη αυτήν τη διαδικασία, οι διαμεσολαβήτριες και οι διαμεσολαβητές θέτουν ερωτήματα και δίνουν την αφορμή για να ειπωθούν τα συναισθήματα και οι ανάγκες των συγκρουόμενων παιδιών. Δεν κατευθύνουν, δεν κρίνουν και δεν αξιολογούν. Ακούν, παροτρύνουν να μιλήσουν και οι δύο πλευρές και κυρίως εδραιώνουν μία σχεσιακή διαδικασία ανεύρεσης λύσης.

Επιπλέον, τα παιδιά που ήταν παρατηρητές/τριες και ήταν αμέτοχα μπροστά σε περιστατικά βίας, παίρνουν πια θέση και μιλάνε. Ενθαρρύνονται να πάρουν θέση ενάντια στη βία και να μην συγκαλύπτουν αδιάφορα ή ενοχικά όλα αυτά τα περιστατικά (Μενίκη, 2017; Αρτινοπούλου, 2010a).

Η διαδικασία της σχολικής διαμεσολάβησης έχει καταγράψει μια σημαντική ιστορία την τελευταία 50ετία σε όλα τα μήκη και τα πλάτη του σύγχρονου κόσμου.

2.9. Η Σχολική Διαμεσολάβηση στην πράξη

Πρόδρομο των προγραμμάτων Σχολικής Διαμεσολάβησης αποτέλεσε το πρόγραμμα Teaching Students to Be Peacemakers των Johnson και Johnson που εφαρμόστηκε από το 1960 με εφαρμογή σε Ασία, Κεντρική και Νότια Αμερική, Μέση Ανατολή και Αφρική. Από το 1980 και μετά τα προγράμματα Σχολικής Διαμεσολάβησης εφαρμόζονται έως και σήμερα στις περισσότερες πολιτείες των Η.Π.Α., στον Καναδά, στην Αυστραλία και στη Νέα Ζηλανδία και σε πολλές χώρες της Ευρώπης, όπως Σουηδία, Γερμανία, Μεγάλη Βρετανία, Ισπανία, Βέλγιο και Αυστρία (Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού Κύπρου, 2014).

Το πρόγραμμα Common Ground, το οποίο εφαρμόστηκε στο Illinois των Η.Π.Α. από το 1989 θεωρείται πρότυπο πρόγραμμα, καθώς καταγράφει επιτυχία στόχων σε ποσοστό 93-100%.

Αντίστοιχα το πρόγραμμα Mediator Mentors εφαρμόστηκε με επιτυχία στο California State University των Η.Π.Α. από το 2000 με διδασκαλία του προγράμματος από φοιτητές σε μαθητές σχολείων. Τα αποτελέσματα που καταγράφονται περιλαμβάνουν βελτίωση στην ικανότητα ενσυναίσθησης των μαθητών των θετικών συμπεριφορών και γενικότερα του σχολικού κλίματος, με σημαντική μείωση των συγκρούσεων (Θάνος, 2017; Αρτινοπούλου, 2010a).

Ανάλογα επιτυχή προγράμματα καταγράφονται και στην Αγγλία, με το Stanville Mediation Program, το οποίο εφαρμόστηκε από το 1999 στο Birmingham και το Handsworth Association of Schools από το 2000 με σημαντικά αποτελέσματα στη μείωση των περιστατικών συγκρούσεων.

Στην Ελλάδα εφαρμόζεται με πρωτοβουλία σχολείων μέσης εκπαίδευσης (Πειραματικό Γυμνάσιο Ιωνιδείου, από το 2009, Γερμανική Σχολή, Γυμνάσιο Ασπρόπυργου, από το 2006). Μέχρι το τέλος του 2012 είχαν οργανωθεί προγράμματα Σχολικής Διαμεσολάβησης σε 10 σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Συνήγορος του παιδιού, 2013).

Στην Κύπρο η εφαρμογή της Σχολικής Διαμεσολάβησης ξεκίνησε σε μικρή κλίμακα από το 2010 με συμμετοχή σχολείων μέσης εκπαίδευσης ενώ το Υπουργείο Παιδείας, με σχετική εγκύκλιο το 2013 καλεί όσα σχολεία το επιθυμούν, να εφαρμόσουν τη διαδικασία.

Το παρατηρητήριο μαθητικής διαρροής του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ) δείχνει ποσοστό 11% το 2016 για τα σχολεία δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης σε σύγκριση με το αμέσως επόμενο υψηλότερο ποσοστό της τάξης του 4,2% για τα σχολεία της κατώτερης δευτεροβάθμιας γενικής εκπαίδευσης.

Παράλληλα η εμφάνιση συντηρητικών, ακραίων και ξενοφοβικών αντιλήψεων μπορούν να δημιουργήσουν προβλήματα και συγκρούσεις καθώς αυξάνονται οι προκαταλήψεις και οι ρατσιστικές αντιλήψεις. Σε διάφορες μελέτες σχετικές με τον σχολικό εκφοβισμό για εκείνους που έχουν υποστεί εκφοβισμό κατά την εφηβική τους ηλικία, εμφανίζονται σαν πιθανές επιπτώσεις να έχουν χαμηλή αυτοπεποίθηση, να εκδηλώσουν ψυχοκοινωνικά προβλήματα ή κατάθλιψη στην μετέπειτα ενήλικη ζωή τους (Κοκκέβη κ.α., 2011).

Σύμφωνα με τα στοιχεία του IREX (International Research and Exchange Board), διεθνούς μη κερδοσκοπικού οργανισμού που ειδικεύεται στην παγκόσμια εκπαίδευση και ανάπτυξη, η διαμεσολάβηση μεταξύ ομήλικων προάγει την αυτορρύθμιση, την αυτοεκτίμηση και την αυτοπειθαρχία στη νεολαία (IREX, 2013, Turnuklu et al., 2010; Johnson & Johnson 1997). Σε προέκταση αυτών των θετικών αποτελεσμάτων οι ικανότητες των εκπαιδευμένων νέων στη διαμεσολάβηση μεταφέρονται σε όλες τις πτυχές της ζωής τους και σε όλα τα πλαίσια στα οποία

διαμορφώνονται συγκρούσεις, στην οικογένεια, στη γειτονιά, σε κοινές δραστηριότητες, βοηθώντας τους νέους να γίνουν υπεύθυνοι πολίτες.

Η μελέτη των Turnuklu και λοιπών ερευνητών το 2010, εξέτασε την αποτελεσματικότητα της κατάρτισης για την Σχολική Διαμεσολάβηση μεταξύ ομηλικών σε μαθητές ηλικίας 10-11 ετών, σε δύο δημοτικά σχολεία της Τουρκίας. Η πλειονότητα των μαθητών προέρχονταν από φτωχές οικογένειες, οι οποίες έχουν μεταναστεύσει από διάφορες περιοχές της Τουρκίας. Η πλειοψηφία των συγκρούσεων που αναφέρονται στη διαμεσολάβηση ήταν σωματική, λεκτική και μη λεκτική βία, συγκρούσεις σχέσεων και επικοινωνίας και συγκρούσεις συμφερόντων. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι στις 444 συνεδριάσεις διαμεσολάβησης, 98,9% κατέληξαν σε συμφωνία και 1,1% σε μη συμφωνία.

Επιπλέον σημαντικό στοιχείο που προκύπτει από τα αποτελέσματα της έρευνας των Turnuklu et al. το 2010 είναι η διαφορά του τύπου συμφωνιών που επιτεύχθηκε σε σχέση με το φύλο των εμπλεκόμενων σε σύγκρουση. Στα αγόρια, παρατηρούν οι ερευνητές, η συχνότερη συμφωνία είναι η διακοπή της παράνομης συμπεριφοράς ενώ στα κορίτσια είναι συχνότερη η διαπραγματευτική συμφωνία.

Η έρευνα υποστηρίζει τη διαπίστωση ότι η αίσθηση του «ανήκειν» είναι ένας πολύ σημαντικός παράγοντας για την πρόληψη της βίας στα σχολεία. Η αποβολή μπορεί να ωθήσει τους μαθητές μακριά από τις μαθησιακές τους κοινότητες, ενώ ένα πρόγραμμα σχολικής διαμεσολάβησης προωθεί την κριτική σκέψη και αναπτύσσει δεξιότητες λήψης αποφάσεων και αναπτύσσει υγιή πρότυπα σχέσεων μέσα στην σχολική κοινότητα.

Στην Ελλάδα εφαρμόζεται με πρωτοβουλία σχολείων μέσης εκπαίδευσης (Πειραματικό Γυμνάσιο Ιωνιδείου, από τη σχολική χρονιά 2008-2009, Γερμανική Σχολή, Γυμνάσιο Ασπρόπυργου, από το 2006). Μέχρι το τέλος του 2012 είχαν οργανωθεί προγράμματα Σχολικής Διαμεσολάβησης σε 10 σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Θάνος, 2017; Συνήγορος του παιδιού, 2013).

Στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση δεν είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη. Τα σχολικά έτη 2009 -2010 και 2010-2011 το Δημοτικό σχολείο Αρμένων Ρεθύμνου και το 5^ο Βαλάνειο Δημοτικό Σχολείο Ιωαννίνων από το σχολικό έτος 2012-2013 έως και σήμερα εφάρμοσαν πρόγραμμα σχολικής διαμεσολάβησης.

Η αξιολόγηση των προγραμμάτων στο Δημοτικό σχολείο Αρμένων Ρεθύμνου έδειξε αύξηση της αυτοπεποίθησης των μαθητών που συμμετείχαν στην διαδικασία,

ενίσχυση της ομαδικότητας στο σχολείο και βελτίωση των σχέσεων των μαθητών. Πραγματοποιήθηκαν 47 διαμεσολαβήσεις με συμμετοχή 31 μαθητών. Από αυτές οι 2 δεν ολοκληρώθηκαν καθώς αρνήθηκαν να συνεχίσουν την διαδικασία οι μαθητές. Οι 28 μαθητές από αυτούς που συμμετείχαν δήλωσαν ότι η διαμεσολάβηση λειτούργησε αποτελεσματικά και δόθηκε λύση και 2 μαθητές ότι συνήθως δόθηκε λύση. Μόνο 1 μαθητής δήλωσε ότι δεν δόθηκε λύση.

Σημαντικό στοιχείο εμφανίζεται η αναγνώριση των συναισθημάτων των μαθητών που έλαβαν μέρος στην διαμεσολάβηση, καθώς και τα αποτελέσματα, τα οποία καταγράφηκαν μετά την διαδικασία. Τα αποτελέσματα αναφέρουν ότι 24 από τους 31 μαθητές συγκρατούσαν περισσότερο τα νεύρα τους, 29 από τους 31 προσπαθούσαν να βρουν λύση και να αποφύγουν την εμπλοκή σε περιστατικά. Επίσης οι 28 από τους 31 δήλωσαν ότι πλέον άκουγαν πιο προσεκτικά όσα έλεγαν οι συμμαθητές τους, ενώ οι 30 δήλωσαν ότι καταλάβαιναν περισσότερο τους άλλους (Θάνος, 2017).

Αντίστοιχη φαίνεται η επιτυχία της διαδικασίας στο 5^ο Βαλάνειο Δημοτικό σχολείο Ιωαννίνων. Κατά τα δύο πρώτα έτη εφαρμογής της διαδικασίας πραγματοποιήθηκαν 37 διαμεσολαβήσεις. Οι 28 αφορούσαν αγόρια που προσήλθαν στην διαδικασία και 9 αιτήματα κοριτσιών. Οι εμπλεκόμενοι είναι κυρίως μαθητές και μαθήτριες της ίδιας τάξης. Τα αποτελέσματα κι εδώ δείχνουν ότι λειτούργησε η διαδικασία για την αποφυγή άλλων περιστατικών, αναπτύχθηκε η δεξιότητα ενεργητικής ακρόασης και η τροποποίηση-βελτίωση της συμπεριφοράς τους σε ανάλογα περιστατικά. Τέλος από 21 μαθητές που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο οι 18 δήλωσαν ότι δεν ξανατσακώθηκαν ενώ οι 3 ότι τσακώθηκαν λιγότερες φορές καθώς μετά την διαμεσολάβηση οι σχέσεις με τους συμμαθητές τους βελτιώθηκαν (Θάνος, 2017).

3. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

3.1. Επιλογή μεθοδολογίας

Η μεθοδολογία που επιλέχθηκε για την έρευνα είναι ποσοτική, πρωτογενής, δειγματοληπτική με τυχαία δειγματοληψία, με ερωτηματολόγιο κλειστού τύπου.

Οι μέχρι τώρα έρευνες, οι οποίες μελετήθηκαν στην παρούσα εργασία και παρατίθενται στην βιβλιογραφική ανασκόπηση, αφορούν κυρίως στην καταγραφή περιστατικών και απόψεων μαθητών κυρίως -ή και εκπαιδευτικών- για τη σχολική βία και τον εκφοβισμό. Όσον αφορά στο θέμα της σχολικής διαμεσολάβησης οι έρευνες που μελετήθηκαν πραγματοποιήθηκαν κυρίως ως έρευνες ελέγχου των αποτελεσμάτων εφαρμογής της, καθώς συμμετείχαν μαθητές ή εκπαιδευτικοί σχολείων, τα οποία είχαν ήδη εφαρμόσει τη σχολική διαμεσολάβηση.

Καθώς δεν βρέθηκαν αντίστοιχες έρευνες οι οποίες να δίνουν στοιχεία για την άποψη ή την πρόθεση που έχουν εκπαιδευτικοί για την εφαρμογή της σχολικής διαμεσολάβησης, η έρευνα αποτελεί μια πρώτη προσέγγιση στην διερεύνηση και καταγραφή της άποψης για την εφαρμογή της σχολικής διαμεσολάβησης και τα οφέλη που πιθανά να διαβλέπουν σε μια πιθανή εφαρμογή της, οι εκπαιδευτικοί των σχολείων του νομού Ιωαννίνων.

Η επιλογή της ποσοτικής έρευνας έναντι της ποιοτικής έγινε για την ποσοτικοποίηση των αποτελεσμάτων. Η επιλογή ερωτηματολογίου με απαντήσεις κλειστού τύπου έγινε προκειμένου να γίνει δυνατή η ποσοτικοποίηση των απαντήσεων για την έγκυρη διεξαγωγή συμπερασμάτων της έρευνας.

Το ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο, αποτελείται από βασικές πληροφορίες για τα στοιχεία του εκπαιδευτικού όπως φύλο, ηλικία, έτη προϋπηρεσίας, βαθμίδα σχολικής μονάδας στην οποία εργάζεται και ειδικότητα. Οι συμμετέχοντες κλήθηκαν στην αρχή να απαντήσουν σε αυτά τα δημογραφικά στοιχεία. Στη συνέχεια ακολουθούν 6 ερωτήσεις με διχοτομημένες απαντήσεις και άλλες 8 ερωτήσεις με απαντήσεις δομημένες σε κλίμακα Likert. Στη διαβάθμιση της κλίμακας χρησιμοποιήθηκαν οι εξής 5 επιλογές: «Διαφωνώ», «Μάλλον διαφωνώ», «Ούτε συμφωνώ - ούτε διαφωνώ», «Μάλλον συμφωνώ», «Συμφωνώ».

Τα στοιχεία αυτά συλλέχθηκαν προκειμένου να χρησιμοποιηθούν προσφέροντας στοιχεία στην έρευνα, για επιπλέον μελέτη και ανάλυση.

3.2. Το δείγμα της έρευνας

Το δείγμα της έρευνας επιλέχθηκε να είναι εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης του Νομού Ιωαννίνων, με πρόθεση να συμπεριληφθούν σχολεία από διάφορες περιοχές του Νομού, αγροτικές και αστικές περιοχές, περιοχές με υψηλή ανεργία, πυκνοκατοικημένες και μη. Η επιλογή των σχολείων έγινε με τυχαία δειγματοληψία, ενώ επιλέχθηκαν σχολεία όλων των βαθμίδων.

Από τα 100 ερωτηματολόγια που επιδόθηκαν σε 5 σχολεία της περιοχής των Ιωαννίνων συμπληρώθηκαν τα 52. Η ερευνήτρια προσπάθησε με την παρουσία της και το εισαγωγικό σημείωμα της έρευνας, το οποίο παρουσιάζεται στο Παράρτημα 9.1, να διευκολύνει τη διαδικασία της έρευνας και να δώσει διευκρινήσεις στους εκπαιδευτικούς σχετικά με το θέμα. Η ερευνήτρια ευχαρίστησε τους εκπαιδευτικούς που συμμετείχαν στην έρευνα και άφησε κάποια ερωτηματολόγια στο γραφείο των καθηγητών πριν την αποχώρησή της. Στη συνέχεια επαναλήφθηκε επίσκεψη για συλλογή όλων των ερωτηματολογίων από όλα τα σχολεία που συμμετείχαν.

3.3. Χρονοδιάγραμμα

Η έρευνα ξεκίνησε την 1/3/2018 με τον σχεδιασμό του ερωτηματολογίου. Στη συνέχεια το ερωτηματολόγιο επιδόθηκε σε μικρό αριθμό εκπαιδευτικών για έλεγχο και ανατροφοδότηση, σχετικά με τη σαφήνεια των ερωτήσεων και την ποιότητα των ερωτημάτων που συμπεριλαμβάνει, ως προς το κατά πόσο εξυπηρετούν τα ερευνητικά ερωτήματα.

Η πιλοτική εφαρμογή του ερωτηματολογίου έδωσε παρατηρήσεις από τους εκπαιδευτικούς ως προς τη σειρά των ερωτήσεων, την σαφήνεια ερωτήσεων που μπορεί να δημιουργούσαν σύγχυση ως προς το νόημα, την αποφυγή ευαίσθητων ερωτήσεων, που θα δημιουργούσαν την εντύπωση στον ερωτώμενο ότι η συμμετοχή του στην έρευνα μπορεί να εμπεριέχει τον κίνδυνο ζημιάς.

Αφού έγιναν οι απαραίτητες διορθώσεις στο ερωτηματολόγιο, πραγματοποιήθηκε επικοινωνία με τους διευθυντές των σχολείων που επιλέχθηκαν για συμμετοχή στην έρευνα, προκειμένου να δοθεί άδεια για επίσκεψη στο σχολείο

και επικοινωνία με τους συμμετέχοντες εκπαιδευτικούς, με δέσμευση από την ερευνήτρια για τήρηση εχεμύθειας και προστασίας των δεδομένων. Η επίδοση των ερωτηματολογίων στους συμμετέχοντες ξεκίνησε στις 19/3/2018, με επισκέψεις της ερευνήτριας στις επιλεγμένες σχολικές μονάδες. Η διαδικασία ολοκληρώθηκε μέχρι τις 15/5/2018, όπου και ξεκίνησε η κωδικοποίηση των δεδομένων και η καταγραφή τους σε φύλλα εργασίας Excel, για την παραγωγή πινάκων με συγκεντρωτικά στοιχεία από τα δεδομένα των ερωτηματολογίων. Τέλος, οι πίνακες των αποτελεσμάτων επεξεργάστηκαν με το πακέτο στατιστικής ανάλυσης GNU PSPP v.1.2.0-g0fb4db, για να προκύψουν τα στατιστικά στοιχεία των δεδομένων και να εξαχθούν τα συμπεράσματα της έρευνας.

3.4. Διαθέσιμοι πόροι

Η διαδικασία και οι φάσεις ολοκλήρωσης της έρευνας πραγματοποιήθηκαν χρησιμοποιώντας εξ' ολοκλήρου πόρους και μέσα από την ερευνήτρια.

Συγκεκριμένα, για την σχεδίαση του ερωτηματολογίου και του ενημερωτικού εισηγητικού εγγράφου σε προσωπικό υπολογιστή, χρησιμοποιήθηκαν οι εφαρμογές MS Excel και MS Word αντίστοιχα. Η εκτύπωση των ερωτηματολογίων πραγματοποιήθηκε σε χαρτί A4, με χρήση εκτυπωτή HP Laserjet.

Η επίσκεψη στα σχολεία για την επίδοση των ερωτηματολογίων στους συμμετέχοντες στην έρευνα πραγματοποιήθηκε από την ερευνήτρια με ίδια μέσα.

Η ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας πραγματοποιήθηκε με την εφαρμογή MS Excel για την καταγραφή και καταχώριση σε πίνακες των δεδομένων και την αποτύπωσή τους σε μορφή διαγράμματος και για την στατιστική επεξεργασία χρησιμοποιήθηκε το στατιστικό πακέτο GNU PSPP v.1.2.0-g0fb4db.

3.5. Ερωτηματολόγιο

Η σύνταξη του ερωτηματολογίου έγινε από την ερευνήτρια με σκοπό να συλλεχθούν στοιχεία επεξεργάσιμα και μετρήσιμα για τις απόψεις των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Οι ερωτήσεις είναι διχοτομημένου τύπου και κλίμακας Lickert και το ερωτηματολόγιο είναι βασισμένο στο ερωτηματολόγιο Cohen & Manion (1994, σ.389-390), το οποίο προσφέρεται για καλύτερη ανάλυση των αποτελεσμάτων. Η επιλογή της συγκεκριμένης σύνταξης του

ερωτηματολογίου, με ερωτήσεις κλειστού τύπου, έγινε προκειμένου να επεξεργαστούν εύκολα τα αποτελέσματα δίνοντας συγκεκριμένα συμπεράσματα. Επίσης, η επιλογή να συμμετέχουν δύο τύποι απαντήσεις, «Ναι/Όχι» και κλίμακας Lickert, έγινε προκειμένου να παρακινήσει τους ερωτηθέντες να σκεφτούν τις απαντήσεις που δίνουν και να μην λειτουργήσουν μηχανικά, καταγράφοντας απαντήσεις με μια στείρα επανάληψη.

3.6. Δομή του ερωτηματολογίου

Η πρώτη ομάδα ερωτήσεων αφορά την καταγραφή κοινωνικο-δημογραφικών στοιχείων των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών. Ζητούνται τα στοιχεία φύλο, ηλικία, έτη προϋπηρεσίας, σχολική βαθμίδα και ειδικότητα εργασίας.

Στη συνέχεια οι ερωτήσεις του ερωτηματολογίου, το οποίο παρουσιάζεται στο Παράρτημα 9.2, χωρίζονται σε δύο μέρη. Οι 6 πρώτες ερωτήσεις με διχοτομημένες απαντήσεις (Ναι/Όχι) αναφέρονται στα χαρακτηριστικά της «σχολικής διαμεσολάβησης» και αποσκοπεί στο να εισάγει τον συμμετέχοντα στην γενική αντίληψη για την διαδικασία αυτή. Οι επόμενες 8 ερωτήσεις, με απαντήσεις σε κλίμακα Lickert σχεδιάστηκαν προκειμένου να αναδείξουν τα αποτελέσματα της εφαρμογής της «Σχολικής Διαμεσολάβησης» και να αναδείξουν τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα της εφαρμογής της.

Στο τέλος του ερωτηματολογίου παρατίθεται ένα πλαίσιο όπου δόθηκε η ευκαιρία στους συμμετέχοντες να καταγράψουν κάποιες σκέψεις ή διευκρινήσεις επί των απαντήσεων τους, στοιχεία που δεν αποτελούν επεξεργάσιμα δεδομένα για την έρευνα, αλλά θα μπορούσαν να παρέχουν διευκρινήσεις επί των απαντήσεων.

4. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Τα δεδομένα της έρευνας μετά την ανάλυσή τους έδωσαν τα εξής στοιχεία:

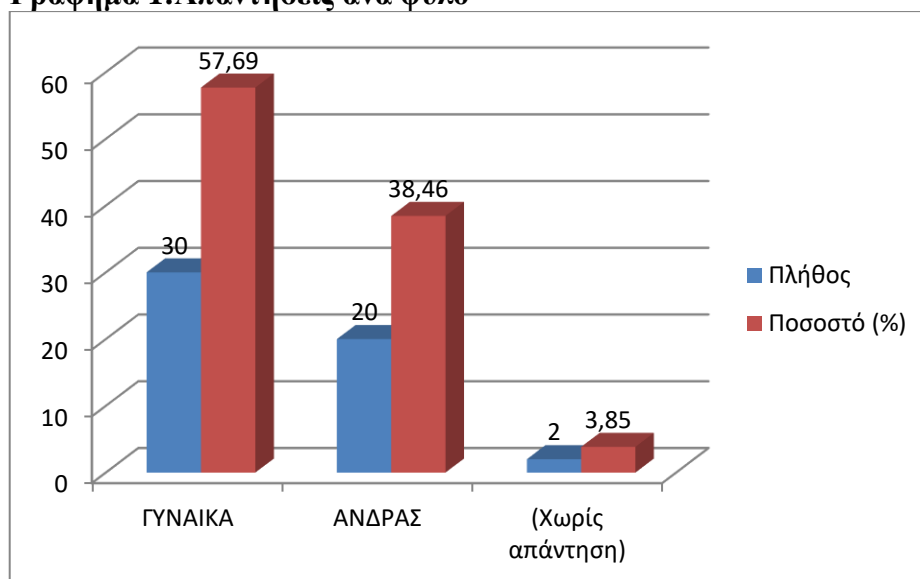
4.1. Κοινωνικά – Δημογραφικά στοιχεία

Φύλο: Από τους 52 εκπαιδευτικούς που συμμετείχαν οι 30 ήταν γυναίκες (ποσοστό 57,69%) και οι 20 άνδρες (ποσοστό 38,46%), ενώ 2 εκπαιδευτικοί δεν απάντησαν (ποσοστό 3,85%).

Πίνακας 1:Απαντήσεις ανά φύλο

ΦΥΛΟ	Πλήθος	Ποσοστό (%)
ΓΥΝΑΙΚΑ	30	57,69
ΑΝΔΡΑΣ	20	38,46
(Χωρίς απάντηση)	2	3,85
Σύνολα	52	100,00

Γράφημα 1:Απαντήσεις ανά φύλο

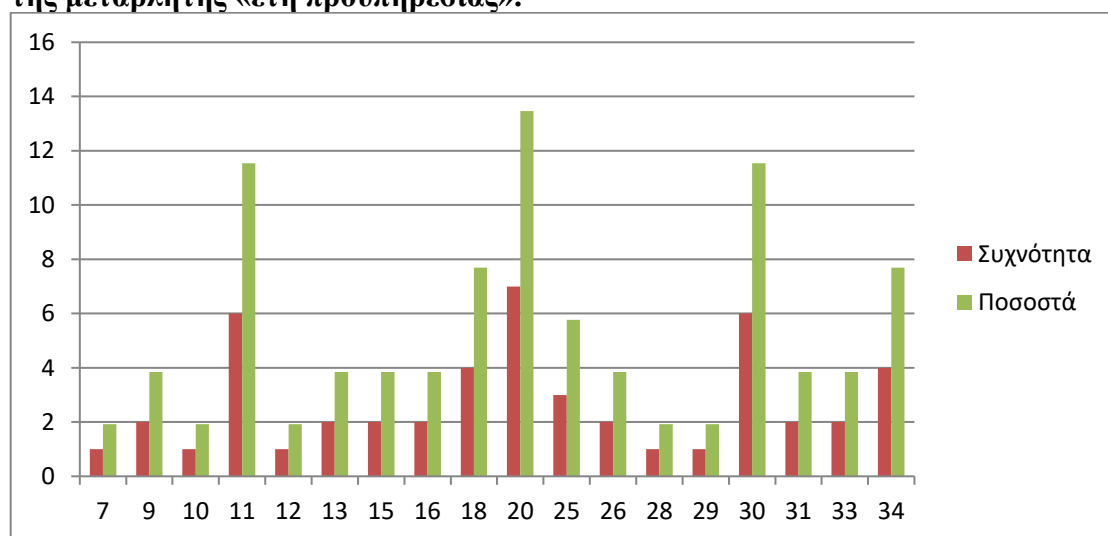
Ηλικία: Η ηλικία των συμμετεχόντων στην έρευνα κυμαίνεται από 31 έως 61 έτη, με μέση ηλικία τα 46 έτη. Το μεγαλύτερο ποσοστό των συμμετεχόντων είναι μεταξύ 41-50 ετών. Αναλυτικότερα, ηλικίας 31-40 ετών δήλωσαν 10 άτομα (ποσοστό 19,23%), 41-50 ετών 24 άτομα (ποσοστό 46,15%) και 51-61 ετών 15 άτομα (ποσοστό 28,85%). Δεν έδωσαν στοιχεία ηλικίας 3 συμμετέχοντες (ποσοστό 5,77%).

Οι συγκρούσεις στις σχολικές μονάδες και η σχολική διαμεσολάβηση ως μέσο ειρηνικής επίλυσής τους: οι απόψεις εκπαιδευτικών του νομού Ιωαννίνων.

Πίνακας 2:Απαντήσεις ανά Ηλικία

Ηλικία	Πλήθος	Ποσοστό (%)
31-40 ετών	10	19,23
41-50 ετών	24	46,15
51-61 ετών	15	28,85
(Χωρίς απάντηση)	3	5,77
Σύνολα	52	100,00

Προϋπηρεσία: Τα έτη προϋπηρεσίας δήλωσαν 49 από τους 52 συμμετέχοντες. Η προϋπηρεσία των συμμετεχόντων στην έρευνα, οι οποίοι έδωσαν στοιχεία προϋπηρεσίας, κυμαίνεται από 7 έως 34 έτη με μέση προϋπηρεσία τα 20 έτη, ποσοστό που ανέρχεται στο 13,46%. Αναλυτικά εμφανίζεται η συχνότητα των τιμών και τα ποσοστά εμφάνισής τους στο γράφημα 2:

Γράφημα 2:Αποτύπωση συχνότητας και ποσοστών εμφάνισης των τιμών της μεταβλητής «έτη προϋπηρεσίας».

Σχολείο: Η σχολική μονάδα των συμμετεχόντων καταγράφηκε κατά την έρευνα και 24 εκπαιδευτικοί (ποσοστό 46,15%) εργάζονται σε δημοτικά σχολεία της πόλης των Ιωαννίνων, ενώ σε γυμνάσια της περιοχής διδάσκουν 28 εκπαιδευτικοί (ποσοστό 53,85%).

Πίνακας 3:Ανά σχολική μονάδα

Σχολείο	Πλήθος	Ποσοστό
Δημοτικό	24	46,15
Γυμνάσιο	28	53,85
Σύνολα	52	100,00

Οι συγκρούσεις στις σχολικές μονάδες και η σχολική διαμεσολάβηση ως μέσο ειρηνικής επίλυσής τους: οι απόψεις εκπαιδευτικών του νομού Ιωαννίνων.

Ειδικότητα: Τα στοιχεία που συλλέχθηκαν για τις ειδικότητες των εκπαιδευτικών, από τους 52 συμμετέχοντες συμπληρώθηκαν δεδομένα για 39 από αυτούς. Συγκεκριμένα δήλωσαν 20 δάσκαλοι, 6 εκπαιδευτικοί πληροφορικής, 5 φυσικοί και 8 φιλόλογοι. Για 13 από τους συμμετέχοντες δεν έχουμε στοιχεία ειδικότητας.

Στη συνέχεια οι ερωτηθέντες κλήθηκαν να απαντήσουν στο πρώτο μέρος των ερωτήσεων, σε 6 ερωτήσεις κλειστού τύπου, διχοτομημένης μορφής.

4.2. Ερωτήσεις με διχοτομημένες απαντήσεις

Οι ερωτήσεις του πρώτου μέρους του ερωτηματολογίου αφορούν τη «σχολική διαμεσολάβηση» και εισάγουν τον ερωτώμενο στο θέμα της έρευνας.

Πίνακας 4:Α μέρος ερωτήσεων

	1		2		3		4		5		6	
	ΝΑΙ	ΌΧΙ	ΝΑΙ	ΌΧΙ	ΝΑΙ	ΌΧΙ	ΝΑΙ	ΌΧΙ	ΝΑΙ	ΌΧΙ	ΝΑΙ	ΌΧΙ
	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2	5.1	5.2	6.1	6.2
Πλήθος	46	6	6	46	33	15	42	8	46	4	43	7
Ποσοστό	88,46	11,54	11,54	88,46	63,46	28,85	80,77	15,38	88,46	7,69	82,69	13,46

Στην 1^η ερώτηση «Γνωρίζετε τι είναι η σχολική διαμεσολάβηση;» απάντησαν «Ναι» 46 από τους 52 συμμετέχοντες (ποσοστό 88,46%) ενώ «Όχι» οι 6 (ποσοστό 11,54%).

Στην 2^η ερώτηση «Έχετε επιμορφωθεί στη σχολική διαμεσολάβηση;» το μεγαλύτερο ποσοστό 88,46% απάντησαν «Όχι» (46 άτομα) ενώ «Ναι» απάντησαν οι 6 από το σύνολο (ποσοστό 11,54%).

Στην 3^η ερώτηση «Έχετε κληθεί να επιλύσετε διαφορές μέσα στο σχολείο, τηρώντας άτυπα το ρόλο του μεσολαβητή;» οι 33 από τους ερωτηθέντες απάντησαν «Ναι» (ποσοστό 63,46%) ενώ «Όχι» οι 15 (ποσοστό 28,85%). Δεν έδωσαν καμία απάντηση 4 από τους συμμετέχοντες στην έρευνα (ποσοστό 7,69%).

Στην 4^η ερώτηση «Θα θέλατε να συμμετάσχετε στη διαδικασία σχολικής μεσολάβησης ως επιμορφωμένος επί της διαδικασίας εκπαιδευτικός;» οι 42 από τους ερωτηθέντες απάντησαν «Ναι» (ποσοστό 80,77%) ενώ «Όχι» οι 8 (ποσοστό

15,38%). Δεν έδωσαν καμία απάντηση 2 από τους συμμετέχοντες στην έρευνα (ποσοστό 3,85%).

Στην 5^η ερώτηση «*Θα προτείνετε στους μαθητές σας να γίνουν διαμεσολαβητές συνομηλίκων;*» το μεγαλύτερο ποσοστό 88,46% απάντησαν «Ναι» (46 άτομα) ενώ «Όχι» απάντησαν οι 4 από το σύνολο (ποσοστό 7,69%), ενώ 2 δεν απάντησαν καθόλου την ερώτηση (ποσοστό 3,85%).

Τέλος, στην 6^η ερώτηση, την τελευταία του πρώτου μέρους, «*Θεωρείτε ότι μαθητές σας θα δέχονταν την πρόσκληση να γίνουν διαμεσολαβητές συνομηλίκων;*» απάντησαν «Ναι» 43 από τους 52 συμμετέχοντες (ποσοστό 82,69%) ενώ «Όχι» οι 7 (ποσοστό 13,46%), ενώ δεν απάντησαν καθόλου την ερώτηση 2 συμμετέχοντες (ποσοστό 3,85%).

Στη συνέχεια οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να απαντήσουν στο δεύτερο μέρος των ερωτήσεων, το οποίο αποτελείται από 8 ερωτήσεις με απαντήσεις δομημένες σε διαβάθμιση κλίμακας Likert.

4.3. Ερωτήσεις κλίμακας Lickert

Στην 7^η ερώτηση «*Συμφωνείτε να καθιερωθεί σαν θεσμός η σχολική διαμεσολάβηση;*» τα ποσοστά των συμμετεχόντων που συμφωνούσαν με την πρόταση έφτασαν το 55,77%, ενώ οι διαφωνούντες με αυτή εμφάνισαν ποσοστό 3,85%. Όμοια ήταν τα ποσοστά αυτών που απάντησαν «Ούτε συμφωνώ – ούτε διαφωνώ», με ποσοστό 19,23% ενώ «Μάλλον διαφωνώ» απάντησε το 1,92% των συμμετεχόντων (Πίνακας 5).

Πίνακας 5: Απαντήσεις στην ερώτηση με αριθμό 7					
	ΔΙΑΦΩΝΩ	ΜΑΛΛΟΝ ΔΙΑΦΩΝΩ	ΟΥΤΕ ΣΥΝΦΩΝΩ- ΟΥΤΕ ΔΙΑΦΩΝΩ	ΜΑΛΛΟΝ ΣΥΜΦΩΝΩ	ΣΥΜΦΩΝΩ
	7.1	7.2	7.3	7.4	7.5
Πλήθος	2	1	10	10	29
Ποσοστό	3,85	1,92	19,23	19,23	55,77

Στην 8^η ερώτηση «*Συμφωνείτε με την ειρηνική επίλυση των διαφορών μέσα στο σχολείο;*» τα ποσοστά των συμμετεχόντων που συμφωνούσαν με την πρόταση έφτασαν το 96,15%, ενώ τα ποσοστά αυτών που απάντησαν «Ούτε συμφωνώ – ούτε διαφωνώ» ήταν 3,85%. Οι υπόλοιπες επιλογές δεν συγκέντρωσαν καμία απάντηση (Πίνακας 6).

Πίνακας 6: Απαντήσεις στην ερώτηση με αριθμό 8					
	ΔΙΑΦΩΝΩ	ΜΑΛΛΟΝ ΔΙΑΦΩΝΩ	ΟΥΤΕ ΣΥΝΦΩΝΩ- ΟΥΤΕ ΔΙΑΦΩΝΩ	ΜΑΛΛΟΝ ΣΥΜΦΩΝΩ	ΣΥΜΦΩΝΩ
	8.1	8.2	8.3	8.4	8.5
Πλήθος	0	0	2	0	50
Ποσοστό	0,00	0,00	3,85	0,00	96,15

Στην 9^η ερώτηση «*Συμφωνείτε με την αποφυγή τιμωριών και κυρώσεων σαν πρώτο βήμα στην επίλυση προβλημάτων που προκύπτουν στο σχολείο μεταξύ μαθητών;*» τα ποσοστά των συμμετεχόντων οι οποίοι συμφωνούσαν με την πρόταση έφτασαν το 63,46%, «Μάλλον συμφωνώ» απάντησε το 17,31% ενώ τα ποσοστά αυτών που απάντησαν «Ούτε συμφωνώ – ούτε διαφωνώ» ήταν 15,38%. Η επιλογή «Μάλλον διαφωνώ» συγκέντρωσε ποσοστό 3,85% ενώ η επιλογή «Διαφωνώ» δεν συγκέντρωσε καμία απάντηση (Πίνακας 7).

Πίνακας 7: Απαντήσεις στην ερώτηση με αριθμό 9					
	ΔΙΑΦΩΝΩ	ΜΑΛΛΟΝ ΔΙΑΦΩΝΩ	ΟΥΤΕ ΣΥΝΦΩΝΩ- ΟΥΤΕ ΔΙΑΦΩΝΩ	ΜΑΛΛΟΝ ΣΥΜΦΩΝΩ	ΣΥΜΦΩΝΩ
	9.1	9.2	9.3	9.4	9.5
Πλήθος	0	2	8	9	33
Ποσοστό	0,00	3,85	15,38	17,31	63,46

Στην 10^η ερώτηση «*Συμφωνείτε με εναλλακτικούς τρόπους κυρώσεων όπως η κοινωφελής εργασία, η αποκατάσταση ζημιών ή η διαμεσολάβηση;*» τα ποσοστά των συμμετεχόντων που συμφωνούσαν με την πρόταση έφτασαν το 65,38% και τα

ποσοστά αυτών που απάντησαν «Μάλλον συμφωνώ» ήταν 28,85%, ενώ απάντησαν «Ούτε συμφωνώ – ούτε διαφωνώ» ποσοστό 5,77% του δείγματος. Οι υπόλοιπες επιλογές δεν συγκέντρωσαν καμία απάντηση (Πίνακας 8).

Πίνακας 8: Απαντήσεις στην ερώτηση με αριθμό 10					
	ΔΙΑΦΩΝΩ	ΜΑΛΛΟΝ ΔΙΑΦΩΝΩ	ΟΥΤΕ ΣΥΝΦΩΝΩ- ΟΥΤΕ ΔΙΑΦΩΝΩ	ΜΑΛΛΟΝ ΣΥΜΦΩΝΩ	ΣΥΜΦΩΝΩ
	10.1	10.2	10.3	10.4	10.5
Πλήθος	0	0	3	15	34
Ποσοστό	0,00	0,00	5,77	28,85	65,38

Στην 11^η ερώτηση «θεωρείτε ότι οι διαδικασίες της σχολικής διαμεσολάβησης μπορούν να βοηθήσουν στην καλύτερη επικοινωνία και επίλυση των διαφορών των μαθητών μεταξύ τους;» τα ποσοστά των συμμετεχόντων που συμφωνούσαν με την πρόταση έφτασαν το 63,46% και τα ποσοστά αυτών που απάντησαν «Μάλλον συμφωνώ» ήταν 28,85%. Απάντησαν «Ούτε συμφωνώ – ούτε διαφωνώ» ποσοστό 3,85% του δείγματος, ενώ οι υπόλοιπες επιλογές συγκέντρωσαν ποσοστό 1,92% η καθεμία καθώς είχαν από 1 απάντηση (Πίνακας 9).

Πίνακας 9: Απαντήσεις στην ερώτηση με αριθμό 11					
	ΔΙΑΦΩΝΩ	ΜΑΛΛΟΝ ΔΙΑΦΩΝΩ	ΟΥΤΕ ΣΥΝΦΩΝΩ- ΟΥΤΕ ΔΙΑΦΩΝΩ	ΜΑΛΛΟΝ ΣΥΜΦΩΝΩ	ΣΥΜΦΩΝΩ
	11.1	11.2	11.3	11.4	11.5
Πλήθος	1	1	2	15	33
Ποσοστό	1,92	1,92	3,85	28,85	63,46

Στην 12^η ερώτηση «Θεωρείτε ότι οι διαδικασίες της σχολικής διαμεσολάβησης μπορούν να βοηθήσουν στην εξάλειψη της βίας στα σχολεία;» το ποσοστό των συμμετεχόντων που απάντησαν «Μάλλον συμφωνώ» έφτασε το 44,23% και

«Συμφωνώ» απάντησε το 28,85%. Τα ποσοστά αυτών που απάντησαν «Ούτε συμφωνώ – ούτε διαφωνώ» και «Μάλλον διαφωνώ» ήταν 7,69% για την κάθε επιλογή, ενώ «Διαφωνώ» απάντησε το 11,54% (Πίνακας 10).

Πίνακας 10: Απαντήσεις στην ερώτηση με αριθμό 12					
	ΔΙΑΦΩΝΩ	ΜΑΛΛΟΝ ΔΙΑΦΩΝΩ	ΟΥΤΕ ΣΥΝΦΩΝΩ- ΟΥΤΕ ΔΙΑΦΩΝΩ	ΜΑΛΛΟΝ ΣΥΜΦΩΝΩ	ΣΥΜΦΩΝΩ
	12.1	12.2	12.3	12.4	12.5
Πλήθος	6	4	4	23	15
Ποσοστό	11,54	7,69	7,69	44,23	28,85

Στην 13^η ερώτηση «*Θεωρείτε ότι οι διαδικασίες της σχολικής διαμεσολάβησης μπορούν να διαμορφώσουν το χαρακτήρα των μαθητών με ικανότητες δημοκρατικής ακρόασης και ενσυναίσθησης;*» τα ποσοστά των συμμετεχόντων που συμφωνούσαν με την πρόταση έφτασαν το 65,38% ενώ «Μάλλον συμφωνώ» απάντησε το 23,06%. Το ποσοστό αυτών που απάντησαν «Ούτε συμφωνώ – ούτε διαφωνώ» ήταν 7,69% και 3,85% απάντησε ότι διαφωνεί. Η επιλογή «Μάλλον διαφωνώ» δεν συγκέντρωσε καμία απάντηση (Πίνακας 11).

Πίνακας 11: Απαντήσεις στην ερώτηση με αριθμό 13					
	ΔΙΑΦΩΝΩ	ΜΑΛΛΟΝ ΔΙΑΦΩΝΩ	ΟΥΤΕ ΣΥΝΦΩΝΩ- ΟΥΤΕ ΔΙΑΦΩΝΩ	ΜΑΛΛΟΝ ΣΥΜΦΩΝΩ	ΣΥΜΦΩΝΩ
	13.1	13.2	13.3	13.4	13.5
Πλήθος	2	0	4	12	34
Ποσοστό	3,85	0,00	7,69	23,08	65,38

Τέλος, στην 14^η ερώτηση «*Θεωρείτε ότι το έργο των εκπαιδευτικών μπορεί να βελτιωθεί με την καθιέρωση της σχολικής διαμεσολάβησης;*» τα ποσοστά των συμμετεχόντων που συμφωνούσαν με την πρόταση έφτασαν το 46,15% ενώ «Μάλλον συμφωνώ» απάντησε το 25%. Το ποσοστό αυτών που απάντησαν «Ούτε

συμφωνώ – ούτε διαφωνώ» ήταν 19,23% και 9,62% απάντησε ότι διαφωνεί. Η επιλογή «Μάλλον διαφωνώ» δεν συγκέντρωσε καμία απάντηση (Πίνακας 12).

Πίνακας 12: Απαντήσεις στην ερώτηση με αριθμό 14					
	ΔΙΑΦΩΝΩ	ΜΑΛΛΟΝ ΔΙΑΦΩΝΩ	ΟΥΤΕ ΣΥΝΦΩΝΩ- ΟΥΤΕ ΔΙΑΦΩΝΩ	ΜΑΛΛΟΝ ΣΥΜΦΩΝΩ	ΣΥΜΦΩΝΩ
	14.1	14.2	14.3	14.4	14.5
Πλήθος	5	0	10	13	24
Ποσοστό	9,62	0,00	19,23	25,00	46,15

Στο σημείο αυτό ολοκληρώθηκε η καταγραφή σε πίνακες των απαντήσεων και στη συνέχεια πραγματοποιήθηκε στατιστική ανάλυση των δεδομένων, προκειμένου να ελεγχθεί η εγκυρότητα και η συνέπεια των αποτελεσμάτων της έρευνας και να εξεταστούν οι συσχετίσεις των μεταβλητών των απαντήσεων που τέθηκαν στους συμμετέχοντες εκπαιδευτικούς, προκειμένου να προκύψουν συμπεράσματα και απαντήσεις στα ερευνητικά ερωτήματα.

5. ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

5.1. Ανάλυση αξιοπιστίας (Reliability Analysis)

Η ανάλυση αξιοπιστίας (Reliability Analysis) είναι μια ανάλυση κατά την οποία ελέγχεται η εγκυρότητα και η συνέπεια των αποτελεσμάτων μιας έρευνας. Είναι ιδιαίτερη σημαντική, ιδιαίτερα σε έρευνες που διεξάγονται με τη βοήθεια των ερωτηματολογίων, καθώς σε αυτές χρησιμοποιούνται στις περισσότερες περιπτώσεις και ποιοτικές μεταβλητές. Οι ποιοτικές μεταβλητές, όπως και οι ποσοτικές, οφείλουν να παρουσιάζουν, αν όχι ίδια, όπως συμβαίνει με τις ποσοτικές, παρόμοια χαρακτηριστικά, προκειμένου να εξασφαλίζεται η συνέπεια και η αξιοπιστία.

Ο κάθε πίνακας αποτελείται από 2 πίνακες τιμών: ο πίνακας (α) αποτελεί τη σύνοψη των αποτελεσμάτων αξιοπιστίας, αποτυπώνει τη συνέπεια κλιμάκωσης των απαντήσεων του δείγματος. Ο πίνακας (β) καταγράφει τα συνολικά στατιστικά πρότασης, αναλύοντας τα δεδομένα αξιοπιστίας της.

Η στήλη διακύμανση κλίμακας εκφράζει τη μεταβλητότητα ενός συνόλου αριθμητικών δεδομένων από τη μέση τους τιμή, δείχνει δηλαδή την απόσταση από τον μέσο όρο των παρατηρήσεων της συσχέτισης των τιμών, αν η πρόταση αφαιρεθεί. Ελέγχεται σε κάθε πίνακα η τιμή Cronbach's Alpha, η οποία αποτυπώνεται στην τελευταία στήλη και δείχνει την μεταβολή του ποσοστού αξιοπιστίας αν η συγκεκριμένη μεταβλητή- ερώτηση αφαιρεθεί.

Οι μεταβλητές που αναλύονται αφορούν στις ερωτήσεις του ερωτηματολογίου και περιγράφονται αναλυτικά στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 13:Κωδικοποίηση μεταβλητών για την ανάλυση αξιοπιστίας

Α ΜΕΡΟΣ	
VAR001	Γνωρίζετε τι είναι η σχολική διαμεσολάβηση;
VAR002	Έχετε επιμορφωθεί στη σχολική διαμεσολάβηση;
VAR003	Έχετε κληθεί να επιλύσετε διαφορές μέσα στο σχολείο, τηρώντας άτυπα το ρόλο του μεσολαβητή;
VAR004	Θα θέλατε να συμμετάσχετε στη διαδικασία σχολικής μεσολάβησης ως επιμορφωμένος επί της διαδικασίας εκπαιδευτικός;
VAR005	Θα προτεινάτε στους μαθητές σας να γίνουν διαμεσολαβητές συνομηλίκων;

Οι συγκρούσεις στις σχολικές μονάδες και η σχολική διαμεσολάβηση ως μέσο ειρηνικής επίλυσής τους: οι απόψεις εκπαιδευτικών του νομού Ιωαννίνων.

VAR006	Θεωρείτε ότι μαθητές σας θα δέχονταν την πρόσκληση να γίνουν διαμεσολαβητές συνομηλίκων;
B ΜΕΡΟΣ	
VAR007	Συμφωνείτε να καθιερωθεί σαν θεσμός η σχολική διαμεσολάβηση;
VAR008	Συμφωνείτε με την ειρηνική επίλυση των διαφορών μέσα στο σχολείο;
VAR009	Συμφωνείτε με την αποφυγή τιμωριών και κυρώσεων σαν πρώτο βήμα στην επίλυση προβλημάτων που προκύπτουν στο σχολείο μεταξύ μαθητών;
VAR010	Συμφωνείτε με εναλλακτικούς τρόπους κυρώσεων όπως η κοινωφελής εργασία, η αποκατάσταση ζημιών ή η διαμεσολάβηση;
VAR011	Θεωρείτε ότι οι διαδικασίες της σχολικής διαμεσολάβησης μπορούν να βοηθήσουν στην καλύτερη επικοινωνία και επίλυση των διαφορών των μαθητών μεταξύ τους;
VAR012	Θεωρείτε ότι οι διαδικασίες της σχολικής διαμεσολάβησης μπορούν να βοηθήσουν στην εξάλειψη της βίας στα σχολεία;
VAR013	Θεωρείτε ότι οι διαδικασίες της σχολικής διαμεσολάβησης μπορούν να διαμορφώσουν το χαρακτήρα των μαθητών με ικανότητες δημοκρατικής ακρόασης και ενσυναίσθησης;
VAR014	Θεωρείτε ότι το έργο των εκπαιδευτικών μπορεί να βελτιωθεί με την καθιέρωση της σχολικής διαμεσολάβησης;

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται η ανάλυση αξιοπιστίας για τις μεταβλητές οι οποίες αποτελούν τα δημογραφικά χαρακτηριστικά και τη μεταβλητή VAR001, στην οποία οι ερωτηθέντες απάντησαν αν γνωρίζουν τι είναι η σχολική διαμεσολάβηση.

Πίνακας 14: Ανάλυση αξιοπιστίας για τις μεταβλητές οι οποίες αποτελούν τα δημογραφικά χαρακτηριστικά και τη μεταβλητή στην οποία οι ερωτηθέντες απάντησαν εάν γνωρίζουν τι είναι η σχολική διαμεσολάβηση.

14α) Στατιστικά Αξιοπιστίας

Cronbach's Alpha	N Προτάσεων
0,51	5

14β) Συνολικά Στατιστικά Πρότασης

	ΜΟ κλίμακας αν η Πρόταση αφαιρεθεί	Διακύμανση Κλίμακας αν η Πρόταση αφαιρεθεί	Διορθωμένη Συνολική Συσχέτιση Πρότασης	Cronbach's Alpha αν η Πρόταση αφαιρεθεί
VAR001: Γνωρίζετε τι	68,35	486,70	-,19	,55

Οι συγκρούσεις στις σχολικές μονάδες και η σχολική διαμεσολάβηση ως μέσο ειρηνικής επίλυσής τους: οι απόψεις εκπαιδευτικών του νομού Ιωαννίνων.

είναι η σχολική διαμεσολάβηση;				
Φύλο	68,13	474,43	,37	,53
Ηλικία	24,00	99,92	,69	,09
Έτη Προϋπηρεσίας	49,44	207,04	,67	,08
Σχολείο	67,92	471,01	,59	,52

Πιο συγκεκριμένα, στον Πίνακα 14^α αναφέρεται πως ο δείκτης alpha του Cronbach για τις παραπάνω μεταβλητές είναι 0,51. Το ποσοστό αυτό δείχνει ότι το 51% της μεταβλητότητας των 5 αυτών μεταβλητών θεωρείται αξιόπιστο. Στην τελευταία στήλη του Πίνακα 14β αναγράφεται το ποσοστό του alpha του Cronbach αν αφαιρεθεί σε κάθε περίπτωση μια πρόταση. Για παράδειγμα, αν αφαιρέσουμε την πρόταση σχετικά με το αν οι ερωτηθέντες του παρόντος ερωτηματολογίου γνωρίζουν τι είναι η σχολική διαμεσολάβηση, το alpha του Cronbach θα αυξηθεί από 51% σε 55%. Το ίδιο ισχύει και με τις προτάσεις σχετικά με το φύλο και το σχολείο. Βέβαια, όπως γίνεται αντιληπτό οι προτάσεις αυτές αυξάνουν το alpha του Cronbach ελάχιστα. Αντίθετα οι προτάσεις για την Ηλικία και τα Έτη Προϋπηρεσίας μειώνουν το alpha του Cronbach σε 9% και 8% αντίστοιχα.

Στον επόμενο πίνακα παρουσιάζεται η ανάλυση αξιοπιστίας για τις μεταβλητές οι οποίες αποτελούν το δεύτερο τμήμα του παρόντος ερωτηματολογίου και τη μεταβλητή VAR001, στην οποία οι ερωτηθέντες απάντησαν αν γνωρίζουν τι είναι η σχολική διαμεσολάβηση.

Πίνακας 15: Ανάλυση αξιοπιστίας για τις μεταβλητές οι οποίες αποτελούν το Β τμήμα του παρόντος ερωτηματολογίου και τη μεταβλητή στην οποία οι ερωτηθέντες απάντησαν αν γνωρίζουν τι είναι η σχολική διαμεσολάβηση

15α) Στατιστικά Αξιοπιστίας	
Cronbach's Alpha	N Προτάσεων
0,80	9

15β) Συνολικά Στατιστικά Πρότασης

	ΜΟ κλίμακας αν η Πρόταση αφαιρεθεί	Διακύμανση Κλίμακας αν η Πρόταση αφαιρεθεί	Διορθωμένη Συνολική Συσχέτιση Πρότασης	Cronbach's Alpha αν η Πρόταση αφαιρεθεί

VAR001:Γνωρίζουν τι είναι η ΣΔ	34,71	29,31	-,27	,83
VAR007:Συμφωνούν να καθιερωθεί σαν θεσμός	31,62	21,22	,62	,76
VAR008: Συμφωνούν με την ειρηνική επίλυση διαφορών	30,90	26,68	,41	,80
VAR009:Συμφωνούν με την αποφυγή ποινών και κυρώσεων	31,48	22,76	,45	,79
VAR010:Συμφωνούν με εναλλακτικούς τρόπους κυρώσεων	31,31	24,45	,44	,79
VAR011:θεωρούν ότι βοηθά την επικοινωνία και επίλυση διαφορών	31,33	22,15	,72	,76
VAR012:θεωρούν ότι μπορεί να βοηθήσει στην εξάλειψη της σχολικής βίας	32,04	20,08	,55	,78
VAR013:θεωρούν ότι διαμορφώνει ικανότητες ενεργητικές ακρόασης	31,37	22,51	,57	,77
VAR014: θεωρούν ότι μπορεί να βελτιώσει το εκπαιδευτικό έργο	31,87	18,24	,77	,74

Στον Πίνακα 15α αναφέρεται πως ο δείκτης alpha του Cronbach για τις παραπάνω μεταβλητές είναι 0,80. Το ποσοστό αυτό δείχνει ότι το 80% της μεταβλητότητας των 9 αυτών μεταβλητών θεωρείται αξιόπιστο. Στην τελευταία στήλη του Πίνακα 15β αναγράφεται το ποσοστό του alpha του Cronbach αν αφαιρεθεί σε κάθε περίπτωση μια πρόταση. Για παράδειγμα, αν αφαιρέσουμε την πρόταση σχετικά με το αν οι ερωτηθέντες του παρόντος ερωτηματολογίου γνωρίζουν τι είναι η σχολική διαμεσολάβηση, το alpha του Cronbach θα αυξηθεί από 80% σε 83%, ενώ αν αφαιρεθεί η πρόταση για το αν οι ερωτηθέντες συμφωνούν με την ειρηνική επίλυση διαφορών μέσα στο σχολείο, δεν θα υπάρξει καμία μεταβολή στο

alpha του Cronbach. Αντίθετα, αν αφαιρεθούν υπόλοιπες προτάσεις, παρατηρούμε ότι σε κάθε περίπτωση θα μειωθεί το alpha του Cronbach.

Ο επόμενος πίνακας συμπεριλαμβάνει όλες τις προτάσεις που χρησιμοποιήθηκαν στους παραπάνω δύο πίνακες.

Πίνακας 16: Στατιστικά αξιοπιστίας για όλες τις προτάσεις των πινάκων 14 και 15.

16α) Στατιστικά Αξιοπιστίας

Cronbach's Alpha	N Προτάσεων
,56	13

16β) Συνολικά Στατιστικά Πρότασης

	ΜΟ κλίμακας αν η Πρόταση αφαιρεθεί	Διακύμανση Κλίμακας αν η Πρόταση αφαιρεθεί	Διορθωμένη Συνολική Συσχέτιση Πρότασης	Cronbach's Alpha αν η Πρόταση αφαιρεθεί
VAR001	103,06	615,19	-,23	,57
Sex	102,85	602,52	,31	,56
Age	58,71	152,68	,77	,37
Experience	84,15	310,76	,62	,38
Type_of_school	102,63	597,41	,57	,55
VAR007	99,96	587,02	,45	,55
VAR008	99,25	606,78	,25	,56
VAR009	99,83	605,64	,09	,56
VAR010	99,65	595,64	,41	,55
VAR011	99,67	590,42	,51	,55
VAR012	100,38	588,44	,33	,55
VAR013	99,71	594,01	,37	,55
VAR014	100,21	576,68	,53	,54

Στον Πίνακα 16α αναφέρεται πως ο δείκτης alpha του Cronbach για τις παραπάνω μεταβλητές είναι 0,56. Το ποσοστό αυτό δείχνει ότι το 56% της μεταβλητότητας των 13 αυτών μεταβλητών θεωρείται αξιόπιστο. Στην τελευταία στήλη του Πίνακα 16β αναγράφεται το ποσοστό του alpha του Cronbach αν αφαιρεθεί σε κάθε περίπτωση μια πρόταση. Για παράδειγμα, αν αφαιρέσουμε την πρόταση σχετικά με το αν οι ερωτηθέντες του παρόντος ερωτηματολογίου συμφωνούν με την ειρηνική επίλυση των διαφορών μέσα στο σχολείο ή αν συμφωνούν με εναλλακτικούς τρόπους κυρώσεων όπως η κοινωφελής εργασία, η αποκατάσταση των ζημιών ή η διαμεσολάβηση, δεν θα υπάρξει καμία μεταβολή στο

alpha του Cronbach. Αντίθετα, αν αφαιρεθούν υπόλοιπες προτάσεις, παρατηρούμε ότι σε κάθε περίπτωση θα μειωθεί το alpha του Cronbach.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται η ανάλυση αξιοπιστίας για τις μεταβλητές οι οποίες αποτελούν τα δημογραφικά χαρακτηριστικά και τη μεταβλητή VAR002, στην οποία οι ερωτηθέντες απάντησαν αν έχουν επιμορφωθεί στη σχολική διαμεσολάβηση.

Πίνακας 17: Ανάλυση αξιοπιστίας ερωτήσεων Α μέρους σε σχέση με τη μεταβλητή αν έχουν επιμορφωθεί στη σχολική διαμεσολάβηση.

17α) Στατιστικά Αξιοπιστίας

Cronbach's Alpha	N Προτάσεων
,52	5

17β) Συνολικά Στατιστικά Πρότασης

	ΜΟ κλίμακας αν η Πρόταση αφαιρεθεί	Διακύμανση Κλίμακας αν η Πρόταση αφαιρεθεί	Διορθωμένη Συνολική Συσχέτιση Πρότασης	Cronbach's Alpha αν η Πρόταση αφαιρεθεί
VAR002	68,35	486,70	,11	,55
Sex	68,90	478,79	,36	,54
Age	24,77	101,95	,69	,12
Experience	50,21	209,27	,67	,10
Type_of_school	68,69	475,12	,59	,53

Στον Πίνακα 17α αναφέρεται πως ο δείκτης alpha του Cronbach για τις παραπάνω μεταβλητές είναι 0,52. Το ποσοστό αυτό δείχνει ότι το 52% της μεταβλητότητας των 5 αυτών μεταβλητών θεωρείται αξιόπιστο. Στην τελευταία στήλη του Πίνακα 17β αναγράφεται το ποσοστό του alpha του Cronbach αν αφαιρεθεί σε κάθε περίπτωση μια πρόταση. Για παράδειγμα, αν αφαιρέσουμε την πρόταση σχετικά με το αν οι ερωτηθέντες του παρόντος ερωτηματολογίου έχουν επιμορφωθεί στη σχολική διαμεσολάβηση, το alpha του Cronbach θα αυξηθεί από 52% σε 55%. Το ίδιο ισχύει και με τις προτάσεις σχετικά με το φύλο και το σχολείο. Βέβαια, όπως γίνεται αντιληπτό οι προτάσεις αυτές αυξάνουν το alpha του Cronbach ελάχιστα. Αντίθετα οι προτάσεις για την Ηλικία και τα Έτη Προϋπηρεσίας μειώνουν το alpha του Cronbach.

Στον επόμενο πίνακα παρουσιάζεται η ανάλυση αξιοπιστίας για τις μεταβλητές οι οποίες αποτελούν το δεύτερο τμήμα του παρόντος ερωτηματολογίου και τη μεταβλητή VAR002, στην οποία οι συμμετέχοντες στην έρευνα απάντησαν αν έχουν επιμορφωθεί στη σχολική διαμεσολάβηση.

Πίνακας 18: Ανάλυση αξιοπιστίας ερωτήσεων Β μέρους σε σχέση με τη μεταβλητή αν έχουν επιμορφωθεί στη σχολική διαμεσολάβηση.

18α) Στατιστικά Αξιοπιστίας

Cronbach's Alpha	N Προτάσεων
,81	9

18β) Συνολικά Στατιστικά Πρότασης

	ΜΟ κλίμακας αν η Πρόταση αφαιρεθεί	Διακύμανση Κλίμακας αν η Πρόταση αφαιρεθεί	Διορθωμένη Συνολική Συσχέτιση Πρότασης	Cronbach's Alpha αν η Πρόταση αφαιρεθεί
VAR002	34,71	29,31	,01	,83
VAR007	32,38	21,97	,63	,78
VAR008	31,67	27,64	,41	,81
VAR009	32,25	23,72	,44	,80
VAR010	32,08	25,17	,47	,80
VAR011	32,10	22,91	,74	,77
VAR012	32,81	21,02	,54	,80
VAR013	32,13	23,57	,55	,79
VAR014	32,63	19,10	,76	,75

Στον Πίνακα 18α αναφέρεται πως ο δείκτης alpha του Cronbach για τις παραπάνω μεταβλητές είναι 0,81. Το ποσοστό αυτό δείχνει ότι το 81% της μεταβλητότητας των 9 αυτών μεταβλητών θεωρείται αξιόπιστο. Στην τελευταία στήλη του Πίνακα 18β αναγράφεται το ποσοστό του alpha του Cronbach αν αφαιρεθεί σε κάθε περίπτωση μια πρόταση. Για παράδειγμα, αν αφαιρέσουμε την πρόταση σχετικά με το αν οι ερωτηθέντες του παρόντος ερωτηματολογίου έχουν επιμορφωθεί στη σχολική διαμεσολάβηση, το alpha του Cronbach θα αυξηθεί από 80% σε 83%, ενώ αν αφαιρεθεί η πρόταση για το αν οι ερωτηθέντες συμφωνούν με την ειρηνική επίλυση διαφορών μέσα στο σχολείο, δεν θα υπάρξει καμία μεταβολή στο alpha του Cronbach. Αντίθετα, αν αφαιρεθούν υπόλοιπες προτάσεις, παρατηρούμε ότι σε κάθε περίπτωση θα μειωθεί το alpha του Cronbach.

Ο επόμενος πίνακας συμπεριλαμβάνει όλες τις προτάσεις που χρησιμοποιήθηκαν στους παραπάνω δύο πίνακες.

Πίνακας 19: Στατιστικά αξιοπιστίας για όλες τις προτάσεις των πινάκων 17 και 18.

19α) Στατιστικά Αξιοπιστίας

Cronbach's Alpha	N Προτάσεων
,57	13

19β) Συνολικά Στατιστικά Πρότασης

	ΜΟ κλίμακας αν η Πρόταση αφαιρεθεί	Διακύμανση Κλίμακας αν η Πρόταση αφαιρεθεί	Διορθωμένη Συνολική Συσχέτιση Πρότασης	Cronbach's Alpha αν η Πρόταση αφαιρεθεί
VAR002	103,06	615,19	,10	,57
Sex	103,62	607,89	,30	,56
Age	59,48	155,71	,77	,38
Experience	84,92	313,99	,62	,39
Type_of_school	103,40	602,52	,57	,56
VAR007	100,73	592,00	,46	,55
VAR008	100,02	611,98	,25	,57
VAR009	100,60	610,83	,09	,57
VAR010	100,42	600,60	,41	,56
VAR011	100,44	595,43	,51	,55
VAR012	101,15	593,62	,33	,55
VAR013	100,48	599,31	,36	,56
VAR014	100,98	581,78	,53	,54

Στον Πίνακα 19α αναφέρεται πως ο δείκτης alpha του Cronbach για τις παραπάνω μεταβλητές είναι 0,57. Το ποσοστό αυτό δείχνει ότι το 57% της μεταβλητότητας των 13 αυτών μεταβλητών θεωρείται αξιόπιστο. Στην τελευταία στήλη του Πίνακα 19β αναγράφεται το ποσοστό του alpha του Cronbach αν αφαιρεθεί σε κάθε περίπτωση μια πρόταση. Για παράδειγμα, αν αφαιρέσουμε την πρόταση σχετικά με το αν οι ερωτηθέντες του παρόντος ερωτηματολογίου έχουν επιμορφωθεί στη σχολική διαμεσολάβηση ή εάν συμφωνούν με την ειρηνική επίλυση των διαφορών μέσα στο σχολείο ή αν συμφωνούν με εναλλακτικούς τρόπους κυρώσεων όπως η κοινωφελής εργασία, η αποκατάσταση των ζημιών ή η διαμεσολάβηση, δεν θα υπάρξει καμία μεταβολή στο alpha του Cronbach. Αντίθετα,

αν αφαιρεθούν υπόλοιπες προτάσεις, παρατηρούμε ότι σε κάθε περίπτωση θα μειωθεί το alpha του Cronbach.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται η ανάλυση αξιοπιστίας για τις μεταβλητές οι οποίες αποτελούν τα δημογραφικά χαρακτηριστικά και τη μεταβλητή VAR003, στην οποία οι ερωτηθέντες απάντησαν αν έχουν κληθεί να επιλύσουν διαφορές μέσα στο σχολείο, τηρώντας άτυπα το ρόλο του διαμεσολαβητή.

Πίνακας 20: Ανάλυση αξιοπιστίας για τις μεταβλητές δημογραφικών χαρακτηριστικών και τη μεταβλητή στην απάντηση αν έχουν κληθεί να επιλύσουν διαφορές μέσα στο σχολείο, τηρώντας άτυπα το ρόλο του διαμεσολαβητή.

20α) Στατιστικά Αξιοπιστίας

Cronbach's Alpha	N Προτάσεων
,52	5

20β) Συνολικά Στατιστικά Πρότασης

	ΜΟ κλίμακας αν η Πρόταση αφαιρεθεί	Διακύμανση Κλίμακας αν η Πρόταση αφαιρεθεί	Διορθωμένη Συνολική Συσχέτιση Πρότασης	Cronbach's Alpha αν η Πρόταση αφαιρεθεί
VAR003	68,35	486,70	,07	,55
Sex	68,27	478,95	,37	,54
Age	24,13	102,24	,69	,12
Experience	49,58	209,62	,67	,10
Type_of_school	68,06	475,43	,59	,53

Στον Πίνακα 20α αναφέρεται πως ο δείκτης alpha του Cronbach για τις παραπάνω μεταβλητές είναι 0,52. Το ποσοστό αυτό δείχνει ότι το 52% της μεταβλητότητας των 5 αυτών μεταβλητών θεωρείται αξιόπιστο. Στην τελευταία στήλη του Πίνακα 20β αναγράφεται το ποσοστό του alpha του Cronbach αν αφαιρεθεί σε κάθε περίπτωση μια πρόταση. Για παράδειγμα, αν αφαιρέσουμε την πρόταση σχετικά με το αν οι ερωτηθέντες του παρόντος ερωτηματολογίου έχουν κληθεί να επιλύσουν διαφορές μέσα στο σχολείο, τηρώντας άτυπα το ρόλο του διαμεσολαβητή, το alpha του Cronbach θα αυξηθεί από 52% σε 55%. Το ίδιο ισχύει και με τις προτάσεις σχετικά με το φύλο και το σχολείο. Βέβαια, όπως γίνεται αντιληπτό οι προτάσεις αυτές αυξάνουν το alpha του Cronbach ελάχιστα. Αντίθετα οι προτάσεις για την Ηλικία και τα Έτη Προϋπηρεσίας μειώνουν το alpha του Cronbach.

Στον επόμενο πίνακα παρουσιάζεται η ανάλυση αξιοπιστίας για τις μεταβλητές οι οποίες αποτελούν το δεύτερο τμήμα του παρόντος ερωτηματολογίου και τη μεταβλητή VAR003, στην οποία οι ερωτηθέντες απάντησαν αν έχουν κληθεί να επιλύσουν διαφορές μέσα στο σχολείο, τηρώντας άτυπα το ρόλο του διαμεσολαβητή.

Πίνακας 21: Ανάλυση αξιοπιστίας ερωτήσεων Β μέρους σε σχέση με τη μεταβλητή αν έχουν κληθεί να επιλύσουν διαφορές μέσα στο σχολείο, τηρώντας άτυπα το ρόλο του διαμεσολαβητή.

21α) Στατιστικά Αξιοπιστίας

Cronbach's Alpha	N Προτάσεων
,81	9

21β) Συνολικά Στατιστικά Πρότασης

	ΜΟ κλίμακας αν η Πρόταση αφαιρεθεί	Διακόμανση Κλίμακας αν η Πρόταση αφαιρεθεί	Διορθωμένη Συνολική Συσχέτιση Πρότασης	Cronbach's Alpha αν η Πρόταση αφαιρεθεί
VAR003	34,71	29,31	,00	,83
VAR007	31,75	21,84	,66	,76
VAR008	31,04	27,92	,38	,81
VAR009	31,62	24,08	,42	,80
VAR010	31,44	25,58	,44	,80
VAR011	31,46	23,31	,71	,77
VAR012	32,17	21,09	,55	,79
VAR013	31,50	23,63	,56	,78
VAR014	32,00	19,14	,78	,74

Στον Πίνακα 21α αναφέρεται πως ο δείκτης alpha του Cronbach για τις παραπάνω μεταβλητές είναι 0,81. Το ποσοστό αυτό δείχνει ότι το 81% της μεταβλητότητας των 9 αυτών μεταβλητών θεωρείται αξιόπιστο. Στην τελευταία στήλη του Πίνακα 21β αναγράφεται το ποσοστό του alpha του Cronbach αν αφαιρεθεί σε κάθε περίπτωση μια πρόταση. Για παράδειγμα, αν αφαιρέσουμε την πρόταση σχετικά με το αν οι ερωτηθέντες του παρόντος ερωτηματολογίου έχουν κληθεί να επιλύσουν διαφορές μέσα στο σχολείο, τηρώντας άτυπα το ρόλο του διαμεσολαβητή, το alpha του Cronbach θα αυξηθεί από 81% σε 83%, ενώ αν αφαιρεθεί η πρόταση για το αν οι ερωτηθέντες συμφωνούν με την ειρηνική επίλυση διαφορών μέσα στο σχολείο, δεν θα υπάρξει καμία μεταβολή στο alpha του

Cronbach. Αντίθετα, αν αφαιρεθούν υπόλοιπες προτάσεις, παρατηρούμε ότι σε κάθε περίπτωση θα μειωθεί το alpha του Cronbach.

Ο επόμενος πίνακας συμπεριλαμβάνει όλες τις προτάσεις που χρησιμοποιήθηκαν στους παραπάνω δύο πίνακες.

Πίνακας 22: Στατιστικά αξιοπιστίας για όλες τις προτάσεις των πινάκων 20 και 21.

22α) Στατιστικά Αξιοπιστίας

Cronbach's Alpha	N Προτάσεων
,57	13

22β)Συνολικά Στατιστικά Πρότασης

	ΜΟ κλίμακας αν η Πρόταση αφαιρεθεί	Διακύμανση Κλίμακας αν η Πρόταση αφαιρεθεί	Διορθωμένη Συνολική Συσχέτιση Πρότασης	Cronbach's Alpha αν η Πρόταση αφαιρεθεί
VAR003	103,06	615,19	,06	,57
Sex	102,98	608,02	,31	,56
Age	58,85	155,98	,77	,38
Experience	84,29	314,33	,62	,39
Type_of_school	102,77	602,81	,57	,56
VAR007	100,10	591,97	,46	,55
VAR008	99,38	612,36	,24	,57
VAR009	99,96	611,29	,09	,57
VAR010	99,79	601,11	,41	,56
VAR011	99,81	595,92	,51	,55
VAR012	100,52	593,78	,33	,55
VAR013	99,85	599,47	,37	,56
VAR014	100,35	581,92	,54	,54

Στον Πίνακα 22α αναφέρεται πως ο δείκτης alpha του Cronbach για τις παραπάνω μεταβλητές είναι 0,57. Το ποσοστό αυτό δείχνει ότι το 57% της μεταβλητότητας των 13 αυτών μεταβλητών θεωρείται αξιόπιστο. Στην τελευταία στήλη του Πίνακα 22β αναγράφεται το ποσοστό του alpha του Cronbach αν αφαιρεθεί σε κάθε περίπτωση μια πρόταση. Για παράδειγμα, αν αφαιρέσουμε την πρόταση σχετικά με το αν οι ερωτηθέντες του παρόντος ερωτηματολογίου έχουν κληθεί να επιλύσουν διαφορές μέσα στο σχολείο, τηρώντας άτυπα το ρόλο του διαμεσολαβητή ή εάν συμφωνούν με την ειρηνική επίλυση των διαφορών μέσα στο σχολείο ή αν συμφωνούν με εναλλακτικούς τρόπους κυρώσεων όπως η κοινωφελής

εργασία, η αποκατάσταση των ζημιών ή η διαμεσολάβηση, δεν θα υπάρξει καμία μεταβολή στο alpha του Cronbach. Αντίθετα, αν αφαιρεθούν υπόλοιπες προτάσεις, παρατηρούμε ότι σε κάθε περίπτωση θα μειωθεί το alpha του Cronbach.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται η ανάλυση αξιοπιστίας για τις μεταβλητές οι οποίες αποτελούν τα δημογραφικά χαρακτηριστικά και τη μεταβλητή VAR005, στην οποία οι ερωτηθέντες απάντησαν αν θα πρότειναν στους μαθητές τους να γίνουν διαμεσολαβητές συνομηλίκων.

Πίνακας 23: Ανάλυση αξιοπιστίας για τις μεταβλητές δημογραφικών χαρακτηριστικών και τη μεταβλητή στην απάντηση αν αν θα πρότειναν στους μαθητές τους να γίνουν διαμεσολαβητές συνομηλίκων.

23α) Στατιστικά Αξιοπιστίας

Cronbach's Alpha	N Προτάσεων
,51	5

23β) Συνολικά Στατιστικά Πρότασης

	ΜΟ κλίμακας αν η Πρόταση αφαιρεθεί	Διακύμανση Κλίμακας αν η Πρόταση αφαιρεθεί	Διορθωμένη Συνολική Συσχέτιση Πρότασης	Cronbach's Alpha αν η Πρόταση αφαιρεθεί
VAR005	68,35	486,70	-,27	,55
Sex	68,13	473,33	,36	,53
Age	24,00	101,06	,67	,10
Experience	49,44	204,53	,68	,07
Type_of_school	67,92	469,95	,58	,52

Στον Πίνακα 23α αναφέρεται πως ο δείκτης alpha του Cronbach για τις παραπάνω μεταβλητές είναι 0,51. Το ποσοστό αυτό δείχνει ότι το 51% της μεταβλητότητας των 5 αυτών μεταβλητών θεωρείται αξιόπιστο. Στην τελευταία στήλη του Πίνακα 23β αναγράφεται το ποσοστό του alpha του Cronbach αν αφαιρεθεί σε κάθε περίπτωση μια πρόταση. Για παράδειγμα, αν αφαιρέσουμε την πρόταση σχετικά με το αν οι ερωτηθέντες του παρόντος ερωτηματολογίου θα πρότειναν στους μαθητές τους να γίνουν διαμεσολαβητές συνομηλίκων το alpha του Cronbach θα αυξηθεί από 51% σε 55%. Το ίδιο ισχύει και με τις προτάσεις σχετικά με το φύλο και το σχολείο. Βέβαια, όπως γίνεται αντιληπτό οι προτάσεις αυτές

αυξάνουν το alpha του Cronbach ελάχιστα. Αντίθετα οι προτάσεις για την Ηλικία και τα Έτη Προϋπηρεσίας μειώνουν το alpha του Cronbach.

Στον επόμενο πίνακα παρουσιάζεται η ανάλυση αξιοπιστίας για τις μεταβλητές που αποτελούν το δεύτερο τμήμα του παρόντος ερωτηματολογίου και τη μεταβλητή VAR005, στην οποία οι ερωτηθέντες απάντησαν αν θα πρότειναν στους μαθητές τους να γίνουν διαμεσολαβητές συνομηλίκων.

Πίνακας 24: Ανάλυση αξιοπιστίας ερωτήσεων Β μέρους σε σχέση με τη μεταβλητή αν θα πρότειναν στους μαθητές τους να γίνουν διαμεσολαβητές συνομηλίκων.

24α) Στατιστικά Αξιοπιστίας

Cronbach's Alpha	N Προτάσεων
,79	9

24β) Συνολικά Στατιστικά Πρότασης

	ΜΟ κλίμακας αν η Πρόταση αφαιρεθεί	Διακύμανση Κλίμακας αν η Πρόταση αφαιρεθεί	Διορθωμένη Συνολική Συσχέτιση Πρότασης	Cronbach's Alpha αν η Πρόταση αφαιρεθεί
VAR005	34,71	29,31	-,46	,83
VAR007	31,62	20,63	,62	,75
VAR008	30,90	26,01	,41	,79
VAR009	31,48	21,94	,47	,78
VAR010	31,31	23,75	,45	,78
VAR011	31,33	21,56	,72	,75
VAR012	32,04	19,96	,51	,78
VAR013	31,37	22,00	,56	,76
VAR014	31,87	17,57	,78	,72

Στον Πίνακα 24α αναφέρεται πως ο δείκτης alpha του Cronbach για τις παραπάνω μεταβλητές είναι 0,79. Το ποσοστό αυτό δείχνει ότι το 79% της μεταβλητότητας των 9 αυτών μεταβλητών θεωρείται αξιόπιστο. Στην τελευταία στήλη του Πίνακα 24β αναγράφεται το ποσοστό του alpha του Cronbach αν αφαιρεθεί σε κάθε περίπτωση μια πρόταση. Για παράδειγμα, αν αφαιρέσουμε την πρόταση σχετικά με το αν οι ερωτηθέντες του παρόντος ερωτηματολογίου θα πρότειναν στους μαθητές τους να γίνουν διαμεσολαβητές συνομηλίκων, το alpha του Cronbach θα αυξηθεί από 79% σε 83%, ενώ αν αφαιρεθεί η πρόταση για το αν οι ερωτηθέντες συμφωνούν με την ειρηνική επίλυση διαφορών μέσα στο σχολείο, δεν

θα υπάρξει καμία μεταβολή στο alpha του Cronbach. Αντίθετα, αν αφαιρεθούν υπόλοιπες προτάσεις, παρατηρούμε ότι σε κάθε περίπτωση θα μειωθεί το alpha του Cronbach.

Ο επόμενος πίνακας συμπεριλαμβάνει όλες τις προτάσεις που χρησιμοποιήθηκαν στους παραπάνω δύο πίνακες.

Πίνακας 25: Στατιστικά αξιοπιστίας για όλες τις προτάσεις των πινάκων 23 και 24.

25α) Στατιστικά Αξιοπιστίας

Cronbach's Alpha	N Προτάσεων
,56	13

25β) Συνολικά Στατιστικά Πρότασης

	ΜΟ κλίμακας αν η Πρόταση αφαιρεθεί	Διακύμανση Κλίμακας αν η Πρόταση αφαιρεθεί	Διορθωμένη Συνολική Συσχέτιση Πρότασης	Cronbach's Alpha αν η Πρόταση αφαιρεθεί
VAR005	103,06	615,19	-,34	,57
Sex	102,85	600,76	,30	,56
Age	58,71	153,15	,76	,37
Experience	84,15	307,58	,62	,37
Type_of_school	102,63	595,69	,57	,55
VAR007	99,96	585,25	,45	,54
VAR008	99,25	604,94	,25	,56
VAR009	99,83	603,64	,10	,56
VAR010	99,65	593,76	,41	,55
VAR011	99,67	588,66	,51	,55
VAR012	100,38	587,14	,32	,55
VAR013	99,71	592,33	,36	,55
VAR014	100,21	574,84	,54	,53

Στον Πίνακα 25α αναφέρεται πως ο δείκτης alpha του Cronbach για τις παραπάνω μεταβλητές είναι 0,56. Το ποσοστό αυτό δείχνει ότι το 56% της μεταβλητότητας των 13 αυτών μεταβλητών θεωρείται αξιόπιστο. Στην τελευταία στήλη του Πίνακα 25β αναγράφεται το ποσοστό του alpha του Cronbach αν αφαιρεθεί σε κάθε περίπτωση μια πρόταση. Για παράδειγμα, αν αφαιρέσουμε την πρόταση σχετικά με το αν οι ερωτηθέντες του παρόντος ερωτηματολογίου θα πρότειναν στους μαθητές τους να γίνουν διαμεσολαβητές συνομηλίκων. ή εάν συμφωνούν με την ειρηνική επίλυση των διαφορών μέσα στο σχολείο ή αν

συμφωνούν με εναλλακτικούς τρόπους κυρώσεων όπως η κοινωφελής εργασία, η αποκατάσταση των ζημιών ή η διαμεσολάβηση, δεν θα υπάρξει καμία μεταβολή στο alpha του Cronbach. Αντίθετα, αν αφαιρεθούν υπόλοιπες προτάσεις, παρατηρούμε ότι σε κάθε περίπτωση θα μειωθεί το alpha του Cronbach.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται η ανάλυση αξιοπιστίας για τις μεταβλητές οι οποίες αποτελούν τα δημογραφικά χαρακτηριστικά και τη μεταβλητή VAR006, στην οποία οι ερωτηθέντες απάντησαν αν θεωρούν ότι οι μαθητές τους θα δέχονταν την πρόσκληση να γίνουν διαμεσολαβητές συνομηλίκων.

Πίνακας 26: Ανάλυση αξιοπιστίας για τις μεταβλητές δημογραφικών χαρακτηριστικών και τη μεταβλητή αν θεωρούν ότι οι μαθητές τους θα δέχονταν την πρόσκληση να γίνουν διαμεσολαβητές συνομηλίκων.

26α) Στατιστικά Αξιοπιστίας

Cronbach's Alpha	N Προτάσεων
,51	5

26β) Συνολικά Στατιστικά Πρότασης

	ΜΟ κλίμακας αν η Πρόταση αφαιρεθεί	Διακύμανση Κλίμακας αν η Πρόταση αφαιρεθεί	Διορθωμένη Συνολική Συσχέτιση Πρότασης	Cronbach's Alpha αν η Πρόταση αφαιρεθεί
VAR006	68,35	486,70	-,02	,55
Sex	68,12	476,97	,36	,53
Age	23,98	100,10	,69	,09
Experience	49,42	209,07	,67	,09
Type_of_school	67,90	473,38	,59	,53

Στον Πίνακα 26α αναφέρεται πως ο δείκτης alpha του Cronbach για τις παραπάνω μεταβλητές είναι 0,51. Το ποσοστό αυτό δείχνει ότι το 51% της μεταβλητότητας των 5 αυτών μεταβλητών θεωρείται αξιόπιστο. Στην τελευταία στήλη του Πίνακα 26β αναγράφεται το ποσοστό του alpha του Cronbach αν αφαιρεθεί σε κάθε περίπτωση μια πρόταση. Για παράδειγμα, αν αφαιρέσουμε την πρόταση σχετικά με το αν οι ερωτηθέντες του παρόντος ερωτηματολογίου θεωρούν ότι οι μαθητές τους θα δέχονταν την πρόσκληση να γίνουν διαμεσολαβητές συνομηλίκων, το alpha του Cronbach θα αυξηθεί από 51% σε 55%. Το ίδιο ισχύει και με τις προτάσεις σχετικά με το φύλο και το σχολείο. Βέβαια, όπως γίνεται αντιληπτό

οι προτάσεις αυτές αυξάνουν το alpha του Cronbach ελάχιστα. Αντίθετα οι προτάσεις για την Ηλικία και τα Έτη Προϋπηρεσίας μειώνουν το alpha του Cronbach.

Στον επόμενο πίνακα παρουσιάζεται η ανάλυση αξιοπιστίας για τις μεταβλητές οι οποίες αποτελούν το δεύτερο τμήμα του παρόντος ερωτηματολογίου και τη μεταβλητή VAR006, στην οποία οι ερωτηθέντες απάντησαν αν θεωρούν ότι οι μαθητές τους θα δέχονταν την πρόσκληση να γίνουν διαμεσολαβητές συνομηλίκων.

Πίνακας 27: Ανάλυση αξιοπιστίας ερωτήσεων Β μέρους σε σχέση με τη μεταβλητή αν θεωρούν ότι οι μαθητές τους θα δέχονταν την πρόσκληση να γίνουν διαμεσολαβητές συνομηλίκων.

27α) Στατιστικά Αξιοπιστίας

Cronbach's Alpha	N Προτάσεων
,80	9

27β) Συνολικά Στατιστικά Πρότασης

	ΜΟ κλίμακας αν η Πρόταση αφαιρεθεί	Διακύμανση Κλίμακας αν η Πρόταση αφαιρεθεί	Διορθωμένη Συνολική Συσχέτιση Πρότασης	Cronbach's Alpha αν η Πρόταση αφαιρεθεί
VAR006	34,71	29,31	-,18	,83
VAR007	31,60	21,38	,62	,76
VAR008	30,88	26,89	,40	,80
VAR009	31,46	23,08	,44	,79
VAR010	31,29	24,29	,49	,78
VAR011	31,31	22,06	,76	,75
VAR012	32,02	20,41	,54	,78
VAR013	31,35	22,98	,53	,78
VAR014	31,85	18,52	,76	,74

Στον Πίνακα 27α αναφέρεται πως ο δείκτης alpha του Cronbach για τις παραπάνω μεταβλητές είναι 0,80. Το ποσοστό αυτό δείχνει ότι το 80% της μεταβλητότητας των 9 αυτών μεταβλητών θεωρείται αξιόπιστο. Στην τελευταία στήλη του Πίνακα 27β αναγράφεται το ποσοστό του alpha του Cronbach αν αφαιρεθεί σε κάθε περίπτωση μια πρόταση. Για παράδειγμα, αν αφαιρέσουμε την πρόταση σχετικά με το αν οι ερωτηθέντες του παρόντος ερωτηματολογίου θεωρούν ότι οι μαθητές τους θα δέχονταν την πρόσκληση να γίνουν διαμεσολαβητές συνομηλίκων, το alpha του Cronbach θα αυξηθεί από 80% σε 83%, ενώ αν αφαιρεθεί

η πρόταση για το αν οι ερωτηθέντες συμφωνούν με την ειρηνική επίλυση διαφορών μέσα στο σχολείο, δεν θα υπάρξει καμία μεταβολή στο alpha του Cronbach. Αντίθετα, αν αφαιρεθούν υπόλοιπες προτάσεις, παρατηρούμε ότι σε κάθε περίπτωση θα μειωθεί το alpha του Cronbach.

Ο επόμενος πίνακας συμπεριλαμβάνει όλες τις προτάσεις που χρησιμοποιήθηκαν στους παραπάνω δύο πίνακες.

Πίνακας 28: Στατιστικά αξιοπιστίας για όλες τις προτάσεις των πινάκων 26 και 27.

28α) Στατιστικά Αξιοπιστίας

Cronbach's Alpha	N Προτάσεων
,56	13

28β) Συνολικά Στατιστικά Πρότασης

	ΜΟ κλίμακας αν η Πρόταση αφαιρεθεί	Διακύμανση Κλίμακας αν η Πρόταση αφαιρεθεί	Διορθωμένη Συνολική Συσχέτιση Πρότασης	Cronbach's Alpha αν η Πρόταση αφαιρεθεί
VAR006	103,06	615,19	-,06	,57
Sex	102,83	605,20	,30	,56
Age	58,69	153,00	,78	,37
Experience	84,13	312,94	,61	,39
Type_of_school	102,62	599,93	,57	,56
VAR007	99,94	589,47	,45	,55
VAR008	99,23	609,28	,25	,56
VAR009	99,81	608,24	,09	,56
VAR010	99,63	597,77	,41	,55
VAR011	99,65	592,62	,52	,55
VAR012	100,37	591,06	,33	,55
VAR013	99,69	596,77	,36	,55
VAR014	100,19	579,26	,53	,54

Στον Πίνακα 28α αναφέρεται πως ο δείκτης alpha του Cronbach για τις παραπάνω μεταβλητές είναι 0,56. Το ποσοστό αυτό δείχνει ότι το 56% της μεταβλητότητας των 13 αυτών μεταβλητών θεωρείται αξιόπιστο. Στην τελευταία στήλη του Πίνακα 28β αναγράφεται το ποσοστό του alpha του Cronbach αν αφαιρεθεί σε κάθε περίπτωση μια πρόταση. Για παράδειγμα, αν αφαιρέσουμε την πρόταση σχετικά με το αν οι ερωτηθέντες του παρόντος ερωτηματολογίου θεωρούν ότι οι μαθητές τους θα δέχονταν την πρόσκληση να γίνουν διαμεσολαβητές

συνομηλίκων το alpha του Cronbach θα αυξηθεί από 56% σε 57%. Από την άλλη, αν αφαιρέσουμε το Φύλο ή το Σχολείο ή τη πρόταση σχετικά με το εάν συμφωνούν με την ειρηνική επίλυση των διαφορών μέσα στο σχολείο ή αν συμφωνούν με εναλλακτικούς τρόπους κυρώσεων όπως η κοινωφελής εργασία, η αποκατάσταση των ζημιών ή η διαμεσολάβηση, δεν θα υπάρξει καμία μεταβολή στο alpha του Cronbach. Αντίθετα, αν αφαιρεθούν υπόλοιπες προτάσεις, παρατηρούμε ότι σε κάθε περίπτωση θα μειωθεί το alpha του Cronbach.

Συμπερασματικά, τα στατιστικά αξιοπιστίας ανέδειξαν ως τα πιο υψηλά αξιόπιστα, τα ποσοστά της μεταβλητότητας των ερωτήσεων του Β μέρους του ερωτηματολογίου. Ο έλεγχος αξιοπιστίας των ερωτήσεων αυτών σε σχέση με την ερώτηση στην οποία οι ερωτηθέντες απάντησαν αν γνωρίζουν τι είναι η σχολική διαμεσολάβηση καθώς και το ερώτημα αν οι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι οι μαθητές τους θα δέχονταν την πρόσκληση να γίνουν διαμεσολαβητές συνομηλίκων, έφτασε το ποσοστό 80%. Επιπλέον με ποσοστό 81% εμφανίζονται η ανάλυση αξιοπιστίας των ερωτήσεων Β μέρους σε σχέση με τη μεταβλητή αν έχουν επιμορφωθεί στη σχολική διαμεσολάβηση και το ερώτημα αν έχουν κληθεί να επιλύσουν διαφορές μέσα στο σχολείο, τηρώντας άτυπα το ρόλο του διαμεσολαβητή.

Αντίστοιχα τα πιο χαμηλά ποσοστά αξιοπιστίας καταγράφονται στον έλεγχο συνέπειας για τις μεταβλητές δημογραφικών χαρακτηριστικών σε σχέση με τη μεταβλητή στην απάντηση αν θα πρότειναν στους μαθητές τους να γίνουν διαμεσολαβητές συνομηλίκων και τη μεταβλητή αν θεωρούν ότι οι μαθητές τους θα δέχονταν την πρόσκληση να γίνουν διαμεσολαβητές συνομηλίκων (ποσοστό 51%).

Τέλος οι μεταβλητές που δείχνουν τα χαμηλότερα ποσοστά αξιοπιστίας εμφανίζεται να είναι τα δημογραφικά στοιχεία, δηλαδή οι μεταβλητές ηλικία, έτη προϋπηρεσίας και το φύλο.

5.1. Υποδείγματα Έρευνας

Η παρούσα έρευνα αποτελείται από διάφορα υποδείγματα, τα οποία αναλύονται παρακάτω.

Το πρώτο μοντέλο της παρούσας έρευνας αφορά τη μεταβλητή κατά την οποία οι ερωτηθέντες του παρόντος ερωτηματολογίου απάντησαν στην ερώτηση εάν

γνωρίζουν τι είναι η σχολική διαμεσολάβηση και λαμβάνεται ως εξαρτημένη μεταβλητή και τους δημογραφικούς παράγοντες του ερωτηματολογίου, οι οποίοι λαμβάνονται ως ανεξάρτητες μεταβλητές.

Στον πίνακα (β) μας δίνονται για την μεταβλητή VAR001 και τους Δημογραφικούς παράγοντες, Άθροισμα Τετραγώνων (Sum of Squares) της Παλινδρόμησης (Regression), των Υπολοίπων (Residual), καθώς και συνολικό άθροισμα τετραγώνων (Total), βαθμοί ελευθερίας (df), μέσα τετράγωνα (Mean Square) της παλινδρόμησης και των υπολοίπων, τιμή του F-στατιστικού τεστ για τον έλεγχο τους και η αντίστοιχη p-τιμή.

Στον Πίνακα 29α αναγράφεται το R^2 του υποδείγματος, το οποίο παίρνει την τιμή 0,19. Αυτό σημαίνει ότι οι ανεξάρτητες μεταβλητές ερμηνεύουν το 19% της εξαρτημένης μεταβλητής. Αυτό το ποσοστό, όπως γίνεται αντιληπτό κρίνεται ιδιαίτερα μικρό. Το συμπέρασμα το οποίο προκύπτει από τον εν λόγω πίνακα είναι ότι οι δημογραφικοί παράγοντες δεν επηρεάζουν το αν οι ερωτηθέντες γνωρίζουν τι είναι η σχολική διαμεσολάβηση.

Πίνακας 29: Δημογραφικοί παράγοντες και VAR001
29α) Σύνοψη Μοντέλου (VAR001)

	R	R Τετράγωνο	Προσ. R Τετράγωνο	Τυπικό Σφάλμα Εκτίμησης
VAR001	,44	,19	,12	,30

Στον Πίνακα 29β αναγράφεται το κρίσιμο σημείο στατιστικής σημαντικότητας του υποδείγματος, το οποίο αντιστοιχεί σε ποσοστό 36%. Το ποσοστό αυτό μας δείχνει ότι τα αποτελέσματα του παρόντος υποδείγματος είναι στατιστικά σημαντικά σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%, καθώς το $0,05 > 0,036$.

29β) ANOVA (VAR001)

	Άθρ. Τετραγώνων	Βαθμοί Ελευθερίας	ΜΟ Τετραγώνου	F	Στ.Σημ.
Παλινδρόμηση	1,02	4	,26	2,81	,036
Σφάλμα	4,28	47	,09		
Σύνολο	5,31	51			

29γ) Συντελεστές (VAR001)

	Αστάθμητοι Συντελεστές	Σταθμισμένοι Συντελεστές

	B	Τυπ. Σφάλμα	β	t	Στ.Σημ.
(Σταθερά)	1,04	,17	,00	6,19	,000
Sex	,17	,08	,31	2,22	,031
Age	,00	,00	-,01	-,03	,974
Experience	-,02	,01	-,46	-2,49	,016
Type_of_school	,10	,10	,16	,99	,326

Στον Πίνακα 29γ αναλύονται οι μεταβλητές οι οποίες χρησιμοποιούνται στο εν λόγω υπόδειγμα. Αναλυτικότερα, στον εν λόγω υπόδειγμα χρησιμοποιήθηκαν οι μεταβλητές Φύλο, Ηλικία, Έτη προϋπηρεσίας και Σχολείο. Από αυτές τις μεταβλητές είναι στατιστικά σημαντικές οι μεταβλητές Φύλο και Έτη Προϋπηρεσίας σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%, ενώ στατιστικά μη σημαντικές οι μεταβλητές Ηλικία και Σχολείο καθώς είναι οι τιμές τους είναι μεγαλύτερες από 0,05.

Το επόμενο μοντέλο της παρούσας έρευνας αφορά τη μεταβλητή κατά την οποία οι ερωτηθέντες του παρόντος ερωτηματολογίου απάντησαν στην ερώτηση εάν γνωρίζουν τι είναι η σχολική διαμεσολάβηση, η οποία λαμβάνεται ως εξαρτημένη μεταβλητή και τις ερωτήσεις του δεύτερου μέρους του ερωτηματολογίου, οι οποίες λαμβάνονται ως ανεξάρτητες μεταβλητές.

Στον Πίνακα 30α αναγράφεται το R^2 του υποδείγματος, το οποίο παίρνει την τιμή 0,31. Αυτό σημαίνει ότι οι ανεξάρτητες μεταβλητές ερμηνεύουν το 31% της μεταβλητότητας της εξαρτημένης μεταβλητής.

**Πίνακας 30:VAR001 και απαντήσεις Β μέρους
30α) Σύνοψη Μοντέλου (VAR001)**

	R	R Τετράγωνο	Προσ. R Τετράγωνο	Τυπικό Σφάλμα Εκτίμησης
	,56	,31	,19	,29

Στον Πίνακα 30β αναγράφεται το κρίσιμο σημείο στατιστικής σημαντικότητας του υποδείγματος, το οποίο αντιστοιχεί σε ποσοστό 27%. Το ποσοστό αυτό μας δείχνει ότι τα αποτελέσματα του παρόντος υποδείγματος είναι στατιστικά σημαντικά σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%, καθώς το $0,05 > 0,027$.

30β) ANOVA (VAR001)

		Αθρ. Τετραγώνων	ΒΕ	ΜΟ Τετραγώνου	F	Στ.Σημ.
	Παλινδρόμηση	1,67	8	,21	2,47	,027
	Σφάλμα	3,64	43	,08		
	Σύνολο	5,31	51			

30γ) Συντελεστές (VAR001)

		Αστάθμητοι Συντελεστές		Σταθμισμένοι	t	Στ.Σημ.
		B	Τυπ. Σφάλμα	β		
	(Σταθερά)	2,07	,62	,00	3,34	,002
	VAR007	-,13	,07	-,42	-1,79	,081
	VAR008	,00	,13	,00	,01	,991
	VAR009	-,11	,06	-,35	-1,84	,073
	VAR010	-,05	,10	-,12	-,51	,613
	VAR011	-,13	,12	-,33	-1,04	,304
	VAR012	,06	,05	,26	1,24	,221
	VAR013	,06	,08	,17	,74	,462
	VAR014	,08	,06	,33	1,32	,194

Στον Πίνακα 30γ αναλύονται οι μεταβλητές οι οποίες χρησιμοποιούνται στο εν λόγω υπόδειγμα. Αναλυτικότερα, στον εν λόγω υπόδειγμα χρησιμοποιήθηκαν οι μεταβλητές οι οποίες αφορούν στις εξής ερωτήσεις:

1. Συμφωνείτε να καθιερωθεί σαν θεσμός η σχολική διαμεσολάβηση;
2. Συμφωνείτε στην ειρηνική επίλυση των διαφορών μέσα στο σχολείο;
3. Συμφωνείτε στην αποφυγή τιμωριών και κυρώσεων σαν πρώτο βήμα στην επίλυση προβλημάτων που προκύπτουν στο σχολείο μεταξύ μαθητών;
4. Συμφωνείτε με εναλλακτικούς τρόπους κυρώσεων όπως η κοινωφελής εργασία, η αποκατάσταση των ζημιών ή η διαμεσολάβηση;
5. Θεωρείτε ότι οι διαδικασίες της σχολικής διαμεσολάβησης μπορούν να βοηθήσουν στην καλύτερη επικοινωνία και επίλυση διαφορών των μαθητών μεταξύ τους;
6. Θεωρείτε ότι οι διαδικασίες της σχολικής διαμεσολάβησης μπορούν να βοηθήσουν στην εξάλειψη της βίας στα σχολεία;

7. Θεωρείτε ότι οι διαδικασίες της σχολικής διαμεσολάβησης μπορούν να διαμορφώσουν το χαρακτήρα των μαθητών με ικανότητες δημοκρατικής ακρόασης και ενσυναίσθησης;
8. Θεωρείτε ότι το έργο των εκπαιδευτών μπορεί να βελτιωθεί με την καθιέρωση της σχολικής διαμεσολάβησης;

Όλες αυτές οι μεταβλητές είναι στατιστικά μη σημαντικές σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%.

Ερμηνεύοντας περαιτέρω τον πίνακα 30γ μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι για την μεταβλητή VAR007, καθώς η τιμή $-0,13 < 0$ η αύξηση της τιμής της ανεξάρτητης μεταβλητής κατά μία μονάδα επιφέρει ελάττωση των τιμών της εξαρτημένης μεταβλητής κατά 0,13 μονάδες.

Το επόμενο μοντέλο της παρούσας έρευνας αφορά όλες τις μεταβλητές οι οποίες χρησιμοποιήθηκαν στους δύο προηγούμενους πίνακες με εξαρτημένη τη μεταβλητή κατά την οποία οι ερωτηθέντες του παρόντος ερωτηματολογίου απάντησαν στην ερώτηση εάν γνωρίζουν τι είναι η σχολική διαμεσολάβηση.

Στον Πίνακα 31α αναγράφεται το R^2 του υποδείγματος, το οποίο παίρνει την τιμή 0,50. Αυτό σημαίνει ότι οι ανεξάρτητες μεταβλητές ερμηνεύουν το 50% της εξαρτημένης μεταβλητής.

Πίνακας 31: VAR001 και πίνακες 29 και 30.

31α) Σύνοψη Μοντέλου (VAR001)

	R	R Τετράγωνο	Προσ. R Τετράγωνο	Τυπικό Σφάλμα Εκτίμησης
	,71	,50	,35	,26

Στον Πίνακα 31β αναγράφεται το κρίσιμο σημείο στατιστικής σημαντικότητας του υποδείγματος, το οποίο αντιστοιχεί σε ποσοστό 0,2%. Το ποσοστό αυτό μας δείχνει ότι τα αποτελέσματα του παρόντος υποδείγματος είναι στατιστικά σημαντικά σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%, καθώς το $0,05 > 0,002$.

31β) ANOVA (VAR001)

		Άθρ. Τετραγώνων	BE	ΜΟ Τετραγώνου	F	Στ.Σημ.

	Παλινδρόμηση	2,68	12	,22	3,31	,002
	Σφάλμα	2,63	39	,07		
	Σύνολο	5,31	51			

31γ) Συντελεστές (VAR001)

	Αστάθμητοι Συντελεστές		Σταθμισμένοι Συντελεστές	t	Στ.Σημ.
	B	Τυπ. Σφάλμα	β		
(Σταθερά)	2,42	,62	,00	3,93	,000
Sex	,03	,09	,06	,37	,717
Age	,01	,01	,48	1,74	,089
Experience	-,02	,01	-,71	-3,69	,001
Type_of_school	,18	,13	,28	1,36	,183
VAR007	-,15	,07	-,50	-2,25	,030
VAR008	-,08	,16	-,10	-,54	,589
VAR009	-,02	,07	-,07	-,31	,762
VAR010	-,16	,10	-,37	-1,53	,133
VAR011	-,10	,13	-,25	-,71	,482
VAR012	,03	,05	,13	,64	,523
VAR013	,03	,08	,08	,36	,720
VAR014	,09	,06	,38	1,55	,129

Στον Πίνακα 31γ αναλύονται οι μεταβλητές οι οποίες χρησιμοποιούνται στο εν λόγω υπόδειγμα. Από αυτές τις μεταβλητές είναι στατιστικά σημαντικές οι μεταβλητές Έτη Προϋπηρεσίας και η μεταβλητή που αφορά στην απάντηση των ερωτηθέντων του παρόντος ερωτηματολογίου σχετικά με το αν οι ερωτηθέντες συμφωνούν να καθιερωθεί σαν θεσμός η σχολική διαμεσολάβηση σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%, ενώ στατιστικά μη σημαντικές είναι οι υπόλοιπες μεταβλητές.

Το στοιχείο αυτό μπορεί να ερμηνευτεί ως την πιθανότητα όσο περισσότερα έτη προϋπηρεσίας μπορεί να έχουν οι εκπαιδευτικοί να γνωρίζουν περισσότεροι την σχολική διαμεσολάβηση και να έχουν σε μεγαλύτερο βαθμό την πρόθεση να δεχθούν την καθιέρωση της σχολικής διαμεσολάβησης ως θεσμού επίλυσης των σχολικών συγκρούσεων.

Το επόμενο μοντέλο της παρούσας έρευνας αφορά τη μεταβλητή κατά την οποία οι ερωτηθέντες του παρόντος ερωτηματολογίου απάντησαν στην ερώτηση εάν έχουν επιμορφωθεί στη σχολική διαμεσολάβηση, που λαμβάνεται ως εξαρτημένη

μεταβλητή, και στους δημογραφικούς παράγοντες του ερωτηματολογίου οι οποίες λαμβάνονται ως ανεξάρτητες μεταβλητές.

Στον Πίνακα 32α αναγράφεται το R^2 του υποδείγματος, το οποίο παίρνει την τιμή 0,22. Αυτό σημαίνει ότι οι ανεξάρτητες μεταβλητές ερμηνεύουν το 22% της εξαρτημένης μεταβλητής. Αυτό το ποσοστό, όπως γίνεται αντιληπτό κρίνεται ιδιαίτερα μικρό. Το συμπέρασμα που βγάζουμε από τον εν λόγω πίνακα είναι ότι οι δημογραφικοί παράγοντες δεν επηρεάζουν το αν οι ερωτηθέντες έχουν επιμορφωθεί στη σχολική διαμεσολάβηση.

Πίνακας 32: VAR002 και δημογραφικοί παράγοντες

32α) Σύνοψη Μοντέλου (VAR002)

	R	R Τετράγωνο	Προσ. R Τετράγωνο	Τυπικό Σφάλμα Εκτίμησης
	,47	,22	,15	,30

Στον Πίνακα 32β αναγράφεται το κρίσιμο σημείο στατιστικής σημαντικότητας του υποδείγματος, που αντιστοιχεί σε ποσοστό 1,9%. Το ποσοστό αυτό μας δείχνει ότι τα αποτελέσματα του παρόντος υποδείγματος είναι στατιστικά σημαντικά σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%, καθώς το $0,05 > 0,019$.

32β) ANOVA (VAR002)

	Άθρ. Τετραγώνων	BE	ΜΟ Τετραγώνου	F	Στ.Σημ.
Παλινδρόμηση	1,16	4	,29	3,27	,019
Σφάλμα	4,15	47	,09		
Σύνολο	5,31	51			

32γ) Συντελεστές (VAR002)

	Αστάθμητοι Συντελεστές		Σταθμισμένοι Συντελεστές	t	Στ.Σημ.
	B	Τυπ. Σφάλμα	β		
(Σταθερά)	1,58	,17	,00	9,54	,000
Sex	-,09	,08	-,17	-1,20	,236
Age	,00	,00	,09	,48	,631
Experience	-,01	,01	-,24	-1,35	,182
Type_of_school	,32	,10	,50	3,15	,003

Στον Πίνακα 32γ αναλύονται οι μεταβλητές οι οποίες χρησιμοποιούνται στο εν λόγω υπόδειγμα. Αναλυτικότερα, οι μεταβλητές Φύλο, Ηλικία και Έτη προϋπηρεσίας οι οποίες χρησιμοποιήθηκαν στο εν λόγω υπόδειγμα εμφανίζονται να είναι στατιστικά μη σημαντικές σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Αντίθετα η μεταβλητή Σχολείο φαίνεται να εμφανίζει επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%.

Το επόμενο μοντέλο της παρούσας έρευνας αφορά τη μεταβλητή κατά την οποία οι ερωτηθέντες του παρόντος ερωτηματολογίου απάντησαν στην ερώτηση εάν έχουν επιμορφωθεί στη σχολική διαμεσολάβηση και λαμβάνεται ως εξαρτημένη μεταβλητή και τις ερωτήσεις του δεύτερου μέρους του ερωτηματολογίου, οι οποίες λαμβάνονται ως ανεξάρτητες μεταβλητές.

Στον Πίνακα 33α αναγράφεται το R^2 του υποδείγματος, το οποίο παίρνει την τιμή 0,12. Αυτό σημαίνει ότι οι ανεξάρτητες μεταβλητές ερμηνεύουν το 12% της εξαρτημένης μεταβλητής. Αυτό το ποσοστό, όπως γίνεται αντιληπτό κρίνεται ιδιαίτερα μικρό.

Πίνακας 33: VAR002 και ερωτήσεις Β μέρους

33α) Σύνοψη Μοντέλου (VAR002)

	R	R Τετράγωνο	Προσ. R Τετράγωνο	Τυπικό Σφάλμα Εκτίμησης
	,34	,12	-,05	,33

Στον Πίνακα 33β αναγράφεται το κρίσιμο σημείο στατιστικής σημαντικότητας του υποδείγματος, που αντιστοιχεί σε ποσοστό 68,2%. Το ποσοστό αυτό μας δείχνει ότι τα αποτελέσματα του παρόντος υποδείγματος είναι στατιστικά μη σημαντικά σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%, καθώς το $0,05 < 0,682$.

33β) ANOVA (VAR002)

	Αθρ. Τετραγώνων	ΒΕ	ΜΟ Τετραγώνου	F	Στ.Σημ.
Παλινδρόμηση	,62	8	,08	,71	,682
Σφάλμα	4,69	43	,11		
Σύνολο	5,31	51			

33γ) Συντελεστές (VAR002)

	Αστάθμητοι Συντελεστές	Σταθμισμένοι Συντελεστές

	B	Τυπ. Σφάλμα	β	t	Στ.Σημ.
(Σταθερά)	1,73	,70	,00	2,46	,018
VAR007	,00	,08	,01	,04	,965
VAR008	,02	,15	,02	,13	,899
VAR009	-,10	,07	-,34	-1,59	,119
VAR010	,09	,11	,21	,79	,433
VAR011	,01	,14	,03	,09	,928
VAR012	,01	,06	,05	,21	,836
VAR013	-,01	,09	-,04	-,14	,888
VAR014	,01	,07	,05	,19	,848

Στον Πίνακα 33γ αναλύονται οι μεταβλητές οι οποίες χρησιμοποιούνται στο εν λόγω υπόδειγμα. Όλες αυτές οι μεταβλητές είναι στατιστικά μη σημαντικές σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%.

Το επόμενο μοντέλο της παρούσας έρευνας αφορά όλες τις μεταβλητές οι οποίες χρησιμοποιήθηκαν στους δύο προηγούμενους πίνακες με εξαρτημένη τη μεταβλητή κατά την οποία οι ερωτηθέντες του παρόντος ερωτηματολογίου απάντησαν στην ερώτηση εάν έχουν επιμορφωθεί στη σχολική διαμεσολάβηση.

Στον Πίνακα 34α αναγράφεται το R^2 του υποδείγματος, το οποίο παίρνει την τιμή 0,31. Αυτό σημαίνει ότι οι ανεξάρτητες μεταβλητές ερμηνεύουν το 31% της εξαρτημένης μεταβλητής.

Πίνακας 34: VAR002 και πίνακες 32 και 33

34α) Σύνοψη Μοντέλου (VAR002)

	R	R Τετράγωνο	Προσ. R Τετράγωνο	Τυπικό Σφάλμα Εκτίμησης
	,56	,31	,10	,31

Στον Πίνακα 34β αναγράφεται το κρίσιμο σημείο στατιστικής σημαντικότητας του υποδείγματος, που αντιστοιχεί σε ποσοστό 17,7%. Το ποσοστό αυτό μας δείχνει ότι τα αποτελέσματα του παρόντος υποδείγματος είναι στατιστικά μη σημαντικά σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%, καθώς το $0,05 < 0,177$.

34β) ANOVA (VAR002)

Οι συγκρούσεις στις σχολικές μονάδες και η σχολική διαμεσολάβηση ως μέσο ειρηνικής επίλυσής τους: οι απόψεις εκπαιδευτικών του νομού Ιωαννίνων.

		Άθρ. Τετραγώνων	ΒΕ	ΜΟ Τετραγώνου	F	Στ.Σημ.
	Παλινδρόμηση	1,65	12	,14	1,47	,177
	Σφάλμα	3,65	39	,09		
	Σύνολο	5,31	51			

34γ) Συντελεστές (VAR002)

	Αστάθμητοι Συντελεστές		Σταθμισμένοι Συντελεστές	t	Στ.Σημ.
	B	Τυπ. Σφάλμα	β		
(Σταθερά)	2,74	,73	,00	3,77	,001
Sex	-,01	,11	-,02	-,10	,921
Age	,00	,01	-,13	-,41	,686
Experience	-,01	,01	-,27	-1,18	,245
Type_of_school	,51	,16	,79	3,24	,002
VAR007	-,08	,08	-,25	-,96	,343
VAR008	-,29	,18	-,34	-1,56	,128
VAR009	,03	,08	,11	,41	,685
VAR010	-,06	,12	-,13	-,46	,647
VAR011	,18	,16	,47	1,16	,252
VAR012	-,02	,06	-,10	-,42	,677
VAR013	-,11	,09	-,33	-1,25	,220
VAR014	,07	,07	,28	,97	,340

Στον Πίνακα 34γ αναλύονται οι μεταβλητές οι οποίες χρησιμοποιούνται στο εν λόγω υπόδειγμα. Όλες οι μεταβλητές είναι στατιστικά μη σημαντικές σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%, εκτός από τη μεταβλητή που αφορά στο Σχολείο.

Η μεταβλητή σχολείο φαίνεται να είναι σημαντικά εξαρτημένη με την μεταβλητή επιμόρφωση στη σχολική διαμεσολάβηση, καθώς όλοι οι εκπαιδευτικοί που δήλωσαν ότι έχουν επιμορφωθεί στο θέμα υπηρετούν σε δημοτικά σχολεία.

Το επόμενο μοντέλο της παρούσας έρευνας αφορά τη μεταβλητή κατά την οποία οι ερωτηθέντες του παρόντος ερωτηματολογίου απάντησαν στην ερώτηση εάν έχουν κληθεί να επιλύσουν διαφορές μέσα στο σχολείο τηρώντας άτυπα το ρόλο του μεσολαβητή, που λαμβάνεται ως εξαρτημένη μεταβλητή και τους δημογραφικοί παράγοντες του ερωτηματολογίου οι οποίες λαμβάνονται ως ανεξάρτητες μεταβλητές.

Στον Πίνακα 35α αναγράφεται το R^2 του υποδείγματος, το οποίο παίρνει την τιμή 0,08. Αυτό σημαίνει ότι οι ανεξάρτητες μεταβλητές ερμηνεύουν το 8% της εξαρτημένης μεταβλητής. Αυτό το ποσοστό, όπως γίνεται αντιληπτό κρίνεται ιδιαίτερα μικρό. Το συμπέρασμα το οποίο προκύπτει από τον εν λόγω πίνακα είναι ότι οι δημογραφικοί παράγοντες δεν επηρεάζουν το αν οι ερωτηθέντες γνωρίζουν τι είναι η σχολική διαμεσολάβηση.

Πίνακας 35: VAR003 και δημογραφικοί παράγοντες

35α) Σύνοψη Μοντέλου (VAR003)

	R	R Τετράγωνο	Προσ. R Τετράγωνο	Τυπικό Σφάλμα Εκτίμησης
	,29	,08	,00	,55

Στον Πίνακα 35β αναγράφεται το κρίσιμο σημείο στατιστικής σημαντικότητας του υποδείγματος, που αντιστοιχεί σε ποσοστό 39,2%. Το ποσοστό αυτό μας δείχνει ότι τα αποτελέσματα του παρόντος υποδείγματος είναι στατιστικά μη σημαντικά σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%, καθώς το $0,05 < 0,392$.

35β) ANOVA (VAR003)

	Άθρ. Τετραγώνων	ΒΕ	ΜΟ Τετραγώνου	F	Στ.Σημ.
Παλινδρόμηση	1,29	4	,32	1,05	,392
Σφάλμα	14,46	47	,31		
Σύνολο	15,75	51			

35γ) Συντελεστές (VAR003)

	Αστάθμητοι Συντελεστές		Σταθμισμένοι Συντελεστές	t	Στ.Σημ.
	B	Τυπ. Σφάλμα	β		
(Σταθερά)	,79	,31	,00	2,57	,013
Sex	,16	,14	,17	1,12	,270
Age	,00	,01	-,02	-,10	,921
Experience	-,01	,01	-,17	-,85	,399
Type_of_school	,31	,19	,28	1,61	,114

Στον Πίνακα 35γ αναλύονται οι μεταβλητές οι οποίες χρησιμοποιούνται στο εν λόγω υπόδειγμα. Αναλυτικότερα, στον εν λόγω υπόδειγμα χρησιμοποιήθηκαν οι

μεταβλητές Φύλο, Ηλικία, Έτη προϋπηρεσίας και Σχολείο. Όλες αυτές οι μεταβλητές είναι στατιστικά μη σημαντικές σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%.

Το επόμενο μοντέλο της παρούσας έρευνας αφορά τη μεταβλητή κατά την οποία οι ερωτηθέντες του παρόντος ερωτηματολογίου απάντησαν στην ερώτηση εάν έχουν κληθεί να επιλύσουν διαφορές μέσα στο σχολείο τηρώντας άτυπα το ρόλο του μεσολαβητή, που λαμβάνεται ως εξαρτημένη μεταβλητή και τις ερωτήσεις του δεύτερου μέρους του ερωτηματολογίου, οι οποίες λαμβάνονται ως ανεξάρτητες μεταβλητές.

Στον Πίνακα 36α αναγράφεται το R^2 του υποδείγματος, το οποίο παίρνει την τιμή 0,56. Αυτό σημαίνει ότι οι ανεξάρτητες μεταβλητές ερμηνεύουν το 56% της εξαρτημένης μεταβλητής.

Πίνακας 36: VAR003 και ερωτήσεις Β μέρους

36α) Σύνοψη Μοντέλου (VAR003)

	R	R Τετράγωνο	Προσ. R Τετράγωνο	Τυπικό Σφάλμα Εκτίμησης
	,75	,56	,48	,40

Στον Πίνακα 36β αναγράφεται το κρίσιμο σημείο στατιστικής σημαντικότητας του υποδείγματος, που αντιστοιχεί σε ποσοστό 0%. Το ποσοστό αυτό μας δείχνει ότι τα αποτελέσματα του παρόντος υποδείγματος είναι στατιστικά σημαντικά σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%, καθώς το $0,05 > 0,00$.

36β) ANOVA (VAR003)

	Αθρ. Τετραγώνων	ΒΕ	ΜΟ Τετραγώνου	F	Στ.Σημ.
Παλινδρόμηση	8,85	8	1,11	6,89	,000
Σφάλμα	6,90	43	,16		
Σύνολο	15,75	51			

36γ) Συντελεστές (VAR003)

	Αστάθμητοι Συντελεστές		Σταθμισμένοι Συντελεστές	t	Στ.Σημ.
	B	Τυπ. Σφάλμα	β		
(Σταθερά)	1,53	,85	,00	1,79	,081
VAR007	,43	,10	,82	4,38	,000

Οι συγκρούσεις στις σχολικές μονάδες και η σχολική διαμεσολάβηση ως μέσο ειρηνικής επίλυσής τους: οι απόψεις εκπαιδευτικών του νομού Ιωαννίνων.

	VAR008	-,11	,18	-,08	-,60	,551
	VAR009	-,26	,08	-,50	-3,28	,002
	VAR010	,25	,13	,35	1,90	,065
	VAR011	-,69	,17	-1,02	-4,08	,000
	VAR012	-,16	,07	-,38	-2,24	,030
	VAR013	,42	,11	,70	3,93	,000
	VAR014	,07	,09	,17	,87	,391

Στον Πίνακα 36γ αναλύονται οι μεταβλητές οι οποίες χρησιμοποιούνται στο εν λόγω υπόδειγμα. Όλες αυτές οι μεταβλητές είναι στατιστικά σημαντικές σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%, εκτός από τις μεταβλητές σχετικά με τον αν οι ερωτηθέντες του παρόντος ερωτηματολογίου συμφωνούν με την ειρηνική επίλυση των διαφορών μέσα στο σχολείο, αν συμφωνούν με εναλλακτικούς τρόπους κυρώσεων όπως η κοινωφελής εργασία, η αποκατάσταση των ζημιών ή η διαμεσολάβηση και αν θεωρούν ότι το έργο των εκπαιδευτικών μπορεί να βελτιωθεί με την καθιέρωση της σχολικής διαμεσολάβησης.

Ερμηνεύοντας τα αποτελέσματα μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι οι συμμετέχοντες στην έρευνα οι οποίοι απάντησαν ότι έχουν κληθεί να επιλύσουν διαφορές μέσα στο σχολείο τηρώντας άτυπα το ρόλο του μεσολαβητή εμφανίζουν σημαντική στατιστική διαφορά από τις άλλες ερωτήσεις, σε σχέση με αυτές που αφορούν στην καθιέρωση του θεσμού, στην αποφυγή τιμωριών και κυρώσεων, στην άποψη ότι μπορούν οι διαδικασίες της σχολικής διαμεσολάβησης να βοηθήσουν στην εξάλειψη της βίας στα σχολεία και ότι μπορούν να διαμορφώσουν το χαρακτήρα των μαθητών με ικανότητες δημοκρατικής ακρόασης και ενσυναίσθησης.

Το επόμενο μοντέλο της παρούσας έρευνας αφορά όλες τις μεταβλητές οι οποίες χρησιμοποιήθηκαν στους δύο προηγούμενους πίνακες με εξαρτημένη τη μεταβλητή κατά την οποία οι ερωτηθέντες του παρόντος ερωτηματολογίου απάντησαν στην ερώτηση εάν έχουν κληθεί να επιλύσουν διαφορές μέσα στο σχολείο τηρώντας άτυπα το ρόλο του μεσολαβητή.

Στον Πίνακα 37α αναγράφεται το R^2 του υποδείγματος, το οποίο παίρνει την τιμή 0,58. Αυτό σημαίνει ότι οι ανεξάρτητες μεταβλητές ερμηνεύουν το 58% της εξαρτημένης μεταβλητής.

Πίνακας 37: VAR003 και πίνακες 35 και 36

37α) Σύνοψη Μοντέλου (VAR003)

	R	R Τετράγωνο	Προσ. R Τετράγωνο	Τυπικό Σφάλμα Εκτίμησης
	,76	,58	,45	,41

Στον Πίνακα 37β αναγράφεται το κρίσιμο σημείο στατιστικής σημαντικότητας του υποδείγματος, που αντιστοιχεί σε ποσοστό 0%. Το ποσοστό αυτό μας δείχνει ότι τα αποτελέσματα του παρόντος υποδείγματος είναι στατιστικά σημαντικά σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%, καθώς το $0,05 > 0,00$.

37β) ANOVA (VAR003)

	Αθρ. Τετραγώνων	ΒΕ	ΜΟ Τετραγώνου	F	Στ.Σημ.
Παλινδρόμηση	9,16	12	,76	4,51	,000
Σφάλμα	6,59	39	,17		
Σύνολο	15,75	51			

37γ) Συντελεστές (VAR003)

	Αστάθμητοι Συντελεστές		Σταθμισμένοι Συντελεστές	t	Στ.Σημ.
	B	Τυπ. Σφάλμα	β		
(Σταθερά)	1,55	,98	,00	1,58	,121
Sex	,06	,14	,07	,45	,655
Age	,00	,01	-,11	-,45	,655
Experience	-,01	,01	-,11	-,65	,517
Type_of_school	,05	,21	,05	,24	,813
VAR007	,42	,11	,82	4,03	,000
VAR008	-,12	,25	-,09	-,50	,621
VAR009	-,28	,11	-,53	-2,53	,016
VAR010	,28	,16	,39	1,72	,094
VAR011	-,67	,21	-1,00	-3,14	,003
VAR012	-,16	,07	-,37	-2,08	,044
VAR013	,41	,12	,69	3,38	,002
VAR014	,11	,10	,26	1,16	,252

Στον Πίνακα 37γ αναλύονται οι μεταβλητές οι οποίες χρησιμοποιούνται στο εν λόγω υπόδειγμα. Από αυτές τις μεταβλητές είναι στατιστικά σημαντικές οι μεταβλητές οι οποίες αφορούν στις απαντήσεις των ερωτηθέντων του παρόντος ερωτηματολογίου σχετικά με το αν συμφωνούν να καθιερωθεί σαν θεσμός η σχολική

διαμεσολάβηση, αν συμφωνούν στην αποφυγή τιμωριών και κυρώσεων σαν πρώτο βήμα στην επίλυση προβλημάτων που προκύπτουν στο σχολείο μεταξύ μαθητών, αν θεωρούν ότι οι διαδικασίες της σχολικής διαμεσολάβησης μπορούν να βοηθήσουν στην καλύτερη επικοινωνία και επίλυση διαφορών των μαθητών μεταξύ τους, αν θεωρούν ότι οι διαδικασίες της σχολικής διαμεσολάβησης μπορούν να βοηθήσουν στην εξάλειψη της βίας στα σχολεία και αν θεωρούν ότι οι διαδικασίες της σχολικής διαμεσολάβησης μπορούν να διαμορφώσουν το χαρακτήρα των μαθητών με ικανότητες δημοκρατικής ακρόασης και ενσυναίσθησης σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%, ενώ οι υπόλοιπες μεταβλητές του εν λόγω υποδείγματος είναι στατιστικά μη σημαντικές.

Το επόμενο μοντέλο της παρούσας έρευνας αφορά τη μεταβλητή κατά την οποία οι ερωτηθέντες του παρόντος ερωτηματολογίου απάντησαν στην ερώτηση εάν θα ήθελαν να συμμετάσχουν στη διαδικασία σχολικής διαμεσολάβησης ως επιμορφωμένοι επί της διαδικασίας εκπαιδευτικοί, που λαμβάνεται ως εξαρτημένη μεταβλητή και τους δημογραφικούς παράγοντες του ερωτηματολογίου οι οποίες λαμβάνονται ως ανεξάρτητες μεταβλητές.

Στον Πίνακα 38α αναγράφεται το R^2 του υποδείγματος, το οποίο παίρνει την τιμή 0,25. Αυτό σημαίνει ότι οι ανεξάρτητες μεταβλητές ερμηνεύουν το 25% της εξαρτημένης μεταβλητής. Αυτό το ποσοστό, όπως γίνεται αντιληπτό κρίνεται ιδιαίτερα μικρό.

Πίνακας 38: VAR004 και δημογραφικοί παράγοντες

38α) Σύνοψη Μοντέλου (VAR004)

	R	R Τετράγωνο	Προσ. R Τετράγωνο	Τυπικό Σφάλμα Εκτίμησης
	,50	,25	,18	,36

Στον Πίνακα 38β αναγράφεται το κρίσιμο σημείο στατιστικής σημαντικότητας του υποδείγματος, που αντιστοιχεί σε ποσοστό 0,09%. Το ποσοστό αυτό μας δείχνει ότι τα αποτελέσματα του παρόντος υποδείγματος είναι στατιστικά σημαντικά σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%, καθώς το $0,05 > 0,009$.

38β) ANOVA (VAR004)

		Άθρ. Τετραγώνων	BE	ΜΟ Τετραγώνου	F	Στ.Σημ.

	Παλινδρόμηση	1,99	4	,50	3,84	,009
	Σφάλμα	6,09	47	,13		
	Σύνολο	8,08	51			

38γ) Συντελεστές (VAR004)

	Αστάθμητοι Συντελεστές		Σταθμισμένοι Συντελεστές	t	Στ.Σημ.
	B	Τυπ. Σφάλμα	β		
(Σταθερά)	1,12	,20	,00	5,59	,000
Sex	,21	,09	,30	2,22	,032
Age	-,02	,01	-,60	-3,30	,002
Experience	,02	,01	,37	2,10	,041
Type_of_school	,18	,12	,23	1,45	,154

Στον Πίνακα 38γ αναλύονται οι μεταβλητές οι οποίες χρησιμοποιούνται στο εν λόγω υπόδειγμα. Αναλυτικότερα, στον εν λόγω υπόδειγμα χρησιμοποιήθηκαν οι μεταβλητές Φύλο, Ηλικία, Έτη προϋπηρεσίας και Σχολείο. Από αυτές τις μεταβλητές είναι στατιστικά σημαντικές όλες οι μεταβλητές, εκτός από το Σχολείο σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%.

Το επόμενο μοντέλο της παρούσας έρευνας αφορά τη μεταβλητή κατά την οποία οι ερωτηθέντες του παρόντος ερωτηματολογίου απάντησαν στην ερώτηση εάν θα ήθελαν να συμμετάσχουν στη διαδικασία σχολικής διαμεσολάβησης ως επιμορφωμένοι επί της διαδικασίας εκπαιδευτικοί, που λαμβάνεται ως εξαρτημένη μεταβλητή και τις ερωτήσεις του δεύτερου μέρους του ερωτηματολογίου, οι οποίες λαμβάνονται ως ανεξάρτητες μεταβλητές.

Στον Πίνακα 39α αναγράφεται το R^2 του υποδείγματος, το οποίο παίρνει την τιμή 0,49. Αυτό σημαίνει ότι οι ανεξάρτητες μεταβλητές ερμηνεύουν το 49% της εξαρτημένης μεταβλητής.

Πίνακας 39: VAR004 και ερωτήσεις Β μέρους

39α) Σύνοψη Μοντέλου (VAR004)

	R	R Τετράγωνο	Προσ. R Τετράγωνο	Τυπικό Σφάλμα Εκτίμησης
	,70	,49	,40	,31

Στον Πίνακα 39β αναγράφεται το κρίσιμο σημείο στατιστικής σημαντικότητας του υποδείγματος, που αντιστοιχεί σε ποσοστό 0%. Το ποσοστό αυτό μας δείχνει ότι τα αποτελέσματα του παρόντος υποδείγματος είναι στατιστικά σημαντικά σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%, καθώς το $0,05 > 0,00$.

39β) ANOVA (VAR004)

		Άθρ. Τετραγώνων	ΒΕ	ΜΟ Τετραγώνου	F	Στ.Σημ.
	Παλινδρόμηση	3,98	8	,50	5,23	,000
	Σφάλμα	4,09	43	,10		
	Σύνολο	8,08	51			

39γ) Συντελεστές (VAR004)

		Αστάθμητοι Συντελεστές		Σταθμισμένοι	t	Στ.Σημ.
		B	Τυπ. Σφάλμα	β		
	(Σταθερά)	-,57	,66	,00	-,87	,388
	VAR007	,15	,07	,40	2,01	,051
	VAR008	,46	,14	,45	3,25	,002
	VAR009	-,12	,06	-,32	-1,99	,053
	VAR010	,29	,10	,57	2,83	,007
	VAR011	-,35	,13	-,72	-2,67	,011
	VAR012	-,13	,05	-,43	-2,38	,022
	VAR013	,16	,08	,37	1,92	,062
	VAR014	-,15	,07	-,48	-2,23	,031

Στον Πίνακα 39γ αναλύονται οι μεταβλητές οι οποίες χρησιμοποιούνται στο εν λόγω υπόδειγμα. Από αυτές τις μεταβλητές είναι στατιστικά σημαντικές όλες οι μεταβλητές εκτός από αυτές οι οποίες αφορούν στις απαντήσεις των ερωτηθέντων του παρόντος ερωτηματολογίου σχετικά με το εάν συμφωνούν να καθιερωθεί σαν θεσμός η σχολική διαμεσολάβηση, αν συμφωνούν στην αποφυγή τιμωριών και κυρώσεων σαν πρώτο βήμα στην επίλυση προβλημάτων που προκύπτουν στο σχολείο μεταξύ μαθητών και με το εάν θεωρούν ότι οι διαδικασίες της σχολικής διαμεσολάβησης μπορούν να διαμορφώσουν το χαρακτήρα των μαθητών με ικανότητες δημοκρατικής ακρόασης και ενσυναίσθησης σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%.

Το επόμενο μοντέλο της παρούσας έρευνας αφορά όλες τις μεταβλητές οι οποίες χρησιμοποιήθηκαν στους δύο προηγούμενους πίνακες με εξαρτημένη τη

μεταβλητή κατά την οποία οι ερωτηθέντες του παρόντος ερωτηματολογίου απάντησαν στην ερώτηση εάν θα ήθελαν να συμμετάσχουν στη διαδικασία σχολικής διαμεσολάβησης ως επιμορφωμένοι επί της διαδικασίας εκπαιδευτικοί.

Στον Πίνακα 40α αναγράφεται το R^2 του υποδείγματος, το οποίο παίρνει την τιμή 0,66. Αυτό σημαίνει ότι οι ανεξάρτητες μεταβλητές ερμηνεύουν το 66% της εξαρτημένης μεταβλητής.

Πίνακας 40: VAR004 και πίνακες 38 και 39

40α) Σύνοψη Μοντέλου (VAR004)

	R	R Τετράγωνο	Προσ. R Τετράγωνο	Τυπικό Σφάλμα Εκτίμησης
	,81	,66	,55	,27

Στον Πίνακα 40β αναγράφεται το κρίσιμο σημείο στατιστικής σημαντικότητας του υποδείγματος, που αντιστοιχεί σε ποσοστό 0%. Το ποσοστό αυτό μας δείχνει ότι τα αποτελέσματα του παρόντος υποδείγματος είναι στατιστικά σημαντικά σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%, καθώς το $0,05 > 0,00$.

40β) ANOVA (VAR004)

	Άθρ. Τετραγώνων	ΒΕ	ΜΟ Τετραγώνου	F	Στ.Σημ.
Παλινδρόμηση	5,30	12	,44	6,21	,000
Σφάλμα	2,77	39	,07		
Σύνολο	8,08	51			

40γ) Συντελεστές (VAR004)

	Αστάθμητοι Συντελεστές		Σταθμισμένοι Συντελεστές	t	Στ.Σημ.
	B	Τυπ. Σφάλμα	β		
(Σταθερά)	-,96	,63	,00	-1,52	,137
Sex	,19	,09	,27	1,99	,053
Age	-,02	,01	-,69	-3,01	,005
Experience	,03	,01	,65	4,12	,000
Type_of_school	-,20	,14	-,25	-1,43	,161
VAR007	,17	,07	,47	2,55	,015
VAR008	,47	,16	,45	2,91	,006
VAR009	-,21	,07	-,57	-2,99	,005
VAR010	,41	,10	,80	3,94	,000

Οι συγκρούσεις στις σχολικές μονάδες και η σχολική διαμεσολάβηση ως μέσο ειρηνικής επίλυσής τους: οι απόψεις εκπαιδευτικών του νομού Ιωαννίνων.

	VAR011	-,25	,14	-,53	-1,84	,073
	VAR012	-,08	,05	-,27	-1,67	,104
	VAR013	,15	,08	,36	1,95	,059
	VAR014	-,15	,06	-,50	-2,48	,018

Στον Πίνακα 40γ αναλύονται οι μεταβλητές οι οποίες χρησιμοποιούνται στο εν λόγω υπόδειγμα. Από αυτές τις μεταβλητές είναι στατιστικά μη σημαντικές οι μεταβλητές οι οποίες αφορούν στις απαντήσεις των ερωτηθέντων του παρόντος ερωτηματολογίου σχετικά με το εάν θεωρούν ότι οι διαδικασίες της σχολικής διαμεσολάβησης μπορούν να βοηθήσουν στην καλύτερη επικοινωνία και επίλυση διαφορών των μαθητών μεταξύ τους, αν θεωρούν ότι οι διαδικασίες της σχολικής διαμεσολάβησης μπορούν να βοηθήσουν στην εξάλειψη της βίας στα σχολεία, αν θεωρούν ότι οι διαδικασίες της σχολικής διαμεσολάβησης μπορούν να διαμορφώσουν το χαρακτήρα των μαθητών με ικανότητες δημοκρατικής ακρόασης και ενσυναίσθησης, το Φύλο και το Σχολείο σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%, ενώ στατιστικά σημαντικές οι υπόλοιπες μεταβλητές.

Το επόμενο μοντέλο της παρούσας έρευνας αφορά τη μεταβλητή κατά την οποία οι ερωτηθέντες του παρόντος ερωτηματολογίου απάντησαν στην ερώτηση εάν θα πρότειναν στους μαθητές τους να γίνουν διαμεσολαβητές συνομηλίκων, που λαμβάνεται ως εξαρτημένη μεταβλητή και τους δημογραφικούς παράγοντες του ερωτηματολογίου οι οποίες λαμβάνονται ως ανεξάρτητες μεταβλητές.

Στον Πίνακα 41α αναγράφεται το R^2 του υποδείγματος, το οποίο παίρνει την τιμή 0,30. Αυτό σημαίνει ότι οι ανεξάρτητες μεταβλητές ερμηνεύουν το 30% της εξαρτημένης μεταβλητής.

Πίνακας 41: VAR005 και δημογραφικά στοιχεία

41α) Σύνοψη Μοντέλου (VAR005)

	R	R Τετράγωνο	Προσ. R Τετράγωνο	Τυπικό Σφάλμα Εκτίμησης
	,55	,30	,24	,28

Στον Πίνακα 41β αναγράφεται το κρίσιμο σημείο στατιστικής σημαντικότητας του υποδείγματος, που αντιστοιχεί σε ποσοστό 0,2%. Το ποσοστό

αυτό μας δείχνει ότι τα αποτελέσματα του παρόντος υποδείγματος είναι στατιστικά σημαντικά σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%, καθώς το $0,05 > 0,002$.

41β) ANOVA (VAR005)

		Άθρ. Τετραγώνων	ΒΕ	ΜΟ Τετραγώνου	F	Στ.Σημ.
	Παλινδρόμηση	1,58	4	,40	4,98	,002
	Σφάλμα	3,73	47	,08		
	Σύνολο	5,31	51			

41γ) Συντελεστές (VAR005)

		Αστάθμητοι Συντελεστές		Σταθμισμένοι Συντελεστές	t	Στ.Σημ.
		B	Τυπ. Σφάλμα	β		
	(Σταθερά)	1,62	,16	,00	10,35	,000
	Sex	,08	,07	,14	1,03	,307
	Age	-,01	,00	-,49	-2,79	,008
	Experience	,01	,01	,42	2,46	,018
	Type_of_school	-,24	,10	-,38	-2,48	,017

Στον Πίνακα 41γ αναλύονται οι μεταβλητές οι οποίες χρησιμοποιούνται στο εν λόγω υπόδειγμα. Αναλυτικότερα, στον εν λόγω υπόδειγμα χρησιμοποιήθηκαν οι μεταβλητές Φύλο, Ηλικία, Έτη προϋπηρεσίας και Σχολείο. Όλες αυτές οι μεταβλητές είναι στατιστικά σημαντικές, εκτός από το Φύλο, σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%.

Το επόμενο μοντέλο της παρούσας έρευνας αφορά τη μεταβλητή κατά την οποία οι ερωτηθέντες του παρόντος ερωτηματολογίου απάντησαν στην ερώτηση εάν θα πρότειναν στους μαθητές τους να γίνουν διαμεσολαβητές συνομηλίκων, που λαμβάνεται ως εξαρτημένη μεταβλητή, και τις ερωτήσεις του δεύτερου μέρους του ερωτηματολογίου, οι οποίες λαμβάνονται ως ανεξάρτητες μεταβλητές.

Στον Πίνακα 42α αναγράφεται το R^2 του υποδείγματος, το οποίο παίρνει την τιμή 0,67. Αυτό σημαίνει ότι οι ανεξάρτητες μεταβλητές ερμηνεύουν το 67% της εξαρτημένης μεταβλητής.

Πίνακας 42: VAR005 και ερωτήσεις Β μέρους

42α) Σύνοψη Μοντέλου (VAR005)

	R	R Τετράγωνο	Προσ. R	Τυπικό
--	---	-------------	---------	--------

Οι συγκρούσεις στις σχολικές μονάδες και η σχολική διαμεσολάβηση ως μέσο ειρηνικής επίλυσής τους: οι απόψεις εκπαιδευτικών του νομού Ιωαννίνων.

			Τετράγωνο	Σφάλμα Εκτίμησης
	,82	,67	,61	,20

Στον Πίνακα 42β αναγράφεται το κρίσιμο σημείο στατιστικής σημαντικότητας του υποδείγματος, που αντιστοιχεί σε ποσοστό 0%. Το ποσοστό αυτό μας δείχνει ότι τα αποτελέσματα του παρόντος υποδείγματος είναι στατιστικά σημαντικά σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%, καθώς το $0,05 > 0,00$.

42β) ANOVA (VAR005)

	Αθρ. Τετραγώνων	ΒΕ	ΜΟ Τετραγώνου	F	Στ.Σημ.
Παλινδρόμηση	3,56	8	,44	10,91	,000
Σφάλμα	1,75	43	,04		
Σύνολο	5,31	51			

42γ) Συντελεστές (VAR005)

	Αστάθμητοι Συντελεστές		Σταθμισμένοι Συντελεστές	t	Στ.Σημ.
	B	Τυπ. Σφάλμα	β		
(Σταθερά)	2,44	,43	,00	5,67	,000
VAR007	,09	,05	,32	1,94	,059
VAR008	-,20	,09	-,24	-2,17	,036
VAR009	,05	,04	,17	1,33	,191
VAR010	-,02	,07	-,05	-,33	,740
VAR011	-,16	,08	-,41	-1,89	,065
VAR012	-,23	,04	-,96	-6,58	,000
VAR013	,15	,05	,44	2,85	,007
VAR014	,02	,04	,06	,36	,722

Στον Πίνακα 42γ αναλύονται οι μεταβλητές οι οποίες χρησιμοποιούνται στο εν λόγω υπόδειγμα. Όλες αυτές οι μεταβλητές είναι στατιστικά μη σημαντικές, εκτός από αυτές οι οποίες αφορούν στις απαντήσεις των ερωτηθέντων του παρόντος ερωτηματολογίου σχετικά με το εάν θεωρούν ότι οι διαδικασίες της σχολικής διαμεσολάβησης μπορούν να βοηθήσουν στην εξάλειψη της βίας στα σχολεία και το αν θεωρούν ότι οι διαδικασίες της σχολικής διαμεσολάβησης μπορούν να διαμορφώσουν το χαρακτήρα των μαθητών με ικανότητες δημοκρατικής ακρόασης και ενσυναίσθησης σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%.

Το επόμενο μοντέλο της παρούσας έρευνας αφορά όλες τις μεταβλητές οι οποίες χρησιμοποιήθηκαν στους δύο προηγούμενους πίνακες με εξαρτημένη τη μεταβλητή κατά την οποία οι ερωτηθέντες του παρόντος ερωτηματολογίου απάντησαν στην ερώτηση εάν θα πρότειναν στους μαθητές τους να γίνουν διαμεσολαβητές συνομηλίκων.

Στον Πίνακα 43α αναγράφεται το R^2 του υποδείγματος, το οποίο παίρνει την τιμή 0,71. Αυτό σημαίνει ότι οι ανεξάρτητες μεταβλητές ερμηνεύουν το 71% της εξαρτημένης μεταβλητής.

Πίνακας 43: VAR005 και πίνακες 41 και 42

43α) Σύνοψη Μοντέλου (VAR005)

	R	R Τετράγωνο	Προσ. R Τετράγωνο	Τυπικό Σφάλμα Εκτίμησης
	,84	,71	,62	,20

Στον Πίνακα 43β αναγράφεται το κρίσιμο σημείο στατιστικής σημαντικότητας του υποδείγματος, που αντιστοιχεί σε ποσοστό 0%. Το ποσοστό αυτό μας δείχνει ότι τα αποτελέσματα του παρόντος υποδείγματος είναι στατιστικά σημαντικά σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%, καθώς το $0,05 > 0,00$.

43β) ANOVA (VAR005)

	Άθρ. Τετραγώνων	ΒΕ	ΜΟ Τετραγώνου	F	Στ.Σημ.
Παλινδρόμηση	3,76	12	,31	7,89	,000
Σφάλμα	1,55	39	,04		
Σύνολο	5,31	51			

43γ) Συντελεστές (VAR005)

	Αστάθμητοι Συντελεστές		Σταθμισμένοι Συντελεστές	t	Στ.Σημ.
	B	Τυπ. Σφάλμα	β		
(Σταθερά)	2,08	,47	,00	4,39	,000
Sex	-,05	,07	-,10	-,77	,448
Age	,00	,00	-,14	-,68	,500
Experience	,01	,00	,18	1,22	,230
Type_of_school	-,16	,10	-,25	-1,57	,125
VAR007	,12	,05	,41	2,40	,021
VAR008	-,07	,12	-,08	-,56	,579

Οι συγκρούσεις στις σχολικές μονάδες και η σχολική διαμεσολάβηση ως μέσο ειρηνικής επίλυσής τους: οι απόψεις εκπαιδευτικών του νομού Ιωαννίνων.

	VAR009	-,02	,05	-,08	-,45	,654
	VAR010	,07	,08	,16	,85	,403
	VAR011	-,25	,10	-,65	-2,44	,019
	VAR012	-,21	,04	-,89	-5,93	,000
	VAR013	,20	,06	,57	3,37	,002
	VAR014	,02	,05	,08	,42	,675

Στον Πίνακα 43γ αναλύονται οι μεταβλητές οι οποίες χρησιμοποιούνται στο εν λόγω υπόδειγμα. Όλες αυτές οι μεταβλητές είναι στατιστικά μη σημαντικές σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%, εκτός από τις μεταβλητές οι οποίες αφορούν στις απαντήσεις των ερωτηθέντων του παρόντος ερωτηματολογίου σχετικά με το εάν συμφωνούν να καθιερωθεί σαν θεσμός η σχολική διαμεσολάβηση, αν θεωρούν ότι οι διαδικασίες της σχολικής διαμεσολάβησης μπορούν να βοηθήσουν στην καλύτερη επικοινωνία και επίλυση διαφορών των μαθητών μεταξύ τους, αν θεωρούν ότι οι διαδικασίες της σχολικής διαμεσολάβησης μπορούν να βοηθήσουν στην εξάλειψη της βίας στα σχολεία και αν θεωρούν ότι οι διαδικασίες της σχολικής διαμεσολάβησης μπορούν να διαμορφώσουν το χαρακτήρα των μαθητών με ικανότητες δημοκρατικής ακρόασης και ενσυναίσθησης.

Το επόμενο μοντέλο της παρούσας έρευνας αφορά τη μεταβλητή κατά την οποία οι ερωτηθέντες του παρόντος ερωτηματολογίου απάντησαν στην ερώτηση εάν θεωρούν ότι οι μαθητές τους θα δέχονταν την πρόσκληση να γίνουν διαμεσολαβητές συνομηλίκων, που λαμβάνεται ως εξαρτημένη μεταβλητή και τους δημογραφικούς παράγοντες του ερωτηματολογίου οι οποίες λαμβάνονται ως ανεξάρτητες μεταβλητές.

Στον Πίνακα 44α αναγράφεται το R^2 του υποδείγματος, το οποίο παίρνει την τιμή 0,20. Αυτό σημαίνει ότι οι ανεξάρτητες μεταβλητές ερμηνεύουν το 20% της εξαρτημένης μεταβλητής. Αυτό το ποσοστό, όπως γίνεται αντιληπτό κρίνεται ιδιαίτερα μικρό.

Πίνακας 44: VAR006 και δημογραφικοί παράγοντες

44α) Σύνοψη Μοντέλου (VAR006)

	R	R Τετράγωνο	Προσ. R Τετράγωνο	Τυπικό Σφάλμα Εκτίμησης
	,44	,20	,13	,38

Οι συγκρούσεις στις σχολικές μονάδες και η σχολική διαμεσολάβηση ως μέσο ειρηνικής επίλυσής τους: οι απόψεις εκπαιδευτικών του νομού Ιωαννίνων.

Στον Πίνακα 44β αναγράφεται το κρίσιμο σημείο στατιστικής σημαντικότητας του υποδείγματος, που αντιστοιχεί σε ποσοστό 33%. Το ποσοστό αυτό μας δείχνει ότι τα αποτελέσματα του παρόντος υποδείγματος είναι στατιστικά μη σημαντικά σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%, καθώς το $0,05 < 0,033$.

44β) ANOVA (VAR006)

		Άθρ. Τετραγώνων	ΒΕ	ΜΟ Τετραγώνου	F	Στ.Σημ.
	Παλινδρόμηση	1,68	4	,42	2,88	,033
	Σφάλμα	6,84	47	,15		
	Σύνολο	8,52	51			

44γ) Συντελεστές (VAR006)

	Αστάθμητοι Συντελεστές		Σταθμισμένοι Συντελεστές	t	Στ.Σημ.
	B	Τυπ. Σφάλμα	β		
(Σταθερά)	1,10	,21	,00	5,17	,000
Sex	-,19	,10	-,28	-1,96	,056
Age	,02	,01	,52	2,77	,008
Experience	-,02	,01	-,42	-2,27	,028
Type_of_school	-,06	,13	-,07	-,45	,652

Στον Πίνακα 44γ αναλύονται οι μεταβλητές οι οποίες χρησιμοποιούνται στο εν λόγω υπόδειγμα. Αναλυτικότερα, στον εν λόγω υπόδειγμα χρησιμοποιήθηκαν οι μεταβλητές Φύλο, Ηλικία, Έτη προϋπηρεσίας και Σχολείο. Από αυτές τις μεταβλητές είναι στατιστικά σημαντικές οι μεταβλητές Ηλικία και Έτη Προϋπηρεσίας σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%, ενώ στατιστικά μη σημαντικές οι μεταβλητές Φύλο και Σχολείο.

Το επόμενο μοντέλο της παρούσας έρευνας αφορά τη μεταβλητή κατά την οποία οι ερωτηθέντες του παρόντος ερωτηματολογίου απάντησαν στην ερώτηση εάν θεωρούν ότι οι μαθητές τους θα δέχονταν την πρόσκληση να γίνουν διαμεσολαβητές συνομηλίκων, που λαμβάνεται ως εξαρτημένη μεταβλητή και τις ερωτήσεις του δεύτερου μέρους του ερωτηματολογίου, οι οποίες λαμβάνονται ως ανεξάρτητες μεταβλητές.

Στον Πίνακα 45α αναγράφεται το R^2 του υποδείγματος, το οποίο παίρνει την τιμή 0,54. Αυτό σημαίνει ότι οι ανεξάρτητες μεταβλητές ερμηνεύουν το 54% της εξαρτημένης μεταβλητής.

Πίνακας 45: VAR006 και ερωτήσεις Β μέρους

45α) Σύνοψη Μοντέλου (VAR006)

	R	R Τετράγωνο	Προσ. R Τετράγωνο	Τυπικό Σφάλμα Εκτίμησης
	,73	,54	,45	,30

Στον Πίνακα 45β αναγράφεται το κρίσιμο σημείο στατιστικής σημαντικότητας του υποδείγματος, που αντιστοιχεί σε ποσοστό 0%. Το ποσοστό αυτό μας δείχνει ότι τα αποτελέσματα του παρόντος υποδείγματος είναι στατιστικά σημαντικά σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%, καθώς το $0,05 > 0,00$.

45β) ANOVA (VAR006)

	Αθρ. Τετραγώνων	ΒΕ	ΜΟ Τετραγώνου	F	Στ.Σημ.
Παλινδρόμηση	4,58	8	,57	6,24	,000
Σφάλμα	3,94	43	,09		
Σύνολο	8,52	51			

45γ) Συντελεστές (VAR006)

	Αστάθμητοι Συντελεστές		Σταθμισμένοι Συντελεστές		t	Στ.Σημ.
	B	Τυπ. Σφάλμα	β			
(Σταθερά)	2,40	,65	,00		3,71	,001
VAR007	-,21	,07	-,56		-2,92	,006
VAR008	-,19	,14	-,18		-1,35	,184
VAR009	-,08	,06	-,21		-1,33	,190
VAR010	-,03	,10	-,05		-,29	,776
VAR011	,46	,13	,93		3,63	,001
VAR012	,08	,05	,28		1,59	,118
VAR013	-,32	,08	-,73		-3,99	,000
VAR014	,01	,06	,03		,15	,882

Στον Πίνακα 45γ αναλύονται οι μεταβλητές οι οποίες χρησιμοποιούνται στο εν λόγω υπόδειγμα. Όλες αυτές οι μεταβλητές είναι στατιστικά μη σημαντικές σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%, εκτός από τις μεταβλητές οι οποίες αφορούν στις απαντήσεις των ερωτηθέντων του παρόντος ερωτηματολογίου σχετικά με το εάν συμφωνούν να καθιερωθεί σαν θεσμός η σχολική διαμεσολάβηση, αν

θεωρούν ότι οι διαδικασίες της σχολικής διαμεσολάβησης μπορούν να βοηθήσουν στην καλύτερη επικοινωνία και επίλυση διαφορών των μαθητών μεταξύ τους και αν θεωρούν ότι οι διαδικασίες της σχολικής διαμεσολάβησης μπορούν να διαμορφώσουν το χαρακτήρα των μαθητών με ικανότητες δημοκρατικής ακρόασης και ενσυναίσθησης.

Το επόμενο μοντέλο της παρούσας έρευνας αφορά όλες τις μεταβλητές οι οποίες χρησιμοποιήθηκαν στους δύο προηγούμενους πίνακες με εξαρτημένη τη μεταβλητή κατά την οποία οι ερωτηθέντες του παρόντος ερωτηματολογίου απάντησαν στην ερώτηση εάν θεωρούν ότι οι μαθητές τους θα δέχονταν την πρόσκληση να γίνουν διαμεσολαβητές συνομηλίκων

Στον Πίνακα 46α αναγράφεται το R^2 του υποδείγματος, το οποίο παίρνει την τιμή 0,58. Αυτό σημαίνει ότι οι ανεξάρτητες μεταβλητές ερμηνεύουν το 58% της εξαρτημένης μεταβλητής.

Πίνακας 46: VAR006 και πίνακες 44 και 45

46α) Σύνοψη Μοντέλου (VAR006)

	R	R Τετράγωνο	Προσ. R Τετράγωνο	Τυπικό Σφάλμα Εκτίμησης
	,76	,58	,45	,30

Στον Πίνακα 46β αναγράφεται το κρίσιμο σημείο στατιστικής σημαντικότητας του υποδείγματος, που αντιστοιχεί σε ποσοστό 0%. Το ποσοστό αυτό μας δείχνει ότι τα αποτελέσματα του παρόντος υποδείγματος είναι στατιστικά σημαντικά σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%, καθώς το $0,05 > 0,00$.

46β) ANOVA (VAR006)

	Άθρ. Τετραγώνων	BE	ΜΟ Τετραγώνου	F	Στ.Σημ.
Παλινδρόμηση	4,93	12	,41	4,46	,000
Σφάλμα	3,59	39	,09		
Σύνολο	8,52	51			

46γ) Συντελεστές (VAR006)

	Αστάθμητοι Συντελεστές		Σταθμισμένοι Συντελεστές		
	B	Τυπ. Σφάλμα	β	t	Στ.Σημ.

	(Σταθερά)	2,40	,72	,00	3,32	,002
	Sex	-,11	,11	-,15	-1,00	,324
	Age	,01	,01	,44	1,73	,092
	Experience	-,01	,01	-,29	-1,67	,104
	Type_of_school	-,01	,16	-,01	-,05	,960
	VAR007	-,21	,08	-,55	-2,71	,010
	VAR008	-,13	,18	-,12	-,70	,489
	VAR009	-,05	,08	-,13	-,61	,542
	VAR010	-,07	,12	-,14	-,63	,533
	VAR011	,37	,16	,76	2,38	,023
	VAR012	,06	,06	,21	1,17	,250
	VAR013	-,30	,09	-,68	-3,31	,002
	VAR014	-,01	,07	-,02	-,09	,926

Στον Πίνακα 46γ αναλύονται οι μεταβλητές οι οποίες χρησιμοποιούνται στο εν λόγω υπόδειγμα. Όλες αυτές οι μεταβλητές είναι στατιστικά μη σημαντικές σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%, εκτός από τις μεταβλητές οι οποίες αφορούν στις απαντήσεις των ερωτηθέντων του παρόντος ερωτηματολογίου σχετικά με το εάν συμφωνούν να καθιερωθεί σαν θεσμός η σχολική διαμεσολάβηση, αν θεωρούν ότι οι διαδικασίες της σχολικής διαμεσολάβησης μπορούν να βοηθήσουν στην καλύτερη επικοινωνία και επίλυση διαφορών των μαθητών μεταξύ τους και αν θεωρούν ότι οι διαδικασίες της σχολικής διαμεσολάβησης μπορούν να διαμορφώσουν το χαρακτήρα των μαθητών με ικανότητες δημοκρατικής ακρόασης και ενσυναίσθησης.

5.2. Συσχέτιση μεταβλητών με τα δημογραφικά στοιχεία

Στη συνέχεια πραγματοποιήθηκε ανάλυση συσχέτισης των δημογραφικών στοιχείων με μεταβλητές της έρευνας, προκειμένου να αναλυθεί η συνάφεια των απαντήσεων και οι σχέσεις που μπορεί να υπάρχουν μεταξύ των απαντήσεων οι οποίες δόθηκαν από τους συμμετέχοντες κατά την συμπλήρωση των ερωτηματολογίων. Το μέγεθος του δείγματος δεν μας επιτρέπει να μελετήσουμε περαιτέρω την συσχέτιση των μεταβλητών, καθώς δεν μπορούν να δημιουργηθούν στατιστικά σημαντικά δεδομένα.

Αναλύοντας τις απαντήσεις ανά ηλικιακή ομάδα, μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι οι ηλικιακή ομάδα 41-50 έχει δώσει τις περισσότερες σε πλήθος

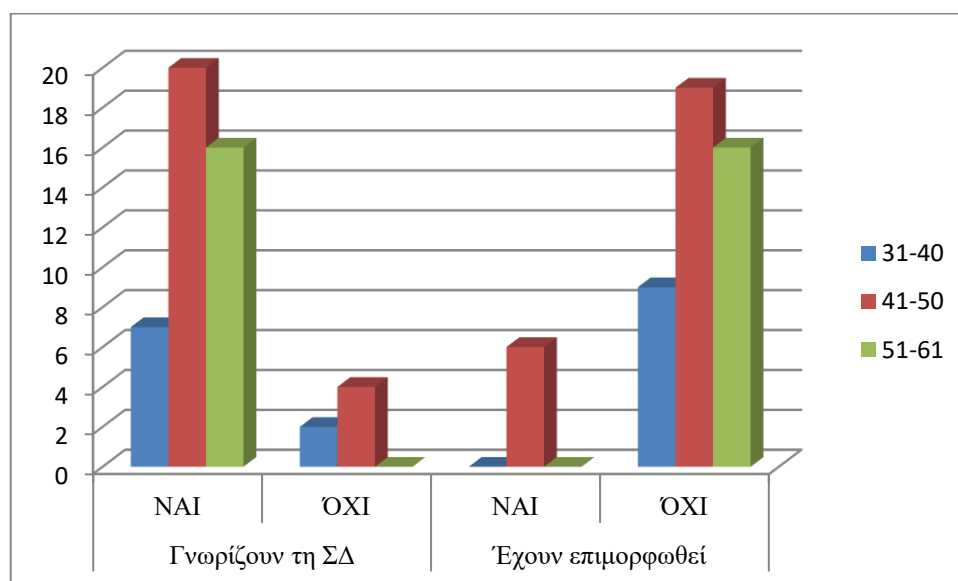
απαντήσεις «ΝΑΙ» στις ερωτήσεις 1 και 2 της Α ομάδας, αν δηλαδή γνωρίζουν την σχολική διαμεσολάβηση και αν έχουν επιμορφωθεί σε αυτή, αντίστοιχα.

Πίνακας 47:Ανάλυση των απαντήσεων 1 και 2 Α μέρους, ανά ηλικιακή ομάδα

ΗΛΙΚΙΑ	Γνωρίζουν τη ΣΔ		Έχουν επιμορφωθεί	
	ΝΑΙ	ΌΧΙ	ΝΑΙ	ΌΧΙ
31-40	7	2	0	9
41-50	20	4	6	19
51-61	16	0	0	16

Ο ίδιος πίνακας σε γράφημα μας δίνει μια σαφή εικόνα των απαντήσεων (δεν συμμετέχουν οι απαντήσεις των συμμετεχόντων για τους οποίους δεν έχουμε δεδομένα ηλικίας).

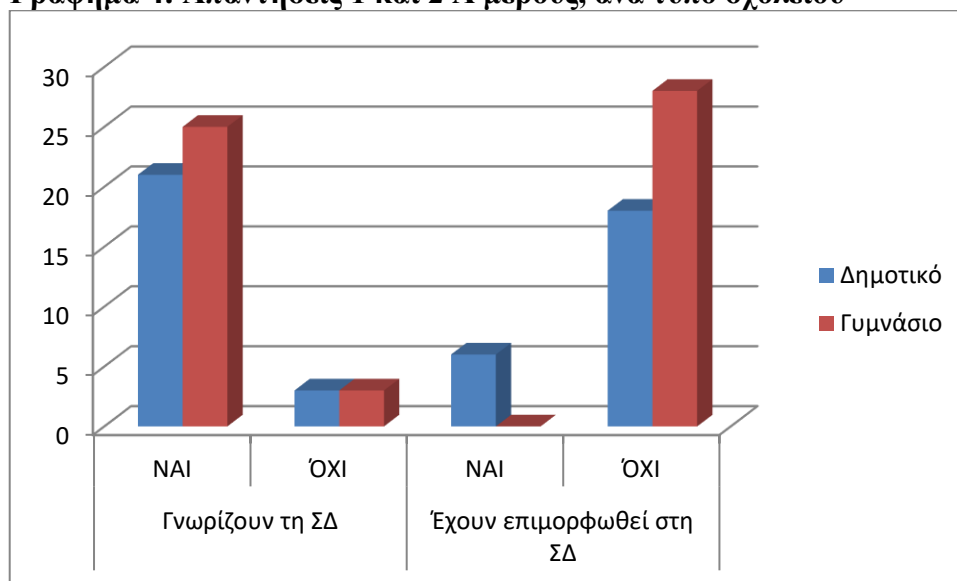
Γράφημα 3: Απαντήσεις 1 και 2 Α μέρους, ανά ηλικιακή ομάδα

Αντίστοιχα η αποτύπωση των δεδομένων για τις απαντήσεις που δόθηκαν ανά τύπο/ βαθμίδα σχολείου εμφανίζονται στο γράφημα 4. Παρατηρούμε ότι δήλωσαν ότι γνωρίζουν τη σχολική διαμεσολάβηση το 87,5% των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και το 89,29% των εκπαιδευτικών που εργάζονται σε Γυμνάσιο. Οι εκπαιδευτικοί που δήλωσαν ότι έχουν επιμορφωθεί στη σχολική διαμεσολάβηση είναι όλοι εκπαιδευτικοί που εργάζονται σε δημοτικό σχολείο (ποσοστό 100%) ενώ

κανένας από τους εκπαιδευτικούς που εργάζονται σε γυμνάσιο δεν δήλωσε ότι έχει επιμορφωθεί στη σχολική διαμεσολάβηση.

Γράφημα 4: Απαντήσεις 1 και 2 Α μέρους, ανά τύπο σχολείου

Η επόμενη ανάλυση αφορά στη συσχέτιση των μεταβλητών «ΦΥΛΟ» και την απάντηση στην πρώτη ερώτηση, αν ο συμμετέχων γνωρίζει την σχολική διαμεσολάβηση.

Πίνακας 48: ΦΥΛΟ * Γνωρίζει
48α) Σύνοψη.

	N	Ποσοστά	N	Ποσοστά	N	Ποσοστά
ΦΥΛΟ * Γνωρίζει	49	94,2%	3	5,8%	52	100,0%

[μέτρηση, αναμενόμενο, σειρά %, στήλη %, σύνολο %, σφάλμα, στθμ. σφάλμα].

ΦΥΛΟ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	Σύνολο
ΓΥΝΑΙΚΑ	27,00	2,00	29,00
	25,45	3,55	,00
	93,10%	6,90%	100,00%
	62,79%	33,33%	59,18%
	55,10%	4,08%	59,18%
	1,55	-1,55	,00
	,31	-,82	,00
ΑΝΤΡΑΣ	16,00	4,00	20,00
	17,55	2,45	,00
	80,00%	20,00%	100,00%
	37,21%	66,67%	40,82%
	32,65%	8,16%	40,82%
	-1,55	1,55	,00
	-,37	,99	,00
Σύνολο	43,00	6,00	49,00

Οι συγκρούσεις στις σχολικές μονάδες και η σχολική διαμεσολάβηση ως μέσο ειρηνικής επίλυσής τους: οι απόψεις εκπαιδευτικών του νομού Ιωαννίνων.

ΦΥΛΟ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	Σύνολο
	87,76%	12,24%	100,00%
	100,00%	100,00%	100,00%
	87,76%	12,24%	100,00%

Από τους συμμετέχοντες στη έρευνα οι 27 γυναίκες σε σύνολο 29 και οι 16 άντρες, σε σύνολο 20 απάντησαν ΝΑΙ, ότι γνωρίζουν τη σχολική διαμεσολάβηση. Τα ποσοστά των γυναικών οι οποίες γνωρίζουν τη σχολική διαμεσολάβηση ανέρχονται σε 93,10% του δείγματος των γυναικών και στο 62,79% του συνολικού δείγματος. Αντίστοιχα τα ποσοστά των ανδρών που γνωρίζουν τη σχολική διαμεσολάβηση ανέρχονται σε 80,00% του δείγματος των ανδρών και στο 37,21% του συνολικού δείγματος. Το μέγεθος του δείγματος δεν μας επιτρέπει να μελετήσουμε περαιτέρω την συσχέτιση των μεταβλητών, καθώς δεν μπορούν να δημιουργηθούν στατιστικά σημαντικά δεδομένα.

Η επόμενη ανάλυση αφορά στη συσχέτιση των μεταβλητών «ΦΥΛΟ» και την απάντηση στην πρώτη ερώτηση, αν ο συμμετέχων θα ήθελε να συμμετάσχει στη διαδικασία σχολικής μεσολάβησης ως επιμορφωμένος επί της διαδικασίας εκπαιδευτικός.

Πίνακας 49: ΦΥΛΟ * Πρόθεση συμμετοχής

Σύννοψη.	N	Ποσοστά	N	Ποσοστά	N	Ποσοστά
ΦΥΛΟ * Πρόθεση συμμετοχής	47	90,4%	5	9,6%	52	100,0%

[μέτρηση, αναμενόμενο, σειρά %, στήλη %, σύνολο %, σφάλμα, σθμ. σφάλμα].

ΦΥΛΟ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	Σύνολο
ΓΥΝΑΙΚΑ	27,00	2,00	29,00
	24,68	4,32	,00
	93,10%	6,90%	100,00%
	67,50%	28,57%	61,70%
	57,45%	4,26%	61,70%
	2,32	-2,32	,00
	,47	-1,12	,00
ΑΝΤΡΑΣ	13,00	5,00	18,00
	15,32	2,68	,00
	72,22%	27,78%	100,00%
	32,50%	71,43%	38,30%
	27,66%	10,64%	38,30%
	-2,32	2,32	,00
	-,59	1,42	,00
Σύνολο	40,00	7,00	47,00
	85,11%	14,89%	100,00%

ΦΥΛΟ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	Σύνολο
	100,00%	100,00%	100,00%
	85,11%	14,89%	100,00%

Από τους συμμετέχοντες στη έρευνα οι 27 γυναίκες σε σύνολο 29 και οι 13 άντρες, σε σύνολο 18 απάντησαν ΝΑΙ, ότι θα ήθελαν να συμμετάσχουν στη διαδικασία σχολικής μεσολάβησης ως επιμορφωμένος επί της διαδικασίας εκπαιδευτικός. Τα ποσοστά των γυναικών οι οποίες απάντησαν ότι θα ήθελαν να συμμετάσχουν στη διαδικασία σχολικής μεσολάβησης ως επιμορφωμένος επί της διαδικασίας εκπαιδευτικός, ανέρχονται σε 93,10% του δείγματος των γυναικών και στο 67,5% του συνολικού δείγματος. Αντίστοιχα τα ποσοστά των ανδρών ανέρχονται σε 72,22% του δείγματος των ανδρών και στο 32,5% του συνολικού δείγματος. Το μέγεθος του δείγματος δεν μας επιτρέπει να μελετήσουμε περαιτέρω την συσχέτιση των μεταβλητών, καθώς δεν μπορούν να δημιουργηθούν στατιστικά σημαντικά δεδομένα.

Η επόμενη ανάλυση αφορά στη συσχέτιση των μεταβλητών «ΣΧΟΛΕΙΟ» και την απάντηση στην ερώτηση, αν ο συμμετέχων θα ήθελε να συμμετάσχει στη διαδικασία σχολικής μεσολάβησης ως επιμορφωμένος επί της διαδικασίας εκπαιδευτικός.

Πίνακας 50: ΣΧΟΛΕΙΟ * Πρόθεση συμμετοχής

Σύνοψη.	N	Ποσοστά	N	Ποσοστά	N	Ποσοστά
ΣΧΟΛΕΙΟ * Πρόθεση συμμετοχής	50	96,2%	2	3,8%	52	100,0%

[μέτρηση, σειρά %, στήλη %, σύνολο %, αναμενόμενο, σφάλμα, στθμ. σφάλμα].

ΣΧΟΛΕΙΟ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	Σύνολο
ΔΗΜΟΤΙΚΟ	21,00	1,00	22,00
	18,48	3,52	,00
	95,45%	4,55%	100,00%
	50,00%	12,50%	44,00%
	42,00%	2,00%	44,00%
	2,52	-2,52	,00
	,59	-1,34	,00
ΓΥΜΝΑΣΙΟ	21,00	7,00	28,00
	23,52	4,48	,00
	75,00%	25,00%	100,00%
	50,00%	87,50%	56,00%
	42,00%	14,00%	56,00%
	-2,52	2,52	,00
	-,52	1,19	,00
Σύνολο	42,00	8,00	50,00

Οι συγκρούσεις στις σχολικές μονάδες και η σχολική διαμεσολάβηση ως μέσο ειρηνικής επίλυσής τους: οι απόψεις εκπαιδευτικών του νομού Ιωαννίνων.

ΣΧΟΛΕΙΟ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	Σύνολο
	84,00%	16,00%	100,00%
	100,00%	100,00%	100,00%
	84,00%	16,00%	100,00%

Από τους συμμετέχοντες στη έρευνα οι 21 εκπαιδευτικοί που διδάσκουν σε δημοτικό σε σύνολο 22 και οι 21 εκπαιδευτικοί που διδάσκουν σε γυμνάσιο, σε σύνολο 28 απάντησαν ΝΑΙ, ότι θα ήθελαν να συμμετάσχουν στη διαδικασία σχολικής μεσολάβησης ως επιμορφωμένοι επί της διαδικασίας εκπαιδευτικοί. Τα ποσοστά των εκπαιδευτικών που διδάσκουν σε δημοτικό ανέρχονται σε 95,45% του δείγματος εκπαιδευτικών που διδάσκουν σε δημοτικό και στο 50,00% του συνολικού δείγματος. Αντίστοιχα τα ποσοστά των εκπαιδευτικών που διδάσκουν σε γυμνάσιο και απάντησαν ΝΑΙ ανέρχονται σε 75,00% του δείγματος των εκπαιδευτικών που διδάσκουν σε γυμνάσιο και στο 50,00% του συνολικού δείγματος.

Το μέγεθος του δείγματος δεν μας επιτρέπει να μελετήσουμε περαιτέρω την συσχέτιση των μεταβλητών, καθώς δεν μπορούν να δημιουργηθούν στατιστικά σημαντικά δεδομένα.

Οι αναλύσεις των αποτελεσμάτων ολοκληρώθηκαν και τα αποτελέσματα συνοψίστηκαν προκειμένου να δοθούν απαντήσεις στα ερευνητικά ερωτήματα.

6. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ - ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Η διαδρομή της ερευνητικής διαδικασίας κατέληξε στην παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας. Μέσα από αυτή τη διαδρομή αναδύθηκαν στοιχεία και παρατηρήσεις σχετικά με τα ερωτήματα που τέθηκαν κατά τον σχεδιασμό της.

Η μελέτη των βιβλιογραφικών πηγών ανέδειξε ένα πλήθος ερευνητικών στοιχείων τόσο από έρευνες στην Ελλάδα, όσο και χώρες του εξωτερικού, με κυρίαρχο άξονα τη σχολική βία και τον εκφοβισμό καθώς και τα αποτελέσματα της εφαρμογής της σχολικής διαμεσολάβησης σε σχολεία.

Οι έρευνες σχετικά με τη σχολική βία και τον εκφοβισμό ανέδειξαν ποσοστά τα οποία αυξάνονται στην Ελλάδα και αντίστοιχα τα αποτελέσματα της εφαρμογής της σχολικής διαμεσολάβησης σε ελληνικά σχολεία φαίνονται ενθαρρυντικά.

Απαραίτητη θεωρείται η στήριξη της εφαρμογής της σχολικής διαμεσολάβησης τόσο από τους εκπαιδευτικούς των σχολικών μονάδων όσο και από τους γονείς και κηδεμόνες των μαθητών.

Για τους λόγους αυτούς η παρούσα έρευνα προσπάθησε να διερευνήσει τις απόψεις εκπαιδευτικών του νομού των Ιωαννίνων σχετικά με την εφαρμογή της σχολικής διαμεσολάβησης.

Κατά την καταγραφή και ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας, τα δεδομένα, όπως αναλύθηκαν στα προηγούμενα κεφάλαια, μας δίνουν χαρακτηριστικά στοιχεία για τις απόψεις των εκπαιδευτικών του νομού των Ιωαννίνων σχετικά με τη σχολική διαμεσολάβηση.

Οι εκπαιδευτικοί της περιοχής των Ιωαννίνων απάντησαν σε μεγάλο ποσοστό ότι γνωρίζουν την Σχολική διαμεσολάβηση (ποσοστό 88,46%).

Ανάλυση των δεδομένων για την συσχέτιση των δημογραφικών παραγόντων δεν φαίνεται να επηρεάζουν το αν οι ερωτηθέντες γνωρίζουν τι είναι η σχολική διαμεσολάβηση, εκτός από τα υψηλά που ποσοστά έδειξε η μεταβλητή «έτη προϋπηρεσίας».

Το στοιχείο αυτό μπορεί να ερμηνευτεί ως την πιθανότητα όσο περισσότερα έτη προϋπηρεσίας μπορεί να έχουν οι εκπαιδευτικοί να γνωρίζουν περισσότεροι την σχολική διαμεσολάβηση και να έχουν σε μεγαλύτερο βαθμό την πρόθεση να δεχθούν την καθιέρωση της σχολικής διαμεσολάβησης ως θεσμού επίλυσης των σχολικών

συγκρούσεων. Η παρατήρηση αυτή θα μπορούσε να μελετηθεί και να ερευνηθεί περαιτέρω σε μελλοντική έρευνα.

Αντίστοιχα ο στατιστικός έλεγχος έδειξε συσχετισμό του τύπου σχολείου με τις θετικές απαντήσεις που έδωσαν οι εκπαιδευτικοί στην ερώτηση αν έχουν επιμορφωθεί στη σχολική διαμεσολάβηση. Ποσοστό 100% των εκπαιδευτικών που δήλωσαν ότι έχουν επιμορφωθεί στη σχολική διαμεσολάβηση είναι εκπαιδευτικοί δημοτικού σχολείου.

Η παρατήρηση αυτή είναι μια έκπληξη καθώς τα στοιχεία που μελετήθηκαν κατά τη βιβλιογραφική ανασκόπηση δείχνουν ότι στην Ελλάδα εφαρμόζεται με πρωτοβουλία σχολείων μέσης εκπαίδευσης από το 2008 (Θάνος, 2017; Συνήγορος του παιδιού, 2013), ενώ στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση δεν είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη (Συνήγορος του παιδιού, 2013).

Το αποτέλεσμα αυτό θα μπορούσε να διερευνηθεί επιπλέον, καθώς είναι δυνατόν οι εκπαιδευτικοί των δημοτικών σχολείων να γνωρίζουν την αποτελεσματικότητα της σχολικής διαμεσολάβησης και τα πλεονεκτήματα που μπορεί να προκύπτουν από την εφαρμογή της από την εμπειρία συναδέλφων τους στην περιοχή των Ιωαννίνων από το 5^ο Βαλάνειο δημοτικό σχολείο, το οποίο εφαρμόζει σχολική διαμεσολάβηση (Θάνος, 2017).

Το φύλο δεν έδειξε να έχει μεγάλη στατιστική διαφορά ως προς το αν γνωρίζουν τη σχολική διαμεσολάβηση, ενώ αναδείχθηκαν ηλικιακά περισσότερο οι εκπαιδευτικοί ηλικίας 41-50 ετών αυτοί οι οποίοι δήλωσαν ότι έχουν επιμορφωθεί στη σχολική διαμεσολάβηση. Κατά την ανάλυση ανά ηλικιακή ομάδα, μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι οι ηλικιακή ομάδα 41-50 έχει δώσει τις περισσότερες σε πλήθος απαντήσεις «ΝΑΙ» στις ερωτήσεις 1 και 2 της Α ομάδας, αν δηλαδή γνωρίζουν την σχολική διαμεσολάβηση και αν έχουν επιμορφωθεί σε αυτή, αντίστοιχα.

Το στοιχείο δεν έχει επιβεβαιωθεί ως προς τους λόγους που μπορεί να οδήγησαν την ηλικιακή αυτή ομάδα στην απόφαση να επιμορφθούν στη σχολική διαμεσολάβηση και χρήζει επιπλέον διερεύνησης.

Τα υποδείγματα έρευνας έδωσαν το αποτέλεσμα ότι οι δημογραφικοί παράγοντες δεν επηρεάζουν το αν οι ερωτηθέντες γνωρίζουν τι είναι η σχολική διαμεσολάβηση.

Με ποσοστό 88,46% οι εκπαιδευτικοί δήλωσαν ότι γνωρίζουν τη σχολική διαμεσολάβηση, γεγονός που είναι ενθαρρυντικό ως προς το ότι τους είναι γνωστή ως

διαδικασία επίλυσης των συγκρούσεων μέσα στο σχολείο. Επιπλέον ένα ποσοστό 63,46% δήλωσε ότι άτυπα έχει αναλάβει το ρόλο του διαμεσολαβητή καθώς έχει κληθεί να επιλύσει διαφορές μέσα στο σχολείο.

Παρά το υψηλό ποσοστό των εκπαιδευτικών οι οποίοι δήλωσαν ότι γνωρίζουν την διαδικασία, μόνο το 11,54% απάντησε ότι έχει επιμορφωθεί στη σχολική διαμεσολάβηση. Η ανάλυση συσχέτισης των μεταβλητών έδειξε ότι ποσοστό 86,96% από αυτούς οι οποίοι δήλωσαν ότι γνωρίζουν για την διαδικασία της σχολικής διαμεσολάβησης, απάντησαν ότι δεν έχουν επιμορφωθεί σε αυτή.

Το στοιχείο αυτό μπορεί να χρήζει να ερευνηθεί στη συνέχεια, αν είναι πιθανό να δείχνει έλλειψη εμπιστοσύνης στην ίδια τη διαδικασία ή στα αποτελέσματα της εφαρμογής της, ή αφορά σε προσωπικούς λόγους για τους οποίους οι εκπαιδευτικοί δεν επέλεξαν την συγκεκριμένη επιμόρφωση.

Παράλληλα, ποσοστό 80,77% των συμμετεχόντων στην έρευνα απάντησαν ότι θα ήθελαν να επιμορφθούν στη διαδικασία και ποσοστό 88,46% απάντησαν ότι θα πρότειναν στους μαθητές τους να επιμορφθούν στη σχολική διαμεσολάβηση. Σε υψηλό ποσοστό (82,69%) ανέρχονται και οι θετικές απαντήσεις των ερωτηθέντων οι οποίοι πιστεύουν ότι οι μαθητές τους θα δέχονταν να λάβουν μέρος στη διαδικασία της σχολικής διαμεσολάβησης ως διαμεσολαβητές συνομηλίκων.

Τα δεδομένα που προέκυψαν από την έρευνα και την ανάλυση των αποτελεσμάτων φαίνεται να δείχνουν σε υψηλά ποσοστά ότι οι εκπαιδευτικοί του νομού Ιωαννίνων θεωρούν εφικτή την υιοθέτηση της διαδικασίας της Σχολικής Διαμεσολάβησης από τα σχολεία στα οποία εργάζονται και είναι πρόθυμοι να υποστηρίξουν τον ρόλο του διαμεσολαβητή για τους μαθητές τους.

Σε ποσοστό 55,77% οι εκπαιδευτικοί των Ιωαννίνων δήλωσαν ότι συμφωνούν με την καθιέρωση της σχολικής διαμεσολάβησης, ως θεσμού για την πρόληψη και την επίλυση των συγκρούσεων στα σχολεία. Το ποσοστό αυτό μαζί με το ποσοστό αυτών οι οποίοι δήλωσαν ότι «μάλλον συμφωνούν» αθροιστικά φτάνει το 75%, ενθαρρυντικό για την θετική αντίληψη την οποία είναι πιθανό να έχουν για την σχολική διαμεσολάβηση, καθώς το 96,15% δήλωσε ότι συμφωνεί με την ειρηνική επίλυση των διαφορών μέσα στο σχολείο.

Το ποσοστό 19,23% των εκπαιδευτικών, οι οποίοι απάντησαν ότι «ούτε συμφωνούν, ούτε διαφωνούν» στην ερώτηση αν συμφωνούν με την καθιέρωση της σχολικής διαμεσολάβησης ως θεσμού για την πρόληψη και την επίλυση των

συγκρούσεων στα σχολεία, θα ήταν χρήσιμο να διερευνηθεί, με ποιο κριτήριο έδωσε την απάντηση αυτή και ποιά εναλλακτική προτείνει σε σχέση με αυτό το θέμα.

Τα αποτελέσματα της έρευνας των Turnuklu et al., το 2010, υποστηρίζουν τη διαπίστωση ότι η αίσθηση του «ανήκειν» είναι ένας πολύ σημαντικός παράγοντας για την πρόληψη της βίας στα σχολεία. Η αποβολή μπορεί να ωθήσει τους μαθητές μακριά από τις μαθησιακές τους κοινότητες, ενώ ένα πρόγραμμα σχολικής διαμεσολάβησης προωθεί την κριτική σκέψη και αναπτύσσει δεξιότητες λήψης αποφάσεων και αναπτύσσει υγιή πρότυπα σχέσεων μέσα στην σχολική κοινότητα.

Όμως, αμέτοχοι παρέμειναν κατά ποσοστό 15,38% οι εκπαιδευτικοί οι οποίοι ρωτήθηκαν αν συμφωνούν με την αποφυγή τιμωριών και κυρώσεων, σαν πρώτο βήμα στην επίλυση προβλημάτων τα οποία προκύπτουν στο σχολείο μεταξύ μαθητών, ενώ το 63,46% έδειξε να συμφωνεί με αυτή την επιλογή. Προσθέτοντας σε αυτό ποσοστό και το ποσοστό 17,31%, το οποίο αντιστοιχεί στους εκπαιδευτικούς οι οποίοι απάντησαν «μάλλον συμφωνώ», οι θετικά διακείμενοι στην παραπάνω πρόταση ξεπερνούν το 80%. Στο ποσοστό αυτό περίπου κυμαίνονται και οι περισσότερο θετικές απαντήσεις σχετικά με την επιλογή εναλλακτικών τρόπων κυρώσεων, όπως η κοινωφελής εργασία, η αποκατάσταση ζημιών ή η διαμεσολάβηση.

Στο ίδιο ύψος εμφανίζονται τα ποσοστά όσων πιστεύουν ότι οι διαδικασίες της σχολικής διαμεσολάβησης μπορούν να βοηθήσουν στην καλύτερη επικοινωνία και επίλυση των διαφορών των μαθητών μεταξύ τους. Μία αρνητική απάντηση η οποία δόθηκε στην ερώτηση αυτή και μία απάντηση «μάλλον διαφωνώ», δεν μπόρεσαν να διερευνηθούν ή να δοθούν από τους ερωτηθέντες στοιχεία για την επιλογή τους.

Οι περισσότεροι ερωτηθέντες απάντησαν θετικά ως προς αυτό το ερώτημα αν οι διαδικασίες της σχολικής διαμεσολάβησης μπορούν να διαμορφώσουν το χαρακτήρα των μαθητών με ικανότητες δημοκρατικής ακρόασης και ενσυναίσθησης, φτάνοντας αθροιστικά τις θετικές απαντήσεις σε ποσοστό 88%. Επιφυλακτικοί και ως προς τις δεξιότητες επικοινωνίας, που πιθανά μπορεί να διαμορφώσει η συμμετοχή στη διαδικασία της σχολικής διαμεσολάβησης για τους μαθητές τους, όπως ικανότητες δημοκρατικής ακρόασης και ενσυναίσθησης εμφανίστηκαν οι συμμετέχοντες στην έρευνα εκπαιδευτικοί σε ποσοστό γύρω στο 10%. Τα αποτελέσματα που καταγράφονται στη βιβλιογραφική μελέτη από την εφαρμογή της σχολικής διαμεσολάβησης σε σχολεία, έδειξαν να περιλαμβάνουν βελτίωση στην

ικανότητα ενσυναίσθησης των μαθητών των θετικών συμπεριφορών και γενικότερα του σχολικού κλίματος, με σημαντική μείωση των συγκρούσεων (Θάνος, 2017; Αρτινοπούλου, 2010a).

Παρόλα αυτά, μόνο ο ένας περίπου στους 4 δήλωσε ότι πιστεύει πως μπορεί η σχολική διαμεσολάβηση να βοηθήσει την εξάλειψη της βίας στα σχολεία (ποσοστό 28,85%), ενώ αθροιστικά τα ποσοστά των θετικών απαντήσεων φτάνουν το 73%.

Ένας στους 10 εκπαιδευτικούς επίσης δήλωσε ότι δεν πιστεύει ότι η καθιέρωση της σχολικής διαμεσολάβησης μπορεί να βοηθήσει να βελτιωθεί το εκπαιδευτικό έργο, ενώ απόλυτα φαίνεται να συμφωνεί το 46,15%, αθροιστικά θετικό 71,15%.

Ερμηνεύοντας τα αποτελέσματα της ανάλυσης αξιοπιστίας μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι οι συμμετέχοντες στην έρευνα οι οποίοι απάντησαν ότι έχουν κληθεί να επιλύσουν διαφορές μέσα στο σχολείο τηρώντας άτυπα το ρόλο του μεσολαβητή εμφανίζουν σημαντική στατιστική διαφορά από τις άλλες ερωτήσεις, σε σχέση με αυτές που αφορούν στην καθιέρωση του θεσμού, στην αποφυγή τιμωριών και κυρώσεων, στην άποψη ότι μπορούν οι διαδικασίες της σχολικής διαμεσολάβησης να βοηθήσουν στην εξάλειψη της βίας στα σχολεία και ότι μπορούν να διαμορφώσουν το χαρακτήρα των μαθητών με ικανότητες δημοκρατικής ακρόασης και ενσυναίσθησης οι οποίες εμφανίζουν μικρότερη στατιστική διαφορά.

Η παρατήρηση αυτή μπορεί να δώσει απαντήσεις στα ερευνητικά ερωτήματα, καθώς η συμμετοχή τους ως μεσολαβητές μπορεί να υποδεικνύει εμπιστοσύνη στο θεσμό της διαμεσολάβησης μπορεί όμως να δείχνει επιφύλαξη απέναντι στο κατά πόσο μπορούν να διαχειριστούν αυτό το ρόλο οι μαθητές μεταξύ των ομοτίμων τους.

Η εξάλειψη της βίας από τα σχολεία και γενικότερα τους κοινωνικούς χώρους είναι ένα θέμα που αφορά όλους μας και μαγικές λύσεις δεν μπορούν να υπάρξουν, καθώς οφείλουν να τηρούνται οι βασικές αρχές της δημοκρατίας και ο σεβασμός του κάθε ανθρώπου, παιδιού και ενήλικα.

Η σχολική διαμεσολάβηση δεν μπορεί να θεωρείται πανάκεια αποτελεί όμως αποδεδειγμένα μια αξιολογημένη καλή πρακτική, που αποσκοπεί στην ενδυνάμωση των προσπαθειών ενάντια στη σχολική βία και είναι δυνατόν να βοηθήσει στη μείωση των περιστατικών βίας και σταδιακά στην ανάπτυξη επικοινωνιακών και κοινωνικών δεξιοτήτων των μαθητών.

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Τα αποτελέσματα της έρευνας είναι ενθαρρυντικά ως προς την άποψη των εκπαιδευτικών που συμμετείχαν, σχετικά με την εφαρμογή της σχολικής διαμεσολάβησης στα ελληνικά σχολεία, και ειδικότερα στα σχολεία του Νομού Ιωαννίνων.

Η σχολική διαμεσολάβηση αποτελεί βιωματική μάθηση και μπορεί να προσφέρει στους μαθητές ανάπτυξη των δεξιοτήτων επικοινωνίας και διαχείρισης των συγκρούσεων. Μέσα από αυτή τη διαδικασία, η λειτουργία της σχολικής διαμεσολάβησης μπορεί να αποτελέσει μέσο πρόληψης των περιστατικών σχολικής βίας και εκφοβισμού.

Οι συμμετέχοντες στην έρευνα δείχνουν να έχουν θετική άποψη ως προς τα οφέλη που αναμένονται από την εφαρμογή της σχολικής διαμεσολάβησης, τα οποία περιλαμβάνουν την ανάπτυξη κοινωνικών και επικοινωνιακών δεξιοτήτων των μαθητών, καθώς και την βελτίωση του εκπαιδευτικού έργου. Επίσης δείχνουν να έχουν θετική άποψη για την μείωση των ποινών και κυρώσεων προς τους μαθητές και την υιοθέτηση εναλλακτικών τρόπων κυρώσεων όπως είναι η κοινωφελής εργασία, η αποκατάσταση ζημιών ή η διαμεσολάβηση. Ταυτόχρονα, δείχνουν επιφυλακτικότητα στην άποψη ότι η σχολική διαμεσολάβηση μπορεί να βοηθήσει στην εξάλειψη της σχολικής βίας.

Συνολικά, η έρευνα έδωσε απαντήσεις στα ερευνητικά ερωτήματα. Παρά το περιορισμένο δείγμα, τα πρώτα στοιχεία που συλλέχθηκαν αποτελούν δεδομένα που μπορούν να δώσουν αφορμή για επιπλέον έρευνα. Θα μπορούσε μια μελλοντική έρευνα να μελετήσει τους λόγους για τους οποίους υπάρχουν αρνητικές απόψεις ή επιφυλακτικότητα από τους εκπαιδευτικούς, προκειμένου να υποστηρίξουν τη διαδικασία της σχολικής διαμεσολάβησης. Επίσης επιπλέον έρευνα θα μπορούσε να αφορά στους λόγους για τους οποίους εμφανίζεται συγκεκριμένη ηλικιακή ομάδα (41-50 ετών) να έχει επιμορφωθεί στη σχολική διαμεσολάβηση, καθώς και έρευνα για την πλήρη έλλειψη στο δείγμα επιμορφωμένων στη σχολική διαμεσολάβηση εκπαιδευτικών που διδάσκουν σε γυμνάσιο.

Η εφαρμογή στα ελληνικά σχολεία της σχολικής διαμεσολάβησης, ως επίσημης πρακτικής πρόληψης και αντιμετώπισης της σχολικής βίας μπορεί να εκπαιδεύσει τους μαθητές με δεξιότητες διαχείρισης συγκρούσεων όπως την ενεργητική ακρόαση, τον δημοκρατικό διάλογο, τον σεβασμό στην άποψη του άλλου και την ενσυναίσθηση. Η εξέλιξη αυτή μπορεί να προσφέρει στον κάθε μαθητή την εφαρμογή των δεξιοτήτων αυτών σε όλες τις κοινωνικές και προσωπικές σχέσεις, εξέλιξη που μπορεί να προσθέσει θετικό πρόσημο στην πολιτιστική εξέλιξη ολόκληρης της κοινωνίας.

8. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ

8.1. Ελληνική Βιβλιογραφία

Αρτινοπούλου, Β. (2010α). *Η σχολική διαμεσολάβηση. Εκπαιδεύοντας τους μαθητές στη διαχείριση της βίας και του εκφοβισμού*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.

Αρτινοπούλου, Β. (2010β). *Επανορθωτική δικαιοσύνη. Η πρόκληση των σύγχρονων δικαιικών συστημάτων*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.

Βασιλείου, Α., Κεχάογλου, Ν. (2015). *Διαχείριση συγκρούσεων και Επικοινωνία*. (Εκπαιδευτικό Υλικό) ΚΑΝΕΠ-ΓΣΕΕ

Γεωργούλας, Σ. (2000). *Ανήλικοι παραβάτες στην Ελλάδα*. Αθήνα: Ελληνικά γράμματα

Γρηγοριάδου, Ε, Τέλλιου Α. (2016). *Σχολική Διαμεσολάβηση: Ένας οδηγός για την επίλυση των συγκρούσεων από ομήλικους*. Θεσσαλονίκη: Αντιγόνη

Δασκαλάκης, Η. (2016). Η «μάστιγα» του σχολικού εκφοβισμού σε συνθήκες νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης. Ιδεολογική διαχείριση – εμπορευματοποίηση ενός δομικού προβλήματος και διαφαινόμενοι κίνδυνοι. *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, 62/2016

Δίκτυο για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και την Εκπαίδευση (2007). Διαμεσολάβηση Συνομηλίκων για την Επίλυση των Συγκρούσεων στα Σχολεία. Εγχειρίδιο για Εκπαιδευτικούς και Εκπαιδευτές Νέων και Ενηλίκων. Λεμεσός. Διαθέσιμο στο:
https://www.users.sch.gr/pantala/diamesolabisi_synomilikon.doc Πρόσβαση την: 2/11/2018

Ε.Ψ.Ψ.Ε.Π. (1993). *Ψυχολογικά θέματα παιδιών και εφήβων*. Αθήνα: Ελληνικά γράμματα

Θάνος, Θ.Β. (2017). *Σχολική διαμεσολάβηση. Θεωρία-Εφαρμογή-Αξιολόγηση*. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδη

Θάνος, Θ.Β. (2016). *Αποκλίνουσα και παραβατική συμπεριφορά των μαθητών στο σχολείο*. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδη

Κιλίπρης, Φ. (2018). *Ερευνητικές μεθοδολογίες στην εκπαίδευση*. [Εκπαιδευτικό υλικό- παρουσίαση στα πλαίσια του ΜΠΣ «Οργάνωση & Διοίκηση της Εκπαίδευσης»]. Αλεξάνδρειο ΤΕΙ Θεσσαλονίκης.

Οι συγκρούσεις στις σχολικές μονάδες και η σχολική διαμεσολάβηση ως μέσο ειρηνικής επίλυσής τους: οι απόψεις εκπαιδευτικών του νομού Ιωαννίνων.

- Κόκκοτας, Π. (1983). *Η ελευθερία στην εκπαίδευση* (2^η έκδοση). Αθήνα: Γρηγόρη
- Μενίκη, Β. (2017). Σχολική Διαμεσολάβηση: μία πρακτική πρόληψης και επίλυσης της ενδοσχολικής βίας. Διαθέσιμο στο:
http://www.iep.edu.gr/images/IEP/EPISTIMONIKI_YPIRESIA/Epist_Monades/B_Kyklos/Social_Sciences/2017/2017-05-27_Eisigiseis_Hmeridas/Meniki_Vithleem.docx Πρόσβαση την: 8/12/2018
- Μπατσίδης Α. (2014). *Στατιστική ανάλυση δεδομένων με το SPSS*. Διδακτικές σημειώσεις. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων – Τμήμα μαθηματικών.
- Μπουζάκης, Σ. (1989). *Σύγχρονα παιδαγωγικά και εκπαιδευτικά προβλήματα*. Αθήνα: Gutenberg
- Νικολάου, Γ. (2005). *Διαπολιτισμική διδακτική. Το νέο περιβάλλον. Βασικές αρχές*. Αθήνα: Ελληνικά γράμματα
- Σμυρναίου, Ζ. (2017). Εννοιολογική οριοθέτηση του φαινομένου της σχολικής βίας και του εκφοβισμού και σύγχρονες ερμηνευτικές προσεγγίσεις. ΕΚΠΑ. Διαθέσιμο στο:
https://eclass.uoa.gr/modules/document/file.php/PPP263/Σχολικός_Εκφοβισμός.pdf Πρόσβαση την: 12/12/2018
- Συνήγορος του Παιδιού. Κείμενο Αρχών για την Παιδική Προστασία στην Ελλάδα. Διαθέσιμο στο:
http://www.0-18.gr/downloads/Keimeno_Arxon.pdf Πρόσβαση την: 6/12/2018
- Συνήγορος του Παιδιού. Σχολική Διαμεσολάβηση. Πως λειτουργεί ο θεσμός σήμερα σε σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της Ελλάδας. Διαθέσιμο στο: http://www.0-18.gr/downloads/Scholiki_Diamesolabisi.pdf Πρόσβαση την: 6/12/2018
- Τσιπλητάρης, Α.Φ. (1996). *Ψυχοκοινωνιολογία της σχολικής τάξης*. Αθήνα: Περιβολάκι
- Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού Κύπρου (2013-2014). Εισαγωγή και εφαρμογή Προγράμματος Διαμεσολάβησης και Διαχείρισης των Συγκρούσεων στο Σχολείο.
- Φρόντ, Α. (1992). *Τα καλά και τα κακά στην εξέλιξη του παιδιού*. Αθήνα: Επίκουρος
- Ψάλτη, Α. (2018). *Διαχείριση συγκρούσεων*. [Εκπαιδευτικό υλικό- παρουσίαση στα πλαίσια του ΜΠΣ «Οργάνωση & Διοίκηση της Εκπαίδευσης». Αλεξάνδρειο ΤΕΙ Θεσσαλονίκης.

8.2. Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

Boulton, J.K. (1997). Teachers' views on bullying: definitions, attitudes and ability to cope, *British Journal of Educational Psychology*, 67:223–233

Cohen, L., & Manion, L. (1994). Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας (Ελλ. Μτφρ. Μητσοπούλου, Χ., Φιλοπούλου, Μ.) Αθήνα:Μεταίχμιο

Cohen, R. (2005). Students resolving conflict: Peer mediation in schools. U.S.A.: Good Year Books.

Cohen, J., McCabe, E. M., Michelli, N. M., & Pickeral, T. (2009). School climate: Research, policy, practice and teacher education. *Teachers College Record*, 111(1), 180–213.

Coleman, P.T., Deutsche, M. (2000). Cooperation, conflict resolution, and school violence: A systems approach. *Choices Briefs*, 5,1-6.

Cantrell-Schellenberg, R., Parks-Savage, A., & Reh fuss, M. (2007). Reducing levels of elementary school violence with peer mediation. *Professional school counseling*, 10(5), 475.

Flecknoe, M. (2005). What does anyone Know about peer mediation? *Sage Journals*. 8:221-235. <https://doi.org/10.1177/1365480205060437>

Fried, S., Fried, P. (1996). *Bullies and victims. Helping your child survive the schoolyard battlefield*. New York: M Evans

Giovazolias, T., Kourkoutas, E., Mitsopoulou, E., & Georgiadi, M. (2010). The relationship between perceived school climate and the prevalence of bullying behavior in Greek schools: Implications for preventive inclusive strategies. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 5, 2208–2215.

Haft, W. S., & Weiss, E. R. (1998). Peer mediation in schools: Expectations and evaluations. *Harvard Negotiation Law Review*, 3, 213-270

Harel-Fisch, Y., Walsh, S. D., Fogel-Grinvald, H., Amitai, G., Pickett, W., Molcho, M. & Craig, W. (2011). Negative school perceptions and involvement in school bullying: A universal relationship across 40 countries. *Journal of adolescence*, 34(4):639-652

IREX (2013). Conflict Prevention and Peer Mediation Toolkit 2. Διαθέσιμο στο:
<https://www.irex.org/resource/conflict-resolution-and-peer-mediation-toolkit>
Πρόσβαση την: 12/11/2018

Οι συγκρούσεις στις σχολικές μονάδες και η σχολική διαμεσολάβηση ως μέσο ειρηνικής επίλυσής τους: οι απόψεις εκπαιδευτικών του νομού Ιωαννίνων.

- Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (1996). Conflict resolution and peer mediation programs in elementary and secondary schools: A review of the research. *Review of Educational Research*. 66 (4), 459-506.
- Karp, D.R., Breslin, B. (2001). Restorative Justice in School Communities. *Youth & Society*. 33 (2):249-272
- Milofsky, A. (2011). *Peacebuilding Toolkit for Educators*. Washington D.C.: United State Institute of Peace
- Mooney, A., Creeser, R., & Blatchford, P. (1991). Children's views on teasing and fighting in junior schools. *Educational Research*, 33(2),103-112.
- Moore, C (2003). *The Mediation Process*. 3rd Edition, San Fransisco: Jossey –Bass
- Nikolaou, G., Thanos, T., Samsari, E. (2014) The School Mediation to confront violevce and bullying due to cultural diversity. <https://www.researchgate.net/publication/281101343>
- Nikolaou G., Samsari E. (2013). School bullying and ethno-cultural diversity in Greek Schools. Proceedings of International Conference Breaking Classroom Silences: Addressing sensitive issues in education, European University Cyprus Department of Education Sciences, Nicosia, 11-12
- Olweus, D. (1993). *Bullying in Schools: What We Know and What We Can Do*. Oxford: Blackwell.
- Powell, K.E., Muir McClain, L., Halasyamani, L.(1995). A review of selected school-based conflict resolution and peer mediation projects. *Journal of School Health*, 65(10):426-431.
- Şahin, F. S., Serin, N. B., Serin, O. (2011). Effect of conflict resolution and peer mediation training on empathy skills. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*. 15:2324-2328
- Sellman, E. (2004) Peer Mediation, School Culture and Sustainability. *Wiley Online Library*. 20 (2): 7-11. <https://doi.org/10.1111/1468-0122.00223>
- Turnuklua,A., Kacmaza,T., Turka, F., Kalendera, A., Sevkina, B., Zengina, F. (2010). Helping students resolve their conflicts through conflict resolution and peer mediation training. *Procedia Social and Behavioral Sciences* 1: 639–647

Turnuklua, A., Kacmaza, T., Sunbula, D., Ergula, H. (2009). Does peer-mediation really work? effects of conflict resolution and peer-mediation training on high school students' conflicts. *Procedia Social and Behavioral Sciences* 1:630–638

Wang, J., Iannotti, R.J., Nansel, T.R. (2009). School Bullying Adolescent in the United States: Physical, Verbal, Relational, and Cyber. *Journal of Adolescent Health*. 45:368-375.

Wilmot, W. & Hocker, J. (2011). *Interpersonal Conflict*. 8th Ed. New York: McGraw Hill.

9. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

9.1. Ενημερωτικό έντυπο

Έρευνα για τη Διαδικασία της Σχολικής Διαμεσολάβησης

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών «Οργάνωση & Διοίκηση Εκπαιδευτικών Μονάδων»

Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων του Αλεξάνδρειου ΤΕΙ Θεσσαλονίκης

Το ερωτηματολόγιο που σας δίνεται αφορά σε έρευνα σχετικά με την διαδικασία Σχολικής Διαμεσολάβησης συνομηλίκων.

Πρόκειται για διαδικασία επίλυσης διαφορών και συγκρούσεων μέσα στο σχολείο, με συμμετοχή των μαθητών σε ρόλο διαμεσολαβητών, με απώτερο σκοπό να αποτελέσει μέσο πρόληψης της σχολικής βίας. Οι μαθητές και υπεύθυνοι εκπαιδευτικοί εκπαιδεύονται στη διαχείριση συγκρούσεων και προσπαθούν να επιλύσουν τη σύγκρουση με δημοκρατική ακρόαση, ενσυναίσθηση και σεβασμό στις δύο πλευρές.

Διαδικασία συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου

Τα ερωτηματολόγια που καλείστε να συμπληρώσετε είναι ανώνυμα.

Επίσης δεν σας ζητείται να καταγράψετε τη σχολική μονάδα στην οποία εργάζεστε.

Τα δεδομένα και τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου θα προστατευθούν από την ερευνήτρια και θα χρησιμοποιηθούν μόνο για την διεξαγωγή αποτελεσμάτων στα πλαίσια της έρευνας. Αναλυτικά:

- Καλείστε να συμπληρώσετε κοινωνικά και δημογραφικά στοιχεία.
- Στη συνέχεια συμπληρώνετε τις ερωτήσεις του ερωτηματολογίου. Στο Α ΜΕΡΟΣ καλείστε να απαντήσετε σε 6 ερωτήσεις συμπληρώνοντας το αντίστοιχο κελί με «ΝΑΙ» ή «ΟΧΙ».
- Στο Β ΜΕΡΟΣ οι 8 ερωτήσεις που καλείστε να απαντήσετε έχουν 5 επιλογές απάντησης: «Διαφωνά», «Μάλλον διαφωνά», «Ούτε συμφωνά ούτε διαφωνά», «Μάλλον συμφωνά» και «Συμφωνά».

Τέλος, μπορείτε να συμπληρώσετε κάποιες παρατηρήσεις σχετικά με τις απαντήσεις σας, αν το επιθυμείτε.

Σας ευχαριστώ για το χρόνο που πρόκειται να διαθέσετε και για το ενδιαφέρον σας για συμμετοχή στην έρευνα.

Λουίζα Μάρκου

Τηλ.6945XXXXX

9.2. Ερωτηματολόγιο

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ για τη Σχολική Διαμεσολάβηση						
1. Φύλο	☐	1.1. Γυναίκα	☐	1.2. Άνδρας		
2. Ηλικία						
3. Έτη προϋπηρεσίας						
4. Σχολείο	☐	4.1. Δημοτικό	☐	4.2. Γυμνάσιο	☐	4.3. Λύκειο
5. Ειδικότητα						
A ΜΕΡΟΣ		ΝΑΙ (1)	ΟΧΙ (2)			
1	Γνωρίζετε τι είναι η σχολική διαμεσολάβηση;					
2	Έχετε επιμορφωθεί στη σχολική διαμεσολάβηση;					
3	Έχετε κληθεί να επιλύσετε διαφορές μέσα στο σχολείο, τηρώντας άτυπα το ρόλο του μεσολαβητή;					
4	Θα θέλατε να συμμετάσχετε στη διαδικασία σχολικής μεσολάβησης ως επιμορφωμένος επί της διαδικασίας εκπαιδευτικός;					
5	Θα προτείνατε στους μαθητές σας να γίνουν διαμεσολαβητές συνομηλίκων;					
6	Θεωρείτε ότι μαθητές σας θα δέχονταν την πρόκληση να γίνουν διαμεσολαβητές συνομηλίκων;					
B ΜΕΡΟΣ		Διαφωνώ (1)	Μάλλον διαφωνώ (2)	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ (3)	Μάλλον συμφωνώ (4)	Συμφωνώ (5)
7	Συμφωνείτε να καθιερωθεί σαν θεσμός η σχολική διαμεσολάβηση;					
8	Συμφωνείτε με την ειρηνική επίλυση των διαφορών μέσα στο σχολείο;					
9	Συμφωνείτε με την αποφυγή τιμωριών και κυρώσεων σαν πρώτο βήμα στην επίλυση προβλημάτων που προκύπτουν στο σχολείο μεταξύ μαθητών;					
10	Συμφωνείτε με εναλλακτικούς τρόπους κυρώσεων όπως η κανωφελής εργασία, η αποκατάσταση ζημιών ή η διαμεσολάβηση;					
11	Θεωρείτε ότι οι διαδικασίες της σχολικής διαμεσολάβησης μπορούν να βοηθήσουν στην καλύτερη επικοινωνία και επίλυση των διαφορών των μαθητών μεταξύ τους;					
12	Θεωρείτε ότι οι διαδικασίες της σχολικής διαμεσολάβησης μπορούν να βοηθήσουν στην εξάλειψη της βίας στα σχολεία;					
13	Θεωρείτε ότι οι διαδικασίες της σχολικής διαμεσολάβησης μπορούν να διαμορφώσουν το χαρακτήρα των μαθητών με κανόνες δημοκρατικής ακρόασης και ενσυναίσθησης;					
14	Θεωρείτε ότι το έργο των εκπαιδευτικών μπορεί να βελτιωθεί με την καθιέρωση της σχολικής διαμεσολάβησης;					
* Μπορείτε εδώ να συμπληρώσετε σχόλια για το θεσμό σχολικής διαμεσολάβησης τα οποία θεωρείτε ότι αιτιολογούν ή διευκρινίζουν τις απαντήσεις σας.						

Σας ευχαριστώ για τη συμμετοχή σας.